

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ 'ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΩΝ, D.R. 10 a

five

APOLOGETICUS
ad Præsules Anglicanos
criminum Ecclesiasticorum in
Curia celsæ Commisionis,

Autore

JOHANNES BASTVICK
M. D.

Accedunt ad calcem, ejusdem auto-
ris duæ Epistolæ, una de papisticæ religionis
futilitate, altera de Romanæ Ecclesiæ
falsitate.

ANNO M DC XXXVI.

THEATRUM

POETICUM

PRIMUM

APOTHECARIUS

ad Praefatos Anglicanos

etiam in Ecclesiasticis in

Commissis

editum

JOHANNES

M. D.

Accedunt ad eandem editionem

etiam in Ecclesiasticis in

Commissis

editum

ANNO M. DC. XXXVI.

ILLUSTRISSIMIS ET HONORATIS

simis Dominis,

Consiliariis secretioris admissionis.

Illustrissimi Domini,

L Mminentium & circumfrequentium
periculorum metu trepidatior exit in
publicum veritas: illius patrocinium
nulli impunè fuit quamvis non sponte
se ingerenti, nisi Magnatum autoritate cir-
cummuniatur. Mihi cerè veritatis amor & tu-
tela magno stetit. Defensas Ecclesiæ nostræ Do-
ctrinam & prærogativam Regis, jactura liber-
tatis, meaq; & uxoris & quatuor parvulorum
paupertate luo, ereptis omnibus vitæ subsidiiis.
Hæc necessitas extorsit mihi scriptorum meorū
Apologeticum, ut testatū facerem, me nihil aut
Regni aut civitatis Legibus dissentaneum pro-
tulisse. Illum & conatus meos, Illustrissimi Do-
mini, Fidei vestræ & bonitati commendo, pa-
ratus in studio veritatis vitam amittere, sicut ei-
dem etiam ante libertatem impendi.

*Illustrissimarum Domina-
tionum Vestrarum*

Servus humillimus

JOHANNES BASTWICK.

ORNATISSIMO ET DOCTIS-

simo viro D. J. S. P. D.

JOHANNES BASTWICK,

Non te lateo, vir prestantissime, aderas enim, quam opulentis testibus in Curia Celsa Commissionis, iram, vindictam, nequitiam, inimicitias capitales illorum probaverim, qui in exilium meum & familia mea perniciem conspiraverant. Neminemq; è Judicibus præter unum obscurum certe hominem vix sibi notum, repertum fuisse, qui Nebulones illos vel minima commendatione dignaretur. Caterum quia confessus ille causam hanc ex officio contra me prosequeretur, contentus erat qualicumq; teste. Caterum hoc tibi maximaq; multitudini quæ affluerat, comperitum est, me judicum omnium sententiis (nisi unum demas) à reliquorum criminum reatu absolutum, huic uni scopulo adhasisse quod presbyteri & Episcopi paritatem scripto publico defendissem. Unde mirari subis, quod finito judicio, in ipsis Curie Actis appositum sis, me aliorum quoq; criminum peractum fuisse eum; cum illa tamen in me per odium facta, futiliaq; & pudenda iudiciis viderentur.

Hæcine est illius Curia Fides? Hæcine mos Sacerdotum Justitiæ & veritatis! ac de me quidem sollicitus non sum. Illo nitor inculpati conscientia munimeto, ut calumniis moveri non possim. Per

me

me licet atrociora adhuc affingant & commin-
seantur. Nō curo si in acta mihi innotent aliorum
criminum contumelia, dum ab ea liberatum me i-
psius iudicum vocibus, tot bonorum hominum con-
scientia meminerunt.

Conditionem certè temporum doleo, huc recte
disse pietatem, ut nulli ludibriis digniores puten-
tur, quam qui illam non ejurarunt: & singulorum
audaciam publicis Curia Decretis animari, ad
ridendum studium honestatis. Nebulones illi Tri-
um viri qui me mentiendo circumvenerunt pri-
usquam odia ptulissent, inclementer perorare so-
liti fuere in ordinem Episcoporum. Memini in-
ter solennia tum convicia fuisse, Episcopalem su-
perbiam, malitiam & invidiam, cui acies sua &
mucro sit in Curia celsa commissionus: statim enim
ut quemq; odere, Puritanici nominis probro illum
veluti telo confodi: neminemq; ex illius confessu
unguibus nisi laceratum elabi. Hac illi tum con-
viciantes memorabant, quā tristi postmodum expe-
rientia, iidem mihi malum machinantibus didi-
ci. Sed nunc in Curia mores inveli supervacuum
est. Adveniens forstè tempora cum utilius huic
cura vacabimus. In praesentia te rogo, ut à nego-
ziis tuis impetres tantillum otii, quod per legendū
sufficiat articulis & depositionibus cum A-
pologetico meo, quem conscriptum tibi mitto.
In illis vanitatem futilitatemq; accusationū, cri-
minantium inconstantiam, contradictionesq; &
pugnae

pugnacitatem aperitissime visurus es. Inter quae
praeter id a te notari peto, quod secretos sermo-
nes habitos ante triennium, inter mensas differē-
tium more, sine ira, aut odio diserte fateantur.

At Neucomano juranti quaso adhibe mentē.
Infamulor. Beneficiorum pluralitati esse infestus,
& perhibuisse eam esse indignam viro bono. Sed
auda illum juratum. Ait enim, ita me sensisse, si be-
neficium unum sufficiat ad tolerandā honestē vi-
rū, vel si duo tanto intervallo dissociata sint, quo-
minus unus cura utrisq; invigilare possit. Dicta
sit qualificata, nunc poena imò reprehensioni obno-
xia juncti. Et tamen hac res implacabiles mihi ju-
dices fecit, etiam antequam causa mea oraretur. Fave
vide alterum, quo me premunt; laudatum Laito-
nii librum. Quid ad hoc Neucomanus? Laudasse
me librum, optasse verò multa non scripta. Quid
Daniel minister, pharmacopaei frater? Laudasse
me librum, optasse tamen non editum, obtempe-
rantemq; meo monitiu Laitonum. Danetus au-
tem totius sceleris machinator in hunc modum.
Cuncta libri à me laudata, nisi quae scandalo obno-
xia. Nonne ex illorum ore asferitur innocentia
mea, quorum mēdaciū eversa sunt fortuna mea?
Illud autem quam ridiculum negant me genibus
flexis ad Sacramentum sacrae cenae accedere. In-
terrogati verò quo corporis habitu fuerim usus: a-
junt sibi nō liquere: id scire quod aliquando genu-
flexionis morem disputando lacessiverim. Crimē
infan-

infandum & inexprabile. Porro hoc apinnum ad-
verte quam projecta illis sit conscientia sanitas,
ubi interrogantur de huius causa molimine, &
num illam studio & conatu suo promoverint in
Curia Celsa commissionis. Iuranti se nescios in sci-
os exsortes esse: cum tamen luce meridiano clarius
sit & testium nube comprobatum articulos ab ipsis
confictos, cōscriptos fuisse: cum incaute satis cōfessi
sint se ad causam hanc exagitantam processuros nō
fuisse, si in Cancellaria Curia testimonium eorum
expunctis, repercissem.

Jam verò Diei illius nigerrimi, quo damnatus
fui ad famem, historia & enucleatio enarratio si
male habet Episcopos, cogitent interesse veritatis
ut ea res prout acta est tam à posteris, quam ab iis
qui interfuere pernoscat. Nam nulli retrō acu-
lis memini quenkumque iudicio damnatum ob reli-
gionem defensam, qua publicè colitur; & vindi-
catam Regis Majestati ab eorum injuriis qui Regi
& Regno infestissimi sunt. In me primò crimen
esse cœpit, quod prioribus gloria & decori fuit. In
me novum supplicii exemplum editur. Neque sup-
plicio satiati qui inflixere odiis caput meum apud
Regem & procures degravans veluti turbatorem
publicæ tranquillitatis; apud Clerum, uti vocant,
& Ecclesiæ haredes tanquam hostem commodorū
& dignitatum sanctissimæ tribus.

Hinc nomen meum pro concione ab iis laceras-
tur qui scripta mea viderunt nunquam; nam illa

velut imata quadam venena pueris. sic ipsi Theologia apud Academias professoribus fuere erepta manibus. Hinc traducer in omni populo tanquam incendiarius Ecclesia. Imo in mulierum casus ha transvolant calumnia: Nefas esse gravidu coire. Hinc illa diris de vorens caput meum: & carcere Aegypto immittio rem mihi precantur. Ita fit, ut post erepta uxori & quatuor liberorum tenerrima atati, omnia vita subsidia & ornamenta, plebi insuper suffragiis tam absurda de me narrari audientis, mentis & iudicii sanitas mihi eripatur. Nihil in hac calamitate prater Deum & veritatem relictum est: cui te testem ante, nunc patronum invoco. Vale
& amant soles tuum in Limba patrum

JOHANNEM BARTVICK.

AD

AD PRÆSULES ANGLI-
canos, Criminum Ecclesiastico-
rum in Curia celsæ Commissio-
nis Quæsitores;

Johannis Bastwicki Apologeticus.

Oc inimicorum meorum injuriæ de-
beo, quod animo fruar liberiori in
servo corpore: ille totum hominem
circumfert & in cogitationes dimit-
tit quæ inter studia prementis turbæ sequiori-
bus hinc inde curis eliduntur. Igitur in secessu
Carceris, & in otio vinculorum reputare me-
cum institui, Præsules Anglicani, quam præci-
piti lapsu retro feratur hoc sæculum in damna-
tos paulò ante à Patribus nostris errores. Vide-
bam bonos malè haberi, & improbis bene esse.
Illos cum squalore, sordibus, lachrymis, egesta-
te conflictari: hos nitidos, pingues, affluentes,
beatos de miseriis aliorum veluti triumphum
agere.

Occurrebant animo damnatæ luctu & ine-
dia familiæ innocentissimorum hominum, qui
nec Ecclesiæ dignitatem neque Titulorum ve-
strorum tumorem vel mente, vel lingua vulne-
rarunt. Obversabantur in angustiis egregiæ a-
nimæ, quæ ob id solum moerent quod in publi-
cis Religionis dehonestamenti lætari non po-
terant.

At parte ex alia animadvertēbam illos opibus
& be-

& Beneficiis saginari qui Romanensis Ecclesiae decus tuentur, Hierarchiam asserunt, ritus propugnant; & quo quis rebus novandis intentione præ cæteris honore & gloria attolli; videbam delatores non impunitate modo sed præmiis excitari; & gliscere undique pericula: *lineæ vestis neglectum esuritione; Cerimoniam parum elegantem curam vinculis; Altare rusticius veneratum nervis & robore expiari.* Redibam etiam cogitatione ad fortunam meam, quam ex honesta miserrimam, sceleratissimorum hominum calumniis, & acerbitate sententiæ vestræ reddidistis. Videbam rem Patris inter sumptus litris dissipatam: uxorem & liberos in spem mendicitatis expositos: Medicinæ praxin, unum vitæ subsidium, Edicto vestro mihi negatam, & ne quid ad trucidis supplicii atrocitatem defuit, animam meam diris devotam.

Redibat memoria illius confectus, in quo post degluptum patrimonium damnatus sum ad famem: vibrabantque rursus in auribus indecora Christianæ modestiæ convitia: recurabat species illa ardentium oculorum, terror ille superciliorum minacium, & fremitus rabidi oris; cum hic tonaret clamoribus; ille velut iræ scintillas ex vultu jacularetur; alter uncis verborum laniaret interritum; omnes in unum exitium conspirarent. Illa tabilis certè imago; mihi tamen non injucunda, utpote conscio, quod tantæ poenæ immanitatem nullo crimine irritaverim. Illius diei pictura Carceri est solatium.

Neceam ideo repeto ut invidiam Iudicibus faciam

factam velim. Scio quam impotens Herus, iras-
sit, & illius imperio sæpe bonos viros excutere
decoro. Clauserat illa tunc iudicum aures & in-
nocentiae verba arcebat aditu. Non exprobro
illis inexpugnabile vitium & cui satis in se sup-
plicii est: dat enim poenas dum exigit. Nunc au-
tem cum spacio & requie furor decumuit, cum
estus ille subsedit, putavi nec in tutum nec inde-
corum fore Innocenti, si apud sedatum iudicem
eadem repetat quæ apud infestum & malè sibi
compotem non exaudiebantur. Ergo missis
ambagibus, orationem ordiri statui simplicem,
inornatam, & Fortunæ meæ non disparem.

Cum primùm apud Præsulem Cantuarien-
sem à perditissimis delatoribus reus actus sum
advolavit Colchestriam citus equo apparitor,
vir facinorum non rudis, qui licentiæ suæ scu-
tum præfert regiam Autoritatem. Irrumpit ille
in ædes meas flatu & Spiritu Thraſonico, arcu-
las, cistas, penum, lectulos, clausa aperta cuncta
excutit & rimatur. Cum externata satis uxore
nihil rimanti occurreret: prorumpit foras acci-
toque oppidi Decurione & magna satis mini-
strorum manu per frequentem solenni merca-
tu viam intrat domum Pharmacopœi in qua
Musarum mihi & Medicinæ supellex erat. Ibi
imperus in libris; strages in chartas; vis in litte-
ras amicorum: denique quicquid placuerat in-
ter barbaras manus strangulabatur.

Mirabantur mussabantque incolæ & adve-
næ, quo me scelere vel piaculo in Deum Regemve
polluissem, cujus ædes & Musæum absentis tam

atroci

atroci peruestigatione excuterentur: neque de-
erat propudium hominis illorum suspiciones
invidia verborum accendere. Me scelus & nefas
in Rempublicam & Ecclesiam machinari. Num
hac à Cantuariensi mandata acceperit haud te-
merè dixerim. Hoc scio jam olim in Causa Bur-
conii gravissimi Theologi fiduciam & prom-
ptitudinem animi mei, illi displicuisse cum
Londinensium adhuc diocesi præsideret.

Nec absimile vero est in animo revolvente
iras offensæ memoriam valuisse. Eram ego
eum Londini malorum domesticorum nescius,
intentusque propulsandis periculis quæ caput
& famam meam, iisdem struentibus, apud alia
Regni tribunalia circumsonabant.

Ubi rediissem statim veluti conspectum bi-
dentali noti ignotique deserebant. Itaq; vicinis,
amicis, praxi exutus gratum mei spectaculum
præbebam nequissimis delatoribus, qui hac
mea calamitate fruebantur. Exinde repertis æ-
gre vadibus stiti me in Iudicio. Statim ingressus
& adhuc in scio cuius criminis fuerim postula-
tus, defertur *juramentum ex officio* (optimo sanè
Principi Trajano non probatum) Fateor deli-
berantis animum ancipiti cogitatione divisum
fuisse. Quis enim leviter afficiatur, ubi vel se vel
amicum prodere jurejurando adigitur? Contra
abnuentem hiabant valvæ carceris, & quæ car-
cerem comitantur multa & inopia, paratæq;
fuiſſent apud bonos suspicio sceleris, apud ma-
los calumnia quasi facinorum conscientia de-
fugerem. At jurantem non leviora circumsta-
bant

bant incommoda. Articulorum magna series
in quorum levissimo satis momenti est apud
cupidos damnandi in perniciem innocentis.
Testes iidem & quidem jurati qui facerrima de-
latione mihi periculum conflaverant. Iudices
infesti & pleni minarum. Negatum quod nulli
non facinoroso patet privilegium noscendi ac-
cusatores. Stricta in Reum ipsorum Iudicum
accusatio: *Nos divisim & conjunctim articulamur &
objicimus contra te I. B.* Intentata ab ipsis Judi-
bus verborum crimina quos de facie non nove-
ram, quibuscum verba nunquam iria commu-
taveram, quos nisi in illo confesso Iudices nemo
putasset. Ab illis in me intorquebantur Articuli
inepti, miserandi, falsi, qui nec viderant me nec au-
diverant.

Dicam quod res est, in ipso terrore circum-
fremmentis me exitij hominum tamen miserebar
oblitorum veteris præcepti, *Non dices falsum testi-
monium*, & negligentium novi, *Quod tibi fieri non
vis alteri ne faceris*. Quis enim in illa Iudicum clas-
se de nomine, fama, fortunisque suis ab eodem
Accusatore, Teste, Iudice decerni æquus patitur?
Sed in hanc nos patientiæ sortem Deus allegit.
Redibunt fortè beaciora tempora, cum Christi
Lex reverentiùs, Humanitatis æquabiliùs habe-
bitur. Articuli prodibant concatenati triginta
& septem quorum hi maximè Capitales.

Negasse me	{	Virum bonum geminis frui Beneficiis.
		Fas esse genu-flebere ad mentionem nomi- nis Iesic.
		Fas esse genubus flexis manducare panem bibere vinum in sacra cana.

Me probrosum Episcopis indidisse agnomentum Grollorum. His insequenti diei omnino innotuit.

Me multa cum praeconio publicasse librum Laitonii.

Mibi in votis fuisse ponere osculum cruentis Laitonii vulneribus cum aures illa raperebatur, ut olim piis facitatu iergerentur Martyres.

Me vulgato typis libris Presbyteri & Episcopi paritatem miseruisse.

Testes producebantur iidem qui me accusant. Bone Deus! quinam homines. Richardus Daniel Pharmacopoeus cum uxore. Mancipium famis & pudendae inopiae; cuius ego fauces araneantes cibo, tergum flagris dignum uestibus fovi. Ahujus miserrimis precibus & miseriori fortuna permotus Londino relicto Colchesteriā veni. Hic ille est, qui post expulsam ope mea veterem contubernalem paupertatem, insolentia fortunae superbus & arrogans in me saevire cepit, quia a Creditorum saevitia illum redemeram. Diu lacesitus injurias tamen contemptu dissimulabam. Fatigata tandem patientia domum & officinam nebulonis deserui. Statim ut frigere coepit, quæstus exarsit ira in rabies. Scelus machinanti addunt se socios Neucomannus Richardi affinis ministellus doctrinae morumque rudis, & Danetus legum & rogæ dehonesta mentum. Ab his trium viris facta collatio & in caput meum inita conspiratio. Sperabat enim Danetus hac inimicitia clarescere & spectabilis reddi in municipali populo. Neucomannum autem & ambitio extimulabant & vindicta. Properabat enim spe inani ad beneficium uberius vel locū hono-

honoratiorem, vacuus illarum artium quibus
ea præmia comparantur. Quare cum homini
intus & in cute mihi noto personam detraxissem,
hæc mirum quod detecta vitæ probra & tradu-
ctam ignorantiam præcipiti ira & temeritate ul-
tum iret, præcipuè cum haud nesciret infamem
hanc contra bonos & pietatis retinentes viros o-
peram Episcopis non ingratam esse, multisq; à
virtute relictis per has calumniarum fraudes ad-
itum patefactum fuisse ad opes & dignitates Ec-
clesiæ. At Danieli hoc agebatur, me litibus cir-
cumventum destinere Colchestria, & novum
interim medicum praxi meæ & officinæ suæ in-
ferere. Nec longè quærendus erat Medicaster.
Ayletus enim ille Bambalio curiæ vestræ lacinia,
Coekio cuidam olim pharmacopœo, sed fortu-
na adesa & rebi fractis ad scholæ trivialis pulve-
rem & ferulam devoluto viginti pretio solido-
rum medici nomen & occidende plebis impu-
nitatem vendidit.

Rebus sic ordinatis, miris calumniarum tor-
mentis rapior circumagorq; per omnia ferè re-
gni tribunalia illata ubiq; innocentia fama &
spectationi per hæc tentamenta integritate. In
Cancellaria curiæ cum res illis infeliciter pro-
cederet, jugularentq; calumniae suos autores, te-
stimoniaq; eorum incubuissent in spongiam, o-
diis furor ætus erupit in pestem, minabantur,
illq; palam à Curia vestra inevitabile exitum.
Dedignabar moveri nulli culpæ obnoxius. pa-
rant aditum intrant, reum & quæ finxerant cri-
mina exponunt eo confidentius, quod olim in-
festum

6
festum mihi Cantuariensem non nesciebant.

Inimicitias & odiū hujus Triumviratus probatissimorum hominum testimoniis luculentius probavi, & totum una voce opidum loquitur. Illis calumnia pabulum est & mentiri pro cibo. Quotquot ante me medicinam eo loci fecere linguis vapulant horum Nebylonum. *Hi ebriosus, ille adulter, alter exlex & athens. Nonnullus Magia & nefandarum artium consultus* inter scurriles subsannantium rictus raducuntur. Hæc illis cōsuetudo in naturam vertit, haud facile dediscendam ubi successu incalescit improbitas. Sed hic conscientiam vestram interrogo, Præsules, num illis in me credi debuit, qui professi odium & vindictam sibi mentiendo nocent ut me perdant? Quamdiu illis usui eram, prob^{us}, pius, honestus, eruditus audiebam, imò immodicis eorum laudibus metuenda mihi erat invidia: ubi artis meæ fructum domo sua exegerunt, omni criminū acerbitate proscindor. Sed cum de loco & tempore criminum quæritur ipsi impudentiæ erubescendum est. Annis jam quatuor elapsis, sine arbitris, in penetralibus ædium inter cibos nobis corā, hæc nefanda prolocutus es.

Tantumne licere nequitia? Tabulis publicis municipii & Ecclesiæ Colchestrensīs vita mea ab omni probro & dedecore vindicatur, quæ nunc in ærumnis contabescit per calumnias eorum, qui paulò ante me veluti Pietatis & Bonarum Artium exemplum aliquod deprædicabant. Equidem si in Judiciis æquanimis fuisset, satis hæcerant rejiciendis Testibus: imò si censura morum

9.
morum suavis esset, sufficere hæc debuerant ad
exterminandos exuta societatem humanam,
Nebulones nefarios, foedifragos, proditores &
in hospitali mensa carnifices. Cui innocentia
sua constabit securitas, si inter has insidias, hos
laqueos non tantum à perfidia delatorum, sed à
Judicum crudelitate periculum imminet? Spe-
raveram ego prudentiam in illo confessu tam
maturam esse, severitatem ita temperatam, ut
opposita Probitate minas illic omnes calumnia
perderet.

Nihil mihi triste augurabar ab illis, qui se suc-
cessores, *Æmulos*, imitatores vendicant Illius qui se
dixit esse Misericordiam. O spes fallaces, o cogi-
tationes inanes meæ! Sed querelis luctum accē-
dere alienum est à fortuna mea, cui sola spes est
in robore & constantia patientiæ. Articulos
ipso in spicere majus erit operæ pretium. Ar-
guor negasse, *Bono viro fas esse duobus frui Beneficiis*. Ita
sonat Articulus. At ubi in rem præsentem ven-
tum est; Neucomanus ipse juratus; additā con-
ditione crimen emollit: nisi Beneficia contigua
fuerint, nisi unius cura commodè in utrumque
extendi possit, nisi unum impar sit alendo Mi-
nistro.

Rogo & obtestor vos Præsules, quid in hac
sententia dignum est tam immani supplicio?
Num virum Bonum vos judicatis, qui sola lucri
aviditate in Beneficia velut in Spolia involat?
Num Pastor ille bonus est, qui tondet oves, non
pascit? Quid si privatis hæc colloquiis verba
protulissem, num proinde omni infortunio

maestari debui? Protuli verò nunquam, utpote
qui in hoc negotio longè aliter sentio. Credo
enim quamplures in Anglia viros spectatissime
probitatis, etiam longè distita Beneficia, sine
crimine aut culpa possidere, dum in uno suis i-
psi laboribus, in altero vicariâ diligentia salu-
tem populi procurant; magno Ecclesiæ bono,
cui rectè consulit, quisquis ignavus, diligens, in-
defessus ignavû fucos pecus à præsepibus arcet.

Cæterum quoniam in Beneficiorum pluralitate
sæpè graviter peccetur, ne illi quidē negant, qui
ad multa connivent Tridentini, quorum gra-
visimis decretis notata est aviditatis Ecclesia-
sticæ immodestia. Nec visum est Sorbonæ Col-
legio Leviusculum crimen, quod mortalibus
peccatis accensetur. Supervacaneum est referre,
quantum avaritia illa Beneficiorum multis in
Anglia gravissimis hominibus, etiamque iis,
quos Conformistas vocant, Episcopis denique
nonnullis displiceat. Hoc magis ad rem facit,
quàm graviter in veteri Fœdere Deus irascatur
Pastoribus nequam, qui susceptam Gregis sibi
commissi curam negligebant: At in novo Chri-
stus etiam vitam & sanguinem tuendo gregi
poscit. Quam enixè Petrum adhortatur? *Petre
amas me? tum pasce oves meas.* Quod Petro dicit, o-
mnibus dicit in Petri curam euntibus. Hoc uno
tuum erga me amorem prodes, si in pascendis
ovibus meis fidem & diligentiam collocaveris.
Si neglexeris Christi oves, nequicquam Christi
amorem jactaveris. At qui Christum non amat
inter Bonos & honestos ne numeretur.

Quam

Quam sollicitè D. Paulus Timotheum omnesque Timotheum æmularuros ad curam, diligentiam, industriam extrimulat 2. Ep. cap. 4. v.

12. *Obtestor igitur coram Deo & Domino nostro Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos & mortuos in illu- stris*

illo suo adventu & regno suo. Prædica sermonem, in sta- tempestivè, intempestivè: argue, objurga, exhortare cum omni lenitate & doctrinâ. Et 1. Ep. cap. 3. v. 1. Si quis

Episcopatum appetit, præclarum opus desiderat; nec enim titularis est in munere Pastoralis dignitas,

sed opus præclarum quod arguendo, objurgando, exhor- tando peragitur; curis, vigiliis, sollicitudinibus

plenum; Pabulum, tutela, regimen Gregi debetur; neque grex ille Pastoris est, sed Christi: Pas- cendus autem non ab invidis sed volentibus;

non opum & honoris sed mercede conscientia: non crudeliter, non avarè, non imperiosè, sed

leni, modestâ, liberali disciplinâ 1. Petr. 5. Hoc qui præstiterit, honestum se bonumque osten-

dit; At qui solâ lucris lubricine in Gregem invo-

lat, non ut pascat sed ut tondeat, inter Bonos censurâ, apud Deum improbitatis poenâ nota-

bitur.

Articuli secundi crimen hoc est. *Scripsisse me*

cuidam Episcopo literas, in quibus asserui, nefas esse genu-

flectere ad nomen Iesu. Transeo statim in limine

splendidum mendacium. Nec enim Episcopus erat ille, ad quem scripsi, sed Theologiæ Doctör,

homo non malignus sui laudator, μεγα φρονων, & qui omnes seorsim sentientes provocabat in

certamen. Non damnabam in animo meo ge-

quibusnam argumentis cogeret in assensum
contra sentientes: aut quibus ille rationibus ra-
tiones ex aduerso allatas dissolveret: quarum
hæc princeps est. Cultum à Christo non institutum
illicito vicinum esse: Christum verò nusquam præcepisse
ut cultus sibi à cultu Patris diversus exhibeatur: tunc
autem diserta in contrarium verba, ut omnes ho-
norent filium prout honorent Patrem. Joh. 5. v. 23.

Atqui illum ad Philippenfes locum sententiæ
veltræ columen, litteraliter haud intelligi posse,
ex parallelis Esaiæ 45. 23. *per me iuravi & mihi in-
curvatum iri omne genu, iuraturam omnem linguam. &*
Rom. 14. v. 11. Scriptum est: vivo ego & dicit Dominus
*quòd mihi sese flectet omne genu, & omnis lingua confite-
bitur Deo,* non immerito colligitur. Cum enim in
his sensus litteralis non admittatur, neque in
illo exigendus est. Illic enim de Christi infinito
imperio & Creaturas omnes sua ditione tenen-
tis agitur. Sic antiquitati universa locus expo-
nitur. Sic hodie sani tenent, in diversum abeun-
tibus Jesuitis & illorum æmulis; de flectione ge-
nuum nemini Patrum & de xal' ovap in mentem
venit. Huic usui *Qegion* adaptant, ut Christum
Judicem & dominum Creaturarum probent
esse Jehovah, manifestoque deitatis Christi ar-
gumento Samosateni & Arij impietatem con-
tundant; Jehova enim apud Prophetam exani-
mato tot malis Populo promissis & spe salutis
animum iniecit, ut se videat, sibi fidat, neque
Tyrannorum minis & rabie frangatur, *quoniam*
inquit per me iuravi &c. Atqui Christus (inquit
Apostolus) est ille Jehova. Christo igitur flecte-
tur

tur omne genu, omnis lingua confitebitur. Nec
 verborum apices repetit, sed sententiam expri-
 mit. Genuflectio subjectionis & obsequii si-
 gnum est. Illiusque in nos maiestatem & Impe-
 rium agnoscimus, cui genua flectimus. Hoc va-
 riq̃nium, quo Christi imperium nec temporis
 nec meiâ rerum circumscriptum canitur, oc-
 casionem aperuit flectendis genubus, incurvan-
 do corpori, nudando capiti, cum vox Jesu inso-
 nuit, quorum nihil in usu est cum Dei Patris vel
 Spiritus sancti vel Ipsius Christi nomē pronun-
 ciatur.

Hæc res malè habet homines minimè malos:
 purant enim non voci Dysillia Jesu, vel scriptæ
 vel pictæ, vel dictæ, sed Personæ, Imperio, Majestati
 Salvatoris obsequium, reverentiam, subjectionem deberi.
 Hoc illis pro suo modulo fortè non mendosè
 placet. Origines certè in eo multus est, ut ita
 sentiamus: nec enim carnali sensu, sed metapho-
 rico Genuflectionem exponit, ut sciamus, inquit,
 subiecta esse cuncta, & cultui Dei obedire. Hunc certè
 ritum vetus Ecclesia ignorabât haud magno sa-
 nè damno. Nec enim Christo exhibetur cultus
 ille propriè & per se, sed per occasionem quan-
 dam Syllabarum & vocis Jesu. Quæ è Jælothe-
 mia fortè nonnullis improba videri possit &
 Idolatriæ cognata, quæ ad nos neque è Scriptu-
 ris emanavit neque Traditionibus propagata
 fuit: in illis enim ne vestigium quidem hujus
 ceremoniæ superest.

Apud Romanenses equidem Idolatriam du-
 plicem notavit damnavitque Ecclesia nostra,

quarum hæc oculos Imaginum Altariumque
veneratione; illa campanula veluti sacro sonitus
aures effascinat. Nam simulacrum istius æris Sili-
gineum Deum in Publico comitantis; aures
impulit, omnis ætas, omnis sexus stratis humi
genibus adorat pictoris placentulam. Hinc pil-
verentur, ne cultus ille, qui ad sonum vocis &
nominis editur, viciniam nimium & cognationis
habeat cum illo, qui ad crepitaculum æris agita-
ti peragitur. Dicis cultum hunc per vocis &
Syllabarum involuera ad personam ipsam &
majestatem Salvatoris pervadere. Nec sic qui-
dem apud illos hæc caremonia ab Idolatriæ in-
quinamentis purgatur: Quotiescunque enim
vel in oculos vel in aures incurstante imagine
Deum sub Imaginis velo colimus, Idolatriæ te-
nemur. Nec facile definias, utrum illa apud Pon-
tificios oculorum, an hæc apud nos aurium tol-
lerabilior fuerit.

Urit & hoc animos Bonorum, quod vox, no-
men, sonus *Iesu* majori in veneratione est quam
ipsa Christi persona *an rex cœli*: Sonante e-
nim voce *Iesu* omni corporis habitu ad venera-
tionem convertimur: ubi Christus Salvator,
Redemptor, Rector nominatur, nulla reveren-
tiæ signa elucet in Populo. Quod ipsum à ge-
nuflectionis Patronis ipsa explicatione, quam
leniendæ invidiæ proferunt, exacerbat: aiunt
enim, ideo se hominibus *Iesu* venerationem deferre,
quod dulci illo & blando nomine salus & re-
demptio nobis obvenerint. Durè satis, quasi
vox illa è Syllabis contexta & litteris, non per-
sona

sona & dignitas Christi tantis nos beneficiis
beaverit. Nomen vice Domini, Adjunctum lo-
co subjecti colere propè abest ab infania. At
Christum in vocē, vocem verò in Deum mutare
impia *μετὰ τὴν φύσιν* est. Nec illud placet, in voce
Iesu virtutem & efficaciam collocare, quanta non
sit in Christi nomine.

Imò si utriusque instituatur comparatio, non
minus in Christi nomine *ἐν επωνυμία*, quàm in vo-
ce *Iesu* comperias. Illo enim triplex Messia: mu-
nus exprimitur. Illud uni Messia: Proprium.
Illud omnibus tantæ Scholæ Discipulis impo-
nitur. Illo Rex, Propheta, Sacerdos insignitur.
At vocem illam *Iesu* jam dudum Sortilegi, Agyr-
tæ *γονεῖς*, Iesux in pravos abusus & impios de-
torserunt. His missis, id quæro, num ad prola-
tam à Stomachante, jurante, imò peierante vo-
cem *Iesu*, ponenda mihi sint genua: num sem-
per & ubique, omni loco & tempore vacan-
dum huic ritui? Sic videri posset. Nam procum-
bere jubemur ad nomen *Iesu*; at illud etiam ab
impiis vel effutitur vel laceratur, illud ubique
sonat, ubique vel calamo vel cœlo inscribitur.
Ad Textum si redeas, haud faciliè ex verbis illis
cultum Dei gratum extuderis. Illius enim cultus
quarto modo proprium est *τὸ ἔκστατον*. At hæc
genuflectio non à volentibus tantum elicitur,
sed ab invitis & reluctantibus Inferis, qui Deo
parent coacti, extorquetur. Parce reponere, cul-
tum hunc *ἀδελφικὸν* esse. Si vel minima dola-
triæ luis insit macula, cessit omnis *ἀδελφικία*,
imò ab illis tollitur qui poenarum exitium

terrore cultum hunc faciunt. Noli succensere
trepidationi meae, quod ambigam circa cultum
quem nec à Christo præceptum, neque manda-
rum in Scripturis animadverto. In illis enim,
non in hominum mandatis constituenda est
cultus Domini regula. Secus si fiat in qua non
portenta dilabatur humani ingenii monstruosa
foecunditas? Irritus omnis sine fide cultus ac si-
ne verbo vel fluxa fides vel nulla est. Hæc ferè
sunt illa Præsules, quæ jam olim ad Ecclesiæ Do-
ctorem non docentis supercilio sed humilitate
Discipuli perscripseram. Quarum litterarum
an tam immane nefas, tam dirum æy@ sit, ut
nisi libertatis & Fortunarum mearum exitio
nequeant expiari, vos ipsi jam vobis reddinju-
dicabitis.

Articulo tertio hoc vibratur mendacium.
Negasse me fas esse genuflectere in sacra Synaxi. Con-
fuerudo mea nulli vicinorum ignota repugnat
calumniæ: & corpore & corde prostratis huic
sacro semper interfui. Memini cum Neucoma-
nus in Wallerum Colchestrensem Ministrū &
prædem mancipemq; *Conformitatis* multa diceret
inclementer, quasi laudantem modò, modò cul-
pantem genuflectentes, respondisse me, non
probari mihi duplicem virum; præcipuè si deri-
tibus Ecclesiæ non animi conscientia sed spe lu-
celli vel hoc vel illud disseminet in populo. In
illa sermonum vice recordor interrogatū à me
Neucomantum quo modo Pontificiorum ca-
lumniam nos genuflectentes idolatriæ insimu-
lantium amoliretur. Prodigium quippe illis vi-
deri

deri panem & vinum supplici habitu adorari; cum ipsi non farinæ sed latentis sub farina Deo cultum exhibeant tam submissæ venerationis. Verbum non amplius addidi. Obtestor fidem vestram Præsules, num hæc innocua contabulatio post quadriennium exagitare debuerit tam immanis supplicio? Nemini litterarum de sententia sua; nemini preces vel blanditias adhibui, ut in aliam transiret. Ipse ritui imperato more gessi. Exemplo meo etiam infirmioribus prodesset studi; hoc eventu, ut obsequium meum perniciēs exceperit.

Articuli quarti crimen est, quod Episcopos probro agnomento Grollorum dehonestavi. Vocis illius inolevisse mihi consuetudinē peregrinanti fateor. Sed in contumeliam ullius nego. Nigredinem illam & succum loligmis jubeo facessere à moribus & candore Christiani. Adversum familiares, amicos, vicinos hac sæpius utor; in probro procul & odio neque vocem hanc durius accipi apud moratissimas nationes animadverti, quoties in Magnates imò Regem ipsum emittitur. Si quid in ea tamen peccatum, deprecor incuriosa consuetudinis negligentiam. Si in illo Nebulonum commercio hæc mihi vox exciderit, veniâ dignior erit, quàm poenâ. Hujus enim ridiculo lepore discutere putabam aut saltem lenire crudelia illa & effera convicia, quibus Alostores illi totum Episcoporum ordinem lacera-
bant. Quid tam atrox, tam dirum in Præsules dici potest, quod illorum ora non despumabant? Hic fidei inanes, Religionis hostes, Bonorum

exitium vocabat. Ille persecutores Ecclesiae Ty-
 rannos, Carnifices appellabat. Alter ex eorum
 palatiis velut è nido superbiam evolare & luxu-
 riam, indignabundus fremebat. Horum Curias
 aulâ Siculâ immitiores, Horum carceres pieta-
 tis nervum & macellum. Horum Tribunalia
 Scopulos esse innocentiae; Hic vel famam, vel
 libertatē, vel bona naufragorum elidi: Has cau-
 testot egregiorum hominum pernicie infames
 à nemine, qui bonam & piam mentē amet, im-
 punè præternavigari; Hanc Scyllam esse & Cha-
 ribdin, è cuius æstu & intortis verticibus, si quis
 vel Dei vel Regis ope, eruat, eundem tamen à
 circumstantibus Curiae canibus arrodi. et dicitur
 His Pontificios impunitatem, Arminianos
 incrementum & potentiam debere: Hos priva-
 tim & publicè Regem incēdere in bonos viros:
 Hos divina & humana susque deq; habere, dum
 quasitam malis artibus dominationem pejori-
 bus tueantur. In tantâ maledictorum immanita-
 te, quæ tandem invidia est voce non tristi ser-
 monum ferialium diritatem abrumpere? Au-
 dit tandem excidit illa vox? Inter mensam, in æ-
 dium recessu, arbitris remotis, ubi incautis ani-
 mis ipsa mensa hospitalis securitas lenocinatur;
 ubi non semper ad amussim verba exiguntur;
 ubi scelestius peccat qui peccantem prodit. A
 quibus autem accusatur? nempe ab illis, quibus
 mei præconium omnis sermo; qui pietatem do-
 ctrinam, modestiam meam laudibus ad cœlum
 ferebant: qui dies sibi insuaves, noctes insomnes
 trahi jurabant, quibus me non viderant. Num
 præter

præter hos nullus mortalium invenitur, qui hæc
mihi dicta obijciat. Nemo. Quamvis neque
sumptui, neque labori, nec itineribus peperce-
rint, ut mendacis suis aliorum perjurio exstue-
rent munimentum.

Cum quaritur quæ sit vocis illius mēs & sen-
tentia, juratus infit Neucomannus, audisse se
ē nobili & egregio viro, quod mei ipsius inter-
pretatione vox illa Giaculum significet. At no-
bilem illum & egregium virum in nomen natum
transmisit; ne deridendum propinaret rustici
Latini hominem, cui nec à bonis moribus, nec à
natalibus ulla nobilitas, filio terræ & fraterculo
Gigantium. Illum ante exortas inimicitias ni-
grum mihi ipse Neucomannus prædixit; illius
spurciciem contagione nocere; illius perfidiæ
extinguendam præmonuit. Nunc nobilem vo-
cat & egregium, quem omnibus rebus omnium
facilem futurum ante contempserat. Illēne No-
bilis, cujus pater inter rastros & vomeres alium
obolebat & eructabat nigrum fursur. Illēne
egregius qui luxu, gulā, pene, se fabulam fecit in
viciniis. Scio ego, non paucos in Camera stellata
facinorū poenas luisse, qui hoc egregio viro lon-
gè magis egregii, & flagitiis minus erāt cooperti.
Sed multo pebulonem, neq; Deus sivit, ut pudē-
do nomine hæc chartæ commaculentur. At vos
rogo & obtestor, Præsules, num vocis incoſultæ
incogitantia, tam atrocem poenam mereatur in
illo confesso, qui condonandis gravioribus
etiam peccatis exemplo Domini sui obliga-
tur.

In

In quinto arguor publicasse librum Laitonii et
 quidem laudatum. Crimen atrox diligentiori cura
 diluendum. Cum primum Colchestriam ve-
 nissem, Neucomanus mihi de vultu: Danetus
 ne fando quidem cognitus erat. Ille affinis Da-
 nielis: Hic vicinus & contiguâ quidem domo.
 Simulabat uterque erga me non vulgarem af-
 fectum. Societatem sermonum & familiarius
 commercium ambiebant, orabant, noctu inter-
 diu repetebant. Affingebant simulacrum ali-
 quod & imaginem pietatis: & sæpe cum gemitu
 deplorabant sæculi calamitatem, frigescente Reli-
 gionem, extinguere probitatem, barbarism re-
 surgere, idque vel ignavia, vel scelere Episco-
 porum. Illos esse fontem malorum & Erynny-
 dem patriæ. Hæc cum sæpe & diu more suo de-
 clamassent, coepit aliquando percunctari Dane-
 tus, num Laitonii librum vidissem; Annui. Erat
 tum in vinculis Laitonius, necdum damnatus.
 Ab illa quaestione transiit in aliam, num librum
 haberem. Non negavi: addito malle non edi-
 tum. Ille tum blanditiis exposcere mutuum
 occipit. Tergiversabar, aliquid submetuens pe-
 riculi. Mitte, inquit, timorem, inanem & me
 specta, non ignarum legis. Jubeo te securum
 esse, quamdiu edicto publico vel supplicio au-
 toris non excutitur è manibus.

His vocibus victus, librum trado juranti fi-
 dem & secretum: quorum utrumque prodidit.
 Statim enim acceptum librum intulit in ædes
 Comitissæ de Rivers & in corona famulorum
 prælegit: tandemque plurium manibus circum-

rota-

rotatum, Neucomani operâ mihi restituit. Venire post hæc ambo orantes, ut Gymnâsi Trivialis præfecto, seni & pedibus capto copiam libri facerem ad pauculos dies. Indulsi precibus eorum & morem gessi, præfatus tamen apud præfectum, scripti mordacis licentiam mihi nō probari. Neq; diu post illa venit ad me familiaris & affinis meus, qui clam sublatum è Musæo librum abstulit. Præter hos nemini mortalium operâ vel indicio meo liber hic innotuit. Deum testor & conscientiam. At in me nunc minæ de-tonant & supplicia. Illi qui pervulgarunt, triumphant.

Sed crimen articuli quinti sexto exacerbatur, quasi optaverim, osculum ponere cruentis puniti Laitonii vulneribus. Id mendaciū improbissimis scurris ipse Diabolus dictavit. A mente, à moribus, à lingua mea nihil alienius tali spurcitie. Laitonium olim & nullius adhuc criminis compertū amavi: sed irreverentiùs de Rege scribentem increpavi & fugi. Damnatum nunquam vidi, neque voce aut scripto audiui. Si tanta mihi caluisset in pectore amoris flamma, quis aditu me prohibuisset? patebat janua carceris, arcebat nemo. Dato tamen erupisse vel è me vel ex alio calidam & incautam misericordiæ vocem, nūm illa nisi loquentis exitio expiari nō potest? Habet hoc illius affectus teneritas ut sæpe nimium diffuat in molliem. Exarmat debiliores animos aliena calamitas. At quantò id levius quā Daneti & Neucomani in Episcopos convitiū: Cum Laitonii aures victimam cadere dicerent

odio

odio Episcoporum sanguinem scientium, & nisi prohibeatur, Gardineris & Boneris omnibus crudelius in Puritanos saeviturorū. Sed impunitis his maledictis jā accessit securitas, postquam scelestissimos delatores rectos in Curia pronuntiavit Cantuariensis.

Ultimus superest & septimus Articulus *Flagelli Pontificis & Episcoporum latialium*. Inexpiable flagitium, & solum crimen crimine vacantis. Ceterum antequam de libri argumento Apologiam molior, pauca mihi de causa scriptionis præfanda sunt. Animadverti enim, graviter hoc Cantuariensem ferre, quod Laicus ego in messem Theologorum alienā falce involaverim. Objurgabat enim me veluti turbidum & negotiorum appetentem, exprobratq; mihi identidem *πολυπραγμων αυτω*. Certe illi dicere quod lubet, licet. Hoc potentiae suae debet: id nos Deo, quod lubenter Potentiorum maledicta toleramus: Librum scripsi non negotii aut turbarum studio, sed animo Christiani & affectu Civis. Et Christo hanc operam debeo & Regi. Laici convicium me non tangit. Nam qui Christo Sacramentum dixit *in clero Dei est*. Laici agnomen tum verus Ecclesia non agnoscit, & inter Bestiæ solæcismos ponit. Christo nomen fidemq; in Baptismo dedimus, promissimus, juravimus: & ad hanc militiam crucis signo armati fuimus. Carni, mundo, Diabolo, Hæresi bellum indiximus. In hos nemo non pugnat, qui Sacramenti reverentiam non exuit. Quam importuna igitur quæstio est rogare nos, quā auctoritate pugnemus in hostem?

Item? Honestius id quærat quæ tu Jure vir bonus es? quis tibi licendam concessit exercendi artes honestas et seculo graves? promissa servare in cœtu hominum, fidem liberare, justum pi-umq; censetur, aliter enim civitas stare societasque humana retineri non potest; At fidem Deo datam non fallere, promissum illi nuncupatum solvere, crimini vertitur, superciliosè saltem quæritur, quâ autoritate innixi tantum boni audeamus.

Bone Deus! Id ab illis quæri, qui nos erectos consistere jubent, dum repetitur Symbolum, quasi paratos & accinctos ad certamen, si pro fide decernendum sit? Id quæri, eum hujus rationem officii D. Petrus omnibus injunxerit. Ep. i. cap. 3.? Petiit a me Pontificius rationem fidei: reddidi: officio satisfeci: pro fide Sanctis semel tradita stilo certavi. Gaudeo me D. Judæ obtemperasse præcepto. Respondi stulto ne sibi nimium blandiretur; num poeniteat usum fuisse consilio sapientissimi Solomonis? Talentum meum exercui. Neque piget morem gessisse maximo Patrono. Quid tandem hîc deliqui? quid erravi? In alienum irrupisti. Nego. Fac irrupisse. Num mihi crimini erit quod Theologis laudi est? *Illi medicinam, pecuariam, Fœnus exercent. Illi arant, serunt, metunt. Illis omnibus omnia licent: Non invideo. Miror tamen, nos cogi in arcu, cū ipsis tam lata pateat area. Quod si protervus aliquis Theologū roget. Heus bone vir! Quid tibi cum Curia: cum secretiori admissione: cum tribunalibus? Quid tibi cum agellis, cum arboribus, cum po-*

coram, et pecunia irritamento malorum? Nonne sic
 compellatus audacem questionem truci respō-
 so jugularet? Haud dubium. Quid nos igitur
 interrogari, quid nobiscum Deo, cum Christo,
 cum Religione, cum veritate? ridebimus rin-
 gentis invidia voces & quo Deus vocat pro vi-
 rili ibimus, in Tutelam veritatis, in custodiam
 religionis, in pugnam cum hoste, fidemque Im-
 peratori datam qua possumus alacritate libera-
 bimus, Illi certaminis reddituri rationem cui
 diximus Sacramentum. Non jam repeto, quod
 Chouæo Suffexiano Laico impune fuit Eccle-
 siæ Romanæ decus asserere, & chartulas Papæ
 vindices Cantuariensi dedicare. Gaudeant uter-
 que & abundant sensu suo. Mihi satis est, quod
 animum & operam Christo dicaverim, pro cu-
 jus dignitate tuenda omnis homo miles est. O-
 mnia Christo debemus, plurimum Regi. Non
 certare modò, sed mortem oppetere pro gloria
 Principis, Boni civis est. Talem non jacto me,
 sed profiteor. Sub Rege vitam hausi pro Rege
 paratus effundere. Majestatem Principis à
 Papa imminutâ defensum irurgebat animus.
 Jubebat Dei Lex & Naturæ, monebat Ju-
 ramentum Fidelitatis. Illo & peregrè pro-
 fecturus & in Patriam reversus me sapius ob-
 strinxeram in hanc sententiam. Ego Johan-
 nes Bastwick omnino fateor ex animi conscientia Re-
 giam celsitudinem esse Gubernatorem supremam regno-
 rum suorum tam in Ecclesiasticis & spiritualibus cau-
 sis, rebus, negotiis, quam temporalibus. Idemq; promisso fi-
 dem omnem & omnimodum obsequium celsitudini Ejus
 bare-

heredibus & legitimis successoribus ejusdem: quantumq;
 in me est promptus ero, paratusq; ad asserendum & defen-
 dendum omnem jurisdictionem omniaq; privilegia, præ-
 eminentias, auctoritates, concessa vel propria Celsitudini
 ejus, sive unita vel annexa Imperiali ejus Diademati. Id
 Juramentum primo statim beati sæculi & regi-
 minis Elizabethæ anno, in Regni conciliis fan-
 citum, eò majorem in me vim habet, quod eo-
 dem Regni Ordinum conventu accepimus, o-
 mnes Jurisdictiones, omnesq; superioritates & privilegia
 omnia & præminentias spirituales & ecclesiasticas an-
 nexa esse Imperiali Corona. Quid ergo facerē à Pon-
 tificio provocatus proculcante privilegium Re-
 gis? Feci quod fecisse decuit, feci qua per im-
 becillitatem Ingenii licuit. Respondi provo-
 canti, Papam oppugnavi, Regem defendi, nullā
 in Episcopos nostros irā. Cur enim modestis
 hominibus & omnem auctoritatem & jurisdic-
 tionem non divino Jure arrogantibus, sed indul-
 gentiæ Regiæ acceptam ferentibus irascar? Sic
 enim dilerta sonant decreti verba, quod Regni
 comitis 37 Henrici octavi promulgatum fuit.
 Archiepiscopos, Episcopos, Archidiaconos, reliquasq; perso-
 nas Ecclesiasticas nulliusmodi habere Jurisdictionem Ec-
 clesiasticam nisi per Regem, à Rege & sub regia majesta-
 te. Cui decreto parallelum est alterum primo
 Edoardi 6. Omnem Jurisdictionem & auctoritatem spi-
 ritualem & temporalem derivari & emanare à Regia ma-
 jestate velut à supremo capite harum Ecclesiarum & Re-
 gnorum Angliæ & Hiberniæ & à clero eorundem Regno-
 rum, eandem ritē pro tali haberi & aestimari, omnesq; cu-
 rias Ecclesiasticas intra prædicta Regna exerceri per nul-

*lam aliam potestatem & auctoritatem sive domesticam si-
ve extraneam, quàm illam, quæ competit excellentissimæ
Regis Majestati. Quotquot autem hanc Regis auctoritatem
non agnoscunt aut reverentur, eosdem ipso facto obnoxios
esse pœnæ statuti præmunire. Cum hæc privilegia
Papæ ulurpatori extorta & Regi Proprieta-
rio reddita defenderem, ne per somnium qui-
dem de lædendis Episcopis Anglicanis cogita-
bam. Illibata est apud me illorum auctoritas, qua-
tenus eandem Regiæ Majestati submitunt, è
qua profluxit & emanavit. Veneror ordinem
illum, sed ut à Rege constitutum. Sin supra Re-
gem scandunt, & Jus suum altiùs arcessunt, re-
linquo illos irato genio suo & ulturæ arrogan-
tia in Nemese.*

*Præmonebam initio libri, nullam me litem
movere Episcopis, qui Jurisdictionem suam &
auctoritatem Regi ferunt acceptam ex mente
decreti Comitialis. Idem repetebam sed irritò
clamore, cum in Lambethano Tribunali causa
mea exagitaretur. In Pontificem tela emisi; in
Episcopos nostros nulla destinavi. Si tamen ul-
trò se telis induant in hostem misis, num id mi-
hi fraudi erit? Stant à me Leges & decreta Re-
gni: stabat & ipse qui se partem Ecclesiæ fecit,
Worrelius, in Confessu celsæ Commissionis
non tenuis Judex. Nam cum aliquot retrò die-
bus in Burdetium quendam nigris damnan-
tium calculis certaretur, ille pleno ore & pin-
guiori voce dignitatem Episcopalem celebrans
subjecit tandem, Ministros omnes & Pastores
Episcoporum Curiones esse, donec à Rege in
publi-*

sublimiorem dignitatis gradum evebantur. Atqui Curionum parem inter se & æqualem conditionem esse, tam notum quam meridie lucere. Omnis igitur dignitas, quæ alium alii præfert, omnis autoritas quæ in inferiores exercitur, non à *divino* sed à *Regali Jure* est. Id Scripturis & Patribus, id Regni decretis, id Regalibus prærogativis, id Worrelianæ sententiæ consonum credebam. Cum nihilominus inter iratos Judices circumsonarent me pericula, non veritus fui misereri fortunam meam, cui ob Christi Regisque gloriam defensam tristitia parabantur: cum interim Chouinæus ob purgatam à fundamentalibus erroribus Romanam Ecclesiam alacer, erectus & mactus honore incederet per ora Præsulum.

Cum has, quæ ad scribendum impulerant graves causas & necessarias attulissem, parato ad peculiarem singulorum capitum defensionem, imperiosè silentium imposuit Eboracensis. Parui mandanti & pressi vocem non inutilem aliàs leniendæ invidiæ, qua ardebam & explicandæ libri sententiæ, quæ lecta paucis, paucioribus noscebatur. Itaque quod in Curia strepitu voci non licuit, id in silentio Carceris stylo liceat. Quæstiones in libro tres excussi. Quarum Prima est.

Num Christus Petrum Ecclesiæ constituerit Monarcham? Secunda.

Num Pontifex quatenus Romanus Episcopus auctoritatem & Iurisdictionem in socios & Dei gregem habet nec ne?

Tertia. Num Episcopi Papales veri sunt Episcopi?

At primæ quæstionis pernegatæ hæc fundamenta sunt. Christum discipulis suis omnem prohibuisse Dominationem, non illam modò quæ in tyrannidem erumpit, sed & hanc quæ imaginem inducit regalis potentia: Luc. 22. vers. 25. Christum ipsum potestatem in hoc mundo Regiam fuisse aspernatum. Joh. 6. v. 15. Eundem coram Judice Civili omne Imperium repudiasse. Joh. 18. v. 36. herciscundæ inter fratres hæreditatis arbitrium respuisse, Luc. 12. v. 14. In adulteram ἐν αὐτῷ φόνῳ deprehensam renuisse censuram Joh. 8. vers. 11. Pontificis ergo vāsānam esse superbiam in Jurisdictionem & Imperiū involantis, quod neq; sibi met Christus nec discipulis suis licere voluit. Christum quippe forma servi indutum Phil. 2. v. 7. ut ministraret venisse, non ut ei Ministraretur Matt. 20. v. 28. Servos autē non esse supra Dominum Matth. 10. v. 24. Apostolos inter se pares æquali autoritate polluisse Matt. 18. v. 18. Joh. 17. v. 18. Joh. 20. v. 23.

Non arrogasse sibi quenquam in socios Imperium; Ministros se alios aliorum indigitasse & dispensatores 1. Cor. 4. servos 2. Cor. 4. 5. Legatos 2. Cor. 5. v. 20. Petrum & Johannem Samariam à reliquis in legationem fuisse missos. Actor. 18. v. 14. Petrum ipsum ut etiam posteros opinione ἐξουίας ἀποπερχόμενος exsolveret, semet Synpresbyterum appellasse 1. Pet. 5. v. 1. eadem illum Epistola Dominationem in Clerum acri interdicto prohibuisse. D. Johannem acerba reprehensione increpasse Diotrophen ἀπορχνύσθαι sibi

sibi superbâ arrogantia molientem 1. Ep. 3. v. 9.
 Divum Paulum dedita opera & contexto cata-
 logo Paritatem Pastorum asseruisse Eph. 4. v. 11.
 Solum illis & unicum caput & Regem Chri-
 stum imposuisse.

Et hæc quidem Argumentorum summa est
 quibus primæ quæstionis veritatem permuni-
 vi. At quæstionem secundam (unde omnis
 ille in me furor erupit.) Num Romanus Episcopus
 auctoritatem habeat in socios, districtè negavi, nixus sa-
 cro Naturæ & intemerato Principio *Pari in Pa-
 rem non esse Imperium.* Parem autem Episcopo
 esse Presbyterum irrefragabili Scripturarum
 Patrumque auctoritate evincitur. Omnis autem
 de re disputatio ad hæc duo capita reducitur.
Presbyteri & Episcopi voces esse Synonymas. Exinde
 jus omne Regiminis, ordinationis, Excommunicationis
 (quibus hodiè plurimis soli ornantur Episcopi)
 non minùs Presbyteris quàm Episcopis primitiva
 consuetudine competere. Ac ad primam qui-
 dem positionem probandam juvant nos ipsæ
 voces Episcopi & Presbyteri, quæ passim in sacris
 litteris sono diversæ, rem tamen eandem signi-
 ficiant. Sic Paulus presbyteros Ephesinos hor-
 tatus Actorum 20. Attendite, inquit, vos ipsos & to-
 tum gregem, in quo Spiritus sanctus vos constituit Episco-
 pos. Et Epistolâ ad Titum cap. 1. Reliqui te in Creta
 ut constituas Presbyteros, oportet enim Episcopum esse
 inculpatum. Et ad Philipp. 1. Salutat omnes sanctos,
 qui erant Philippis, una cum Episcopis & Diaconis. Ita
 divus Petrus Epist. 1. cap. 5. Presbyteros com-
 pellans, pascite, inquit, gregem qui penes vos est

ὁμοῦντες μὴδ' ὡς καὶ τακτοῦντες τῶν κληρῶν. Vnde
 patet *Episcopum & Presbyterum* (de iis intellige, qui
 Ecclesiam docent) munere & functione unum
 & eundem esse, & muneris identitatem gemi-
 nis vocibus exprimi. Nec juvat respondentes
 Pontificios frigidum illud commentum, *Con-*
fundi nomina muneribus discretis. Nam his in locis
 ubi Presbyteri vocantur Episcopi, non de Titulo,
 sed ipso munere quod titulo insignitur, dis-
 ceptatio est. Quum divus Paulus presbyteros
 ad officii rationem excitat, hac utitur suasionem,
Quod illos Spiritus sanctus constituerit Episcopos: non
 quod nominis quadam umbra ad speciem E-
 piscopalem, sed quod institutione divina ad vir-
 tutem & vim functionis Episcopalis sint admo-
 ti. Hinc doctissimus Antonius Sadeel De legi-
 tima vocatione Pastorum Ecclesiae Reformatae.
 Morgii 1583. p. 66. 67. Sponsi Sorbonici Do-
 ctoris in hac parte deliramentum his verbis
 convellit. Patet ex verbo Dei, Episcopum &
 Presbyterum re ipsa atque munere eundem es-
 se, atque ita variis nominibus, rem eandem
 fuisse significatam. Sic enim Paulus: Tit. 1. 5. 7.
 Act. 10. 17. 28. Phil. 1. 1. Ex quibus omnibus satis
 patere arbitror, Paulo eundem fuisse Episco-
 pum, qui Presbyter esset ad docendam Eccle-
 siam institutus. Respondet autem Sorbonicus,
 nominum quidem esse, sed non munerum con-
 fusionem. Verum enim vero, quando Presby-
 teri vocantur Episcopi, ibi agitur non de nomi-
 nibus & titulis, sed de ipsa muneris functione.
 Cum enim Paulus hortatur Presbyteros Ephe-
 sios

fios ad suum munus legitimè obeundum, hanc addit rationem, quòd illos Spiritus sanctus constituerit Episcopos : non igitur ait, eos vocari tantum, SED ESSE CONSTITUTOS EPISCOPOS. Ex quo efficitur TOT REVERA tunc fuisse Episcopos Ephesi, quod erant Presbyteri, & Pastores ecclesiæ : adeò ut planè jaceat illa responsio de sola nominum confusione. Evanescat igitur umbratilis illa distinctio ad hujus testimonii lucem.

Imò erubescat futilis illa subtilitas, quæ commentis inanibus à Scriptura fucum quærit. Animadverto enim ab hominibus vestris colorem peti ex prioris epistola Petri capite quinto, ubi se *ἐπίσκοπος* vocat Apostolus : & Actuum capite primo, ubi accipiendo Iudæ Episcopatus designatur alius : & tandem in illa Pauli secunda ad Timotheum capite quarto versu quinto, ubi monetur divinus adolescens ut expleat Diaconiam suam. Hic ergo clamant, haud inde sequi, ut Apostolatus cum Presbyteratu idem sit, vel Episcopatus à Presbyteratu non differat, vel Evangelista non sit alius à Diacono. Proh fidem & acumen vestrum Romanenses ! Hic inter Apostolum & Episcopum, inter Presbyterum & Apostolum differentiam fuisse dicitis non vulgarem, quamvis promiscua sit vocabulorum societas. Et hoc velut ariete rationum nostrarum muros proruitis. Exinde facti jam acriores, contenditis Apostolos omnes & Evangelistas illius notæ Episcopos fuisse, cujus illi sunt qui nunc Hierarchici audiunt. Quid hoc est, nisi id operam dare, ut cum ratione insanietis ?

32
Conatus enim vester in eo desudabat, ut pro-
betis communione nominum non tolli diffe-
rentiam rerum; cuius nunc vel incuriosi vel obli-
ti, summam ilicò differentiam ponitis inter
Apostolum & Episcopum; quod ipsum, oblu-
tante sibi met ipsi perplexitate nugarum, distri-
ctè rursus & fervidè pernegatis. Sic incerti flu-
ctuant quibus non ratio, sed Dux est animi lubi-
do. Verùm ad ea Scripturæ loca sequamur pro-
vocantes. Sanè non salubre modò sed neces-
sarium est, Christianæ disciplinæ alumnis cum
Scriptura loqui, & super eam non sapere. Illa
verò cum passim & apertè Apostolum ab Epi-
scopo & Presbyterum ab Apostolo, ab utris-
que verò Evangelistam distinguat, importunæ
audaciæ foret illos ut pares & eosdem confun-
dere: neque minoris vecordiæ diversitatem
illis nostro arbitrio imponere, in quibus nul-
lam omnino differentiam Scriptura annota-
vit. Apostoli verò & Evangelistæ extraordi-
narij certè Ecclesiæ Ministri, quamvis sibi non-
nunquam vocabula induerint, ob similitudi-
nis quasdam in muneribus imagines, propria
& peculiaria ordinariis Ecclesiæ Ministris; man-
sit tamen inter munera eorum & officia diver-
sitas summa cuius non perfunctoriè Scriptura
meminit.

Qui mos perpolitæ humanitatis non in sacris
modò sed in civili conversatione obtinuit, ut
Principes viri & in summa fortuna constituti
societate quadam minoris tituli, fastigium su-
um inferioribus ministris submitunt, illibata
tamen

tamen loci dignitate & differentia muneris. Sic
 summus Militiæ Imperator Gregarios omnes commilitones
 vocat. Sic Magistratus sepe privatum aliquem contumem
 appellat. Sic in familiæ regia non nemo maximus, minorem
 fortè conservum salutatur. Quia blandi moris huma-
 nitate, nihil quidem decoris, nihil ornamenti
 vel dignitatis principibus viris decedit, nec in-
 ferioribus id accedit meritum, ut ob Tituli so-
 cietatem, in muneris emergat communionem.
 At cum de Presbytero & Episcopo (ordinariis
 Ecclesiæ Ministris) Scriptura loquitur, nullam
 inter eos diversitatem, differentiam nullam
 ponit. Par enim inter illos dignitas, idem ho-
 nos, eadem muneris ratio, quod diversis qui-
 dem vocabulis οἰκονομίας, λειτουργίας, ἐπισκοπίας,
 Ἀρχιερατίας sed rem tamen eandem significantibus
 exprimitur: utpote cuius præcipuum momen-
 tum in verbi & Sacramentorum administratio-
 ne, quæ sunt Ecclesiæ semina, continetur. Unde
 factum est, ut ob communem officii curam ea
 sibi nomina induerint Apostoli, quæ presbyte-
 ris in verbi & Sacramentorum cultu desudanti-
 bus propria sunt: quamvis illis terrarum orbis
 sine meta aut limite, & quidem ab ipso Deo, cu-
 jus numine pleni erant; his certus hominum nu-
 merus, sede non dubia & quidem ab hominibus
 commissus fuerit in disciplinam. Quæ diverfi-
 tate satis elucet inter ordinarios & extraordina-
 rios Ecclesiæ Ministros, illa quam quærimus,
 differentia, quamvis in vocabulorum societate
 quadam offundatur velut umbra communio-
 nis. At inter Episcopum & Presbyterum distantia

ne tenuissimis quidem differentia vestiglis ad-
umbratur.

Nam quot & quantacunque requiruntur in
Episcopo qualitates, eadem non minori modu-
lo ad complementum advocantur Presbyteri;
sicut eadem cura, eadem gratia, eadem dignitas,
fatis ostendant identitatem muneris, & officii
paritatem. Quare Divus Petrus Presbyteros al-
loquens 1. Petr. cap. 5. v. 2. ποιμαίνετε inquit πὸ ἐν
ἐμῷ ποιμένιον τῷ Θεῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. Et Actor. 20.
v. 28. Attendite vos ipsos, inquit Apostolus, & totum
gregem, in quo vos Spiritus sanctus constituit Episcopos ποι-
μαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τῷ Θεῷ &c. Quibus illa ge-
mina sunt, quæ Epistola Titī cap. 1. leguntur.
His enim disertè Presbyteri dignitas & cum E-
piscopo paritas & æqualitas asseverantur, imò
nihil à Presbytero alienum esse, quod ulli Eccle-
siæ ordinario Pastori convenit. Cujus assertio-
nis ratio vobis mira videri non debet, qui verbo
ποιμαίνειν universam pastoris curam, officium,
munus, dignitatem, & prærogativam includitis.
Hinc enim Petro iussu ποιμαίνειν sceptrum & re-
gimen in Ecclesiam, potestatem & arbitrium in
superos & inferos, omnem denique vim & po-
tentiam Pastoris contulistis. Quare cum hīc
eādē voce tam efficaci ad pascendum Presby-
teri provocantur, concludo nihil illis abesse,
quod sibi Pastor ullus arrogare possit, omnia
denique superesse, quæ pares Episcopis & æ-
quales constituent. Sed hoc sententiæ vestræ
velut confectarium fuerit.

Argumentum verò, quod ex his locis in vos
interqueo, tale est.

Quos

Quos Spiritus sanctus in omnibus pares facit, inter illos
vibile est differentia.

Sed Presbyteros & Episcopos Spiritus sanctus in omni-
bus pares & aequales facit.

Ergo. Minorem ipsa locorum apertissima
veritas roborat. Petrus enim omnibus univer-
sim Presbyteris & Episcopis Dominationem negat, pas-
cendi curam injungit: quibus mandatis cum omnia
facienda Pastori & non facienda, tota q; muneris
pastoralis ratio continentur, & cum in his æ-
quali sint paritate, sequitur ut jure simul & auto-
ritate pares Episcopis habeantur Presbyteri. Sic
Ecclesiæ Ephesinæ Presbyteros allocutus Apo-
stolus, Episcoporum titulo singulos exornat.
Non tamen alterum alteri Dominum imponit.
Sed parem omnibus commissam ait vigilandi
& pascendi curam, & auctoritatem regendi pa-
cem. Quare cum Scripturæ vox humilis & mo-
desta paritatis admoneat; non opus est, ut su-
perbis & tumidis vestrorum clamoribus dispa-
ritatem jactantium magnopere moveamur.

Verum priusquam hunc locum missum fa-
cimus, necessario respondendum est illorum
stolidæ ferociæ, qui contendunt omnino nul-
lum è Pauli verbis suppeditari argumentum
quod paritati patrocinetur. Sic enim inepti-
unt. Quamvis illo temporis articulo par facies
& æqualitas apparuerit, haud diu post tamen inæqua-
lem & disparem pastorum ordinem eluxisse; idq; in
ipsa Christi Epistola, quam scripsit Angelo Ecclesiæ
Ephesinæ. Apoc. 2. Nam hic Angeli voce vestri Epi-
scopum denotari volunt penes quem Ephesi-
næ Ec-

ne Ecclesiæ regimen & in Pastores reliquos Im-
 perium erat & potestas. Quamvis enim plu-
 res in una Civitate Presbyteri sacra curarent. U-
 nus tamen eorum *καὶ ἄγγελος* angelus, utpotè
 ceteris Rector, decoro & significanti Titulo
 honestatur; unde non tantum *imparitas*, sed
 Episcopi supra Presbyterum eminentia luce cla-
 rior est. In hoc malè aggerato munimento, mi-
 rum quantum fiduciæ posuerint homines ve-
 stri. Sed tu non nescis, quam instabile sit illius
 sententiæ fundamentum, quæ allegoricis & fi-
 guratis, non certis & dilucidis Scripturæ verbis
 nititur. Inspiciamus tamen penitus, si quid
 ibi fortè lateat, quod vobis sit usui. Per Ange-
 lum ergo Ecclesiæ Ephesinæ nōne Ministros in-
 telligitis Ecclesiarum & Pastores? Haud dubiè.
 In illo enim vestri nostrique conveniunt. Re-
 ctè. Quid igitur impedit, quo minùs presby-
 ter fuerit Angelus ille, quàm Episcopus? Ju-
 bet enim uni alicui litteras inscribi Dominus,
 qui reliquis faceret copiam: quod non solus,
 qualem vos fingitis, Episcopus: sed quivis è cœ-
 tu coadjutantium presbyterorum poterat, cui
 decoris & ordinis tenendi gratia, non jubendi &
 imperandi autoritas, sed in communi concilio,
 vicaria præsidendi dignitas collocata fuerit.

Quid me verat ratiocinari pari confidentia?
Presbyter notatur voce Angeli, ergo presbyter præcellit E-
piscopo. Certè sic dissidentis neque tam præceps
 temeritas, & longè fuerit cordatior ratio. Nam
 Presbyteri nomen semper apud Apostolos ho-
 noratum, comperias, Episcopi contrà nullo di-
 gni-

gnitatis splendore insignitum: nec abiit ab illa
 consuetudine usus primitivæ Ecclesiæ, quam
 communi presbyterorum consilio gubernatam fuisse, Pa-
 tres ferè omnes & Pontificii Canones fatentur, antequam
 Diaboli instinctu scinderetur in diversa studia. Sed
 hic conscientiam tuam interrogo; num Christi-
 anæ sit modestiæ & humilitatis, pro fastu &
 superbia vetiti Imperii tam longè petitis & ob-
 tortis argumentis contendere? Locum Scri-
 pturæ vides in quo enarrando quisquis suo ab-
 undat sensu: & cuius sententiâ interim, qualis-
 cunque demum fuerit, opinioni vestræ ne faver
 quidem. Hinc tamen sibi colorem & fucum
 quærit ambitio. Alius angeli nomen collectivè
 intelligit pro toto Ministrorum cœtu. Hic pro
 uno pastore cuius humeris totum onus susti-
 nebatur, dum aberant reliqui: Ille pro Præside
 concilii suffragiis electo, qui præsidendo, sen-
 tentias rogando, referendoque confessum mo-
 deraretur. Quare cum in tanta Interpretû vari-
 etate de sensu loci indubitato non constet, infi-
 gnis est temeritas ambiguâ Scripturæ sententiâ
 munire Imperii vitium, quod districtissimis a-
 libi verbis Salvator vetuit. Eadem ratione pro-
 teri potest illa superior objectio, communitate sci-
 licet *nominum non tolli differentiam rerum*. Unde
 concludunt homines vestri & *μαλαὶ ἀσφάλεται*,
 Episcopum Presbytero digniorem & maiorem
 esse, quamvis unum idemque nomen utrisque
 promiscuum sit. Sed quia Sophismatis illius va-
 nitatem jam ante difflavi, sufficiat dixisse si sal-
 vo rerum discrimine nomina communicentur,
 Episco-

Episcopo Presbyterum majorem esse. Huic enim conclusioni ratio favet & omnia Logico-
rum subsellia. Sed invictioribus id argumentis
post extorquebo.

Nunc nos revertamur ad Paulum, qui Eph. 4.
recensens præcipua Ecclesiæ numera *Pastores* &
doctores nominat; certè non omissurus exi-
mium Episcoporum ordinem & gradum, si-
quidem tunc inter presbyteros eminebat. Nam
ipsi Papales Episcopi, quanquam superbuli,
presbyteri tamen parochis denegare Pastorum
nomen non sultinent, utpote cum animas sibi
committas pabulo verbi nutrant. Quæ sen-
tentia, si vera est, debuisset Paulus inter pasto-
res distinguere, sicut Apostolos ab Euangeli-
stis, & hos ab ordinariis pastoribus, distinxe-
rat; Nam cum omnes hi pastores essent sed
graduum quadam diversitate differentes, al-
ium ab alio Paulus distinxit & dislepsit, idem
procul dubio facturum in Episcopis, si vocatio
& munus illorum à munere & functione cæ-
terorum presbyterorum diversum abiret, vel
gradu distingueretur. Quamobrem examina-
to diligentius Pauli catalogo, dubium non erit
Episcopos nomine Pastorum contineri, quod
presbyteris passim in Scriptura tribuitur: cujus
omnia loca ne excutiam, duo sufficient: Act. 20.
& 1. Petr. 5. Verùm haud alienum fuerit ab hoc
Pauli inspecto catalogo qui quinq; tantum gradus
recensuit, ambiriosam posterorum diligentiam
notare, qui fecunda dignitatum & titularum
scaturigine *Papas, Primates, Patriarchas, Cardinales,*

Metro-

Metropolitanos, Archiepiscopos, Parochos, minores presbyteros, Archidiaconos, subdiaconos, precentores, sacentores, concentores, Acolythos, Ostiarios, & infinitam in Ecclesia negotiantium & cauponantium turbam invexerunt. Et ita defunctus, quod primitus probandum susceperam, ad secundum accedo.

Jus praesidendi scilicet & ordinandi excommunicandi, non solis Episcopis deberi jure divino, quanquam illo sibi arrepto supra socios semet arrogantiùs efferunt. At jus divinum hinc intelligo, non quod ex placitis & hominum opinionibus emergit, sed quod è sacris tabulis & cœlestibus archivis depromitur, in quibus cum ne verbum, imò ne verbuli reperiatur apex, quo juris illius privilegium nititur, facessat insolens illa juris divini ostentatio. Quis enim nisi mentis impos existimaverit, rem tanti momēti, è qua (ut vestris placeat) Ecclesiæ vita, salus, incolumitas, successio, Pontifex, & tota familiæ concatenatio dependet, ab Apostolis fuisse prætermittam? quos nulla piacula solverent à supina negligentia, si juris illius tam necessarij mentionem facere omisissent, quod homines vestri tam operosâ diligentia & accurata industria prosecuti fuerunt. Sed hæc, ut nosti sine scelere ne quidem cogitari possunt. At argumentū, quod inde mihi subnascitur, tale est.

Jus illud in quo primaria dignitas Episcopi vertitur & quo Presbyteros excellit, aut erat Apostolicis temporibus, aut non erat. Si nō erat; unde nunc emerfit? qua fronte vindicatur? quo colore defenditur? si erat; unius modò verbuli testimonium peto quo vel leviter probetur, quod tam audacter dicitur.

tur. Nam si debuit unus aliquis præfici & præsi-
dere Presbyteris, qui Episcopus vocaretur, cur
Apostoli Presbyteros ipsos, insigniunt nomi-
ne Episcoporum? Obsecro curam & diligen-
tiam eorum, qui de gradu Episcopali tantum
solicitudinis induunt, ne sese in ea parte gnatio-
res Apostolis aut diligentiores putent. *Sed dices
communitate nominum non tolli differentiam rerum; ita-
que jus præsidendi, ordinandi & excommunicandi, soli
Episcopo fuisse commissum.* At unde probabis A-
postolorum tempore inter Presbyteros & Epi-
scopos differentiam fuisse? Communitas no-
minum in scripturis sacris obvia est, rei differen-
tia nusquam apparet. Ego contra sic rectè statui
puto; ubi plurima nomina ad rem eandem si-
gnificandam adhibentur, illic è vocabulorum
communitate, rei quoque communionem col-
ligendam esse. Non negant vestri presbyteros
in Scripturis *ἐπισκοποι*, *ἐπισκοποι*, *ἐπισκοποι*,
ἐπισκοποι & id genus vocabulis naturam mune-
ris exprimentibus significari. Et quid igitur im-
pedimenti, mihi obicitur quamobrem è vo-
cum illarum communitate ad ipsius muneris
communionem non liceat ratiocinando pro-
cedere?

Cur enim unus ex iis, qui communi voce vo-
cantur, sibi arrogabit & nomen & jus Episcopi
aut *ἐπισκοπος*, cum omnes presbyteri dicantur
Episcopi & *ἐπισκοποι*, & ab eodem Domino jus
idem eandemque potestatem nacti sint. Sic
enim Paulus ad Timotheum Epist. i. cap. 5. *Qui
bene præfunt presbyteri, duplici honore digni habentur,*

Ubi maxime, qui laborant in sermone & doctrina. Ubi nunc superior ille gradus Episcoporum? Excellentissimi in Ecclesia sunt Presbyteri, qui tradenda & propaganda doctrina Evangelice incumbunt; Igitur Episcopis vel in ordinem Presbyterorum ingrediendum est, vel ab omni dignitate & excellentia Ecclesiae exeundum erit. Quum enim Paulus ageret de honorandis Ecclesiae Pastoribus & Ministris ordinariis, eos procul dubio significavit, qui primum in Ecclesiastico ordine gradum obinebant. Ecce enim unquam in mentem venerit, Paulum, cum de honorandis Ecclesiae Pastoribus sermonem haberet, prætermisso superiori gradu de inferioribus tantum facere mentionem? at Paulus eos honore præcipuo dignos asserit, non qui manus imponunt ordinandis, qui præsumunt & imperant ordinatis (quæ dignitatum privilegia solis Episcopis injuste vendicant Pontificii) sed qui laborant in sermone & doctrina. Imò ne cui scrupulus hæreat, ipsis presbyteris legitimam illam & decoram Ecclesiae præsidendi auctoritatem concedit Apostolus, his verbis: *Qui bene præsunt presbyteri.* Quare mihi quidem liquere non potest, quæ sit illa ratio, qua presbytero præferatur Episcopus.

Sane deploranda illa, quam adhibitis distinctionibus, Presbyteri communiter & propriè accepti, risum magis provocat, quam causam juvat: ubi est enim in universa Scriptura locus, in quo nomen Episcopi propriè dictum (loquor è sententia vestra) alicui tribuitur, qui presbyteris ordina-

riis Ecclesiam doctrinâ juvantibus superiore est.
Promiscuè enim Episcopus dicitur & Presby-
ter, qui commodis Ecclesiæ pro jussu & man-
dato Domini consulit. Hinc enim est, quod Ec-
clesiis præpositi *Pastores* nominantur, qui pas-
cunt gregem Dei. *Doctores*, quia rudes animos
cœlesti doctrinâ imbuunt. *Episcopi*, quia mores
& doctrinam suorum inspiciunt, observant &
speculantur. *Reges*, quia præsumt & præsi-
dent exempli & doctrinæ bonitate. *Duces*, quia
reliquis ad cœlestem patriam iter & viam præ-
eunt. *Presbyteri*, quia gravitate & sanctitate mo-
rum, quæ cum seris annis & canitie plerunque
maturescit, lubricam aliorum vel juventam vel
incogitantiam moderantur.

Sed jam mihi probandum est, jus quoq; or-
dinandi presbyteris concessum fuisse, quod
hoc Testimonio evincitur: *ne negligito* (inquit
Paulus ad Timoth. ep. i. cap. 4.) *donum quod in-*
te est, quod tibi datum est ad prophetandum cum impositi-
one manuum presbyteris. Ubi gratiam Timotheo
datam ait imponentibus illi manum Presbyte-
ris, qui in cœtum unum consiliandi causa con-
venerant. *Προσβυτεριον* enim pro presbytero-
rum confesso poni, tam verum & vulgatum est,
quàm Senatum pro Seniorum Concilioq; intelli-
gi. Presbyteros autem non pro solis Episco-
pis, sed omnibus Ecclesiæ Præfectis poni, quis
dubitet, qui versum sexagesimum sexum capi-
tis vigesimi secundi apud D. Lucam & versum
quintum capitis vigesimi secundi Actorum le-
gerit. *Igitur cum a presbyteris ordinatum fuisse Ti-*
motheum

motheum affirmet Paulus, consequens est ius ordinandi presbyteros habuisse mandato & instituto Dei, quanquam hominum artificijs & dolis idem postea fuerit derogatum. Quocirca si differentia ulla inter Presbyterum & Episcopum detur (quam dari negamus) presbyteri certè suâ dignitate, quàm longissimè præcedent Episcopos; Illis enim ius præsidendi ordinandi, datum fuisse, his nullibi concessum, legimus.

Sed quia nihil pertinaciæ vestræ nisi magnâ contentione extorquetur, renovandum est certamen tibi pro tuorum Episcoporum autoritate, mihi pro dignitate presbyterorum depugnantibus. Sed ut ante dixi, nec plumbis Scholæ, nec rubiginosis ingenii humani tellis, sed anticipiti Scripturarum gladio usus sum, quo strumam Episcopalis vestræ superbiæ fodiam. Ergo ad rem. Si discrimen ullum inter Episcopum & Presbyterum inveniri possit, dico Presbyteri dignitatem Episcopi decore longè illustriorem esse, & quidem nixus his argumentis.

Qui Christi tum mandatis tum interdictis, & Apostolorum monitis diligentius obediunt, haud immeritò digniores habendi sunt illis, qui laxis eadem auribus & negligentibus animis accipiunt. Sed presbyterorum exactior & addictior obedientia; ergo dignitas venerabilior. Majorem nemo negaverit, qui modò nocit, in civitatis regimine civem bonum & Principi suo fidum malè parentibus & imperium detrectantibus præferendum esse. Minoris in promptu probatio est. Qui labore indefesso Evangelium prædicant, qui sinceris Sacramentorum alimentis pascunt gregem Dei; qui Megistonas & Principes terre non emulan-

mulantur, qui imperiam non exercent nec dominantur in Clerum (quorum hoc præcisè vetat, illud districtè jubet Dominus dominantium) illi certè digniores sunt illis, qui nec verentur in vetita irrumperè, neq. posthabere mandata. At presbyterorum in concionibus exactior labor, in sacramentis diligentior assiduitas, in vetitis major modestia. Quare Episcopis susq. deq. utrumq. habentibus digniores. Majoris omni exceptione major est veritas. At minorem ipsa penitus probat experientia. Quotusquisque enim Episcoporum reperitur, cui vel voluntas docèdi vel superest facultas? Quotusquisque Sacramentis administrandis, vel anniverfariam operam; aut diocesi regendæ annuentem impendit? At in vetito imperio quantà licentiâ agunt? ubi elatius supercilium? ubi tumidior fastus? ubi acerbior severitas? ut facile appareat illis imperare magis velle, quàm posse.

Nomen, quo dignitas & honor insignitur, præstantius est illo, quo labor tantam & opus denotatur. Sed presbyteri nomine dignitas continetur. Majorem nemo negaverit, cui sinciput sanum est. Et de minore non dubitaverit, qui in Scripturis fuerit exercitatus, nam in illis hoc nomine soli decorantur, qui ætate & prudentia cæteris eminent. Unde Pauli illud effatum 1. Tim. 5. Qui bene præsum presbyteri, duplici honore digni habentur &c. Quo satis manifestum est, honorem & dignitatem eo nomine contineri, quod præmium & reverentiam promeretur. Jam verò laborem & onus & curam & sollicitudinem Episcopi nomine contineri, non mihi dicentis sed Paulo affirmanti crede

crede. Sic enim ille Actorum 20. v. 28. & 1. Tim. 3. v. 1. Qui Episcopatum appetit, ille bonum opus desiderat. Bonum quidem opus, sed opus tamen, cura, vigiliis, sollicitudine plenum. Rursum idem ad eundem 1. Tim. 5. Adversus presbyterum accusationem ne admittito, nisi sub duobus aut tribus testibus. Quasi dicat homines tali honore & dignitate temerè nec accusandi, nec accusatio eorum ad cognitionem faciliè admittenda est: quod ipsum capite eodem diligentius adhuc exprimit. Presbyterum, inquit, ne increpato, sed hortare ut patrem. Quemadmodum enim omnis honor & reverentia parenti debetur à filio; sic omnis observantia & cultus à fidelibus præstandus est presbytero. Firmum igitur ratumque est, nomen presbyteri dignitate plenum nomine Episcopi laboris & curæ referto longè excellentius, ipsumque presbyterum Episcopo potiore esse. Sed aliud præsto est argumentum.

Nomen illud, quod semper priori loci collocatur quoties cum Episcopi nomine conjungitur, illud & dignius est & præstantius. Sed Presbyteri nomen semper primas tenet. Ergo. Sanè quod majorem repudies nihil causæ est: Sic enim vestri, cum Petri ostendent eminentiam, à præposito Petri nomine deducunt argumentum. Minorem verò ex ipsis Scripturæ verbis ad oculum demonstro. Sic enim Actor. 20. v. 17. Missis autem Mileto nunciis Ephesum: accersivit presbyteros Ecclesiæ, quibus v. 28. ait inspectionem Ecclesiæ commissam fuisse, quos ea quoque de causa Episcopos vocat. Et ad Titum idem ait cap. 1. v. 5. Hujus rei gratia reliqui te in Creta, ut quæ reliqua sunt pergas corrigere & constituas oppida-

tim presbyteros; & v. 7. Oportet enim Episcopum incumbere
 patum esse &c. Sic ipse Petrus 1. ep. cap. 5. v. 12.
 Presbyteros, inquit, qui inter vos sunt precor ego pres-
 byter ac testis afflictionum Christi *πομπαιραν τὴν ἐν ὑ-*
μῖν πομπῶν τῶ Θεῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. ubi presbyter E-
 piscopo prior ratione loci; potior ergo dignitate. Sic Di-
 vus Johannes se bis Presbyterum & D. Petrus
 semet Synpresbyterum vocat, utpote quo in
 nomine cumulus & apex continetur Ecclesiasti-
 cæ dignitatis. Super sunt alia rationum robera.

Illi ad quos in rebus arduis, controversis implicatis, dis-
 fidis periculosis primitiva confugiebat Ecclesia: quibus
 aderat præsens & auxiliator Spiritus: qui decrevis & cætu
 suo emanantibus moderabantur Ecclesiam: quos sibi socios
 & collegas in Conciliis generali & provinciali adsciscer-
 bant Apostoli: qui secundum in Synodis dignitatis locum
 obtinebant: illi certè præclariori dignitate habendi sunt,
 quàm ceteri Ecclesiæ Ministri, qui neque nomine neque loco
 in Conciliis conspicui sunt aut notabiles. Sed presbyteri
 tales sunt. Ergo Episcopis digniores. De Majore ve-
 stri dubitare nec possunt nec debent, qui digni-
 tatem in Episcopos suos conferunt pro gradu &
 loco, quos in Conciliis obtinuerunt. Mino-
 rem è Scriptura stabilio. Act. 15. v. 2. Orta
 igitur seditione ac disceptatione non exigua &c. statuerunt
 ut ascenderent Paulus & Barnabas & quidam alii ex illis
 ad Apostolos & Presbyteros Hierosolymam de hac quæstio-
 ne. Et v. 6. Congregati sunt Apostoli & Presbyteri ut
 disceptet de hoc negotio &c. Hinc luce clarius est, Ec-
 clesiam oborram disputationum implicatarum ca-
 ligine confugisse ad Presbyteros, ut eorum ra-
 diis discuterentur: Eosdem Apostolorum so-
 cios,

elos, dignitate próximos, & officio illustres fuisse.

Sed animum ad sequentia adverte. v. 22. *Tum visum est Apostolis & Presbyteris cum tota Ecclesiâ, delectos ex se viros mittere Antiochiam cum Paulo & Barnaba &c. v. 23. Et ista per manus eorum scribere: Apostoli & Presbyteri & fratres iis qui sunt Antiochia salutem. v. 25. Visum est nobis concorditer coactis &c. v. 28. Visum est Spiritui sancto & nobis &c.* Quibus omnibus Presbyterorum dignitas, Spiritus sancti præsentia, decretorum faciendorum potestas, factorum promulgatio, totaque denique Syllogismi Minor disertissimè probantur. Visne quid amplius? Nondumne morositati tuæ satisfactum est? Videsne usquam tuos Episcopos? Quæ illos nubes operuit in hoc generali Concilio? Quibus illi latebris occuluntur, dum tantâ celebritate, tantâ frequentia Synodus aperitur? Quid hoc rei est? Num generale Concilium habetur sine Episcopis? Quàm novum hoc & insolitum vobis, qui solis Episcoporum togis effarcitis Concilium. Sanè nos hoc exemplo moniti non verebimur asserere, Presbyteros dignitate Episcopis potiores esse, & Concilia generalia sine Episcoporum affluxu ritè celebrari posse.

Sed opere pretium est videre, num in ipsam provinciale Synodum fuerint vocati. De ea re sic accipimus Actor. 20. v. 17. *Missis autem Mileto nunciis Ephesum accessit Presbyteros Ecclesiæ.* Hic liquet in re gravissima sine Presbyteris nihil ab Apostolis tentatum fuisse, Presbyteros Apo-

stolis in omni consultatione socios, in deliberationibus proximos esse : Minori denique satis & abundè asserta, conclusionem meam immobilem esse. Sed hoc in loco assurge paulum & intueri non Petrum, sed Paulum Ecclesiæ Rectorem & Monarcham. Non enim Petrus hic decreta, quibus universa obtemperet Ecclesia, sed Paulus facit. Imo respice concilium, haud dubio legitime vocatum & tamen inconsulto Papâ. Animadvertite denique datam presbyteris auctoritatem exigendi lupos rapaces è grege Dei. Sed forsitan dices : in Provinciali hoc concilio interfuisse Episcopos. Ego reverà non nego. Sed quinam erant illi, qui Episcopi vocantur, nonne idem qui Presbyterorum nomine ante denotantur?

Huc ergo recidit tua pertinacia ut posito inter Episcopum & Presbyterum discrimine, fatendum habeas, Episcopi dignitatem infra Presbyterum esse, quod præfractè negasti, vel Episcopum & Presbyterum unum idemque muneris & auctoritatis nomen esse, quod invitus concedis. Et certè cum Scriptura sentienti non major inter Presbyterum & Episcopum differentia erit, quàm cum vulgo loquentibus inter Ecclesiæ Ministrum & Ecclesiæ pastorem discrepantia est. Sunt enim Synonima. Sic posita tandem paritate imò identitate Presbyteri & Episcopi, quàm immanis absurditas est aliquid Episcopo concedere, quod Presbytero denegas? Huic jus præsidendi, ordinandi & excommunicandi negas; tribuis illi. Quænam est paritas, ubi

ubi unus ad omnia Ecclesiae officia admittitur,
 alter iisdem excluditur? Certè si divina vos non
 movet autoritas, moveat ratio, ne degeneretis
 in Belluas. Jamdudum Presbyteris maxima
 concessistis, cur arcetis illos minoribus? Dia-
 bolos ejicere, Christum è farina fingere, inter
 alia titia opera est. Num regimen Ecclesiae,
 num ordinatio Ministelli, vel excommunicatio
 improbi tam arduum, tam mysticum est, ut non
 debeat his committi, quibus in cœlum & infe-
 ros potestatem dedistis? & tamen his non con-
 cessis corrui, quam fassus es, paritas.

Verum sicuti jam ante, nequicquam fren-
 dente arrogantissima vestra ignorantia, proba-
 vi Presbyteris jus præsidendi ordinandique da-
 tum fuisse, & Episcopis nullibi concessum; ita
 nec arduum est evincere potestatem excommuni-
 candi Presbyteris competisse, utpote præconibus
 Euangelii, & ligandi solvendique auctoritate in-
 structis, omniaque in Ecclesiae cura & Sacra-
 mentorum ministerio munia obeuntibus, quæ
 ab exercitatis maximè Episcopis exerceri pos-
 sint. Igitur cum claves acceperint Regni cœlo-
 rum, excommunicandi facultas, quæ clavibus
 his potissimum utitur, concessa simul illis & at-
 tributa fuit. Quod in negotio incestuosi illius
 1. Cor. cap. 5. facile indicatur, ubi Ecclesiae facul-
 tatem ejiciendi nequam hominem concedit A-
 postolus.

Quid ad hoc homines vestri regerunt? Sanè
 lepidum aliquid & nunquam satis ridendum.
Septem stelle inquit Angeli sunt septem Ecclesia-

30
rum, Apocal. 1. v. 20. hoc est, pictorum more humano capiti cervicem equinam jungere? Quæ hæc cognatio rerum, quæ affinitas, quæ connectio? Quid hoc portenti est? *Septem stelle sunt septem Angeli: Ergo Episcopus major est presbytero.* Si ulla est in bestiis ratio, crede sic afinos differere. Et tamen hic ratiocinandi modus vobis perfamiliaris est. *En inquit Petrus, duos gladios.* Ergo subjungit carduis pasta dialectica, Papa potestatem habet temporalem & spirituales. *Tibi dabo claves,* inquit Christus, alloquens Petrum. Ergo Papa est caput Ecclesiæ. *Pasce oves.* Ergo Papa est Rex, Monarcha & Dominus Dominantium. Videor audire, quod apud nos pueros in Scholis logicorum cachinnis exhibebatur. *Baculus stat in angulo, ergo Sacerdotes non debent nubere.* Credo te adhuc flagitia, quanquam sis ferox, ingemiscere. Nosti enim ex loco allegorico nihil solidè concludi, vetus enim & usu probatum, *Theologiam symbolicam non esse argumentativam.* Deinde quanquam per stellas intelligantur Pastores Ecclesiarum, quid hoc ad probandam Episcoporum supra Presbyteros eminentiam.

Sanè non inconcinnè pastores ad Ecclesiam, nec illiberali metaphorâ referantur. Cum n. Ecclesiæ comparentur candelabris, rectè Ministri illarum comparantur lucernis, utpote quorum officium est præluce cæteris, tum puritate doctrinæ, tum innocentiam morum. Matth. 5. v. 15. Joh. 5. v. 35. Cum Ecclesia comparetur cælo, Ministri stellis non absurdè assimulantur. Cû Ecclesia vocetur regnum cæli, non absonum est Ministros

nistros ejus Angelorum nomine decorari. Sed hæ voces illis impositæ non sunt ad provocandam ambitionem, superbiam & appetitum dominationis in socios: sed ad repetendam renovandamque muneris & officii sui memoriam, ad excitandum studium promerendæ tantæ dignitatis; ad excitandam industriam, qua respondeant spei de se conceptæ, qua satisfaciunt denique expectationi sui Col. 4. v. 17. 2. Tim. 4. v. 3. *ut servant depositum* 1. Tim. 6. v. 20. *quod cura illorum commissum est*: ut immaculata luce morum & doctrinæ populum Dei, velut Stellæ irradiant. 1. Tim. 3. v. 2. ut memores acceptæ à Deo erga fideles curæ (Psal. 91.) cum fide & diligentia Angelorum instar exequantur creditum sibi munus, in salutem eorum quibus famulari iussi sunt. Heb. 1. v. 14.

Imò his ipsis vocabulis diligentia eorum & fides de præmio & solatio admonentur. Nam cum stellæ sunt in dextra Domini, de præsidio & tutela certi securique sunt (Joh. 10. v. 28.) quis enim illos eruat è manu potentis? quam diu haustam à Sole justitiæ lucem sinceram & nitidam in populum sibi traditum transfundunt. Dum Angeli sunt, nunci, legati Dei de præmio navatæ operæ dubitare non possunt, si nihil ad fidem & industriam in perfungenda legatione reliqui fecerint. In hos usus & hæc commoda fulgentibus his titulis Ministri decorantur: non ut illis in superbiam abutantur & fastum sibi indecorum, aliis gravem, quod Episcopis vestris in more est, qui locum omnem, digni-

92
dignitatem omnem sibi vendicant, & Ministris reliquis nihil concedunt, nisi quod tenuiter admodum & malignè ab illis defluit & scintillat. Nam sicut in Apocalypsi Asiaticarum Ecclesiarum Ministri stellæ vocantur, sic omnes ubique omnium Ecclesiarum pastores, dum ipsi sanctitate fulgentes facem aliis præferunt, stellæ sunt & meritò vocantur. Fulgent enim in oculis Ecclesiæ; Sed unum enixè bonis cavendum est ne studio magnificentiæ & ambitione temeraria splendorem fratrum lociorumque contentur præstringere. Quo crimine cum Episcopi vestri jamdudum infames sint; eadem objurcatione flagellandi sunt, quo Diotrophes olim eadem insania percitus à divo Johanne perfectus fuit Ep. 3. Et hæc quidem pro tuenda Presbyterorum dignitate, refutandaque tuorum Episcoporum superbia, dicta sunt.

Ad argumenta Lambethanorum in contrarium allata, diluenda, jam me ipsum accingo.

Franciscus White, Elyensis Antistes in censura sua, ac etiam in epist. dedicat. Cantuariensi Archiepiscopo, Tractat. de Sabbatho nuperrimè (malâ fide) exarato, præfixa, Episcoporum supra Presbyteros (institutione divinâ) præminentiam his rationibus evincere insudavit. Primò.

Ipsi Apostoli Episcopos cunctis eminentioribus Christianis Ecclesiis ordinârunt, idq; juxta Sacras Scripturas, Patribus hoc ipsum attestantibus: mementote Evodii Beatissimi pastoris vestri, qui primus vobis ab Apostolis ordinatus est Antistes. Ignatius ad Antiochenos: Smyrneo-

*nam Ecclesia habens Polycarpum à Iohanne collocatum
Episcopum. Tertull. contra Hæret. cap. 32. Polycarpus
non solum ab Apostolis edoctus, sed etiam ab Apostolis in
Asia, in ea, quæ est Smyrnis Ecclesia, constitutus Episcopus,
Ab apostolis Episcopatum sortitur Clemens. Irenæus lib. 3.
cap. 3. Habemus eos, qui ab apostolis ordinati sunt Episco-
pi. Eusebi. Hist. lib. 3. cap. 30. Cypr. Epist. 65.*

*Ergo Episcopi Jure divino Presbyteris gradu
ac dignitate superiores, non pares, non iidem pla-
nè cum Presbyteris. Sed quam misera & deplo-
randa hæc Episcopi sequela! Fateor, Apostolos E-
piscopos oppidatim constituisse, sed plures E-
piscopos in unaquaque Ecclesia, gradu ac iurisdictione pa-
res, sed iidem penitus cum Presbyteris, ac Presbyterorum
titulo honestatos: hoc sacra pagina (videl. Act. 14. 23. c.
15. 6. 22. 23. c. 20. 17. 28. Philip. 1. 1. 2. 1. Tim. 5. 2.
c. 5. 1. 17. c. 4. 14. Tit. 1. 5. 7. Jacob. 5. 14. Hebr.
13. 17. 1. Pet. 5. 1. 2. 3. Corinth. 14. 19. 30. 31. 32. 3.
Johan. 9. 10.) hoc Sancti patres una voce pro-
nunciarunt, & ipsemet fatetur. Hinc Hieronymus,
Com. in Tit. 1. (& post eum tota patrum & docto-
rum series) Idem est ergo Presbyter qui Episcopus, et an-
tequam Diaboli instinctu studia in religione fierent &c.
**COMMUNI PRESBYTERORUM CONSILIO
ECCLESIE GUBERNABANTUR.** Noverint er-
go Episcopi, se **MAGIS CONSUETUDINE
QUAM DISPOSITIONIS DOMINICÆ VE-
RITATE PRESBYTERIS ESSE MAIORES,
& IN COMMUNI DEBERE ECCLESIAM
REGERE.***

*Argumentum itaq; Episcopi ritè propositum
sic progreditur.*

Apostoli

Apostoli in qualibet Ecclesia & civitate eminentiori plures Episcopos gradu & potestate a quales, ac eosdem penitus cum Presbyteris, (ita quæ Spiritus sancti ductu) instituerunt; Act. 14. 23. Quod ipse in secunda pag. dictæ epistolæ fatetur.

Ergo Episcopi Diocesani pluribus Ecclesiis superintendentes sunt Presbyteris gradu ac Jurisdictione præstantiores jure divino; non pares, non iidem cum Presbyteris.

Rectius certè exinde disceptaverat.

Ergo Episcopi Diocesani pluribus Ecclesiis superintendentes non sunt ex institutione divina, sed contra jus divinum: ac Episcopi iidem planè, qui Presbyteri tum gradu, tum dignitate, nec presbyteris jure divino præstantiores.

Sed nonne Polycarpus, Evodius, ac Clemens ab ipsis Apostolis ordinati Episcopi? Concedo. Sed ipsos vel solitarios, vel Diocesanos Episcopos, vel Episcopos à Presbyteris gradu ac dignitate discriminatos ab Apostolis institutos (quod Elyensi adhuc incumbit probandum) penitus nego. Polycarpum Smyrnæ Episcopum ab Apostolis conlocatum lego: Sed solitarium Smyrnæ aneistitem, aut diversarum Ecclesiarum Pontificem, vel Presbyteris ordine, dignitate, (apostolicâ institutione) sublimiorem, neque lego; neque credo; quia Sacra Scriptura Apostolos plures; Episcopos eosdem planè cum Presbyteris per lingulas Ecclesias (Spiritus sancti jussu) constituisse, Paulumque Tito oppidatim Presbyteros atque

que Episcopos ordinare demandasse, ac plures
 Episcopos coartaneos, confederatos tam Ephe-
 si, quam Philippis simul extitisse testatur Act. 14.
 23. cap. 20. 17. 28. Philip. 1. 1. 1. Tim. 5. 17. Tit.
 1. 5. 7. At isti Episcoporum titulo à patribus de-
 corantur? Mira narras; nonne etiam Epi-
 scopi ipsi Presbyterorum vocabulo à Patribus
 venustantur? Nonne Patres Episcopi ac Pres-
 byteri appellationibus promiscue utuntur? An-
 non ipse ^{Polycarpus} ~~Philippensis~~ ^{Philippensis} Ecclesie Episcopus (Phil-
 lip. 1. 1.) Presbyteros nominat? Epist. ad Philipp. Biblio-
 theca patrum Tomo primo pag. 96. 6. Ammon Papias
 Johannis auditor, & Polycarpi familiaris, Johannem,
 Aristionem, Polycarpum, Apostolorumque familiares Pres-
 byteros appellat? Eusebius Ecclesiastica hist. lib. 3. cap.
 33. Nonne Apolinarius etiam Episcopos Presbyteros
 vocat? Eusebius hist. Ecclesiast. lib. 5. cap. 15. An-
 non ^{etiam} ~~Ammon~~ Alexandrinus (apud Euseb. hist. l. 3.
 c. 17.) eundem tum Episcopum tum Presbyterum
 sæpius nuncupat? Nonne Tertullianus (apo-
 log. adversus gentes cap. 39.) eos, qui Ecclesie
 president SENIORES, (non Episcopos) in-
 titulat? Nonne Irenæus apud Eusebium (lib.
 3. cap. 17. & advers. hæreses lib. 3. cap. 39.) o-
 Antistites, qui in Asia apud Joannem Discipulum Do-
 mini convenerunt Presbyterorum titulo inscripsit, ac
 Polycarpum Episcopum Smyrnensem, beatum
 ac APOSTOLICUM PRESBYTERUM no-
 minavit? Euseb. Eccles. Hist. lib. 5. cap. 19. Imò
 adversus hæreses l. 3. cap. 1. 2. & lib. 4. cap. 43.
 44. Presbyteros Apostolorum successores, ac E-
 piscopos, Episcoposque Presbyteros alternatim
 his

Polycarpus

his verbis compellat: Cum autem ad eam iterum traditionem, quæ est ab Apostolis, quæ per Successiones PRESBYTERORUM in Ecclesiis custoditur, provocamus eos, qui adversantur traditioni, dicent, se non solum PRESBYTERIS, sed etiam Apostolis existentes sapientiores, sinceram invenisse veritatem. Traditionem itaque Apostolorum in toto mundo manifestatam in Ecclesia adest perspicere omnibus, qui vera velint audire, & habemus annumerare eos, qui ab Apostolis instituti sunt EPISCOPI in Ecclesiis, & successores eorum usque ad nos, qui nihil tale docuerunt neque cognoverunt, quale ab his deliratur. Quapropter eis, qui in Ecclesia sunt PRESBYTERIS obaudire oportet his, QUI SUCCESSIONEM HABENT AB APOSTOLIS, sicut ostendimus: qui cum EPISCOPATUS SUCCESSIONE charisma veritatis certum, secundum placitum Patris acceperunt. Reliquos vero, qui absunt à principali successione & quocunque loco colliguntur suspectos habere, vel quasi hereticos, & mala sententiæ, vel quasi scindentes & elatos &c. Ab omnibus igitur talibus abstinere oportet, adhaerere vero his, qui & Apostolorum doctrinam custodiunt, & cum PRESBYTERII Ordine sermonem sanctum & conversationem sine offensa præstant, ad informationem & correctionem reliquorum. Tales PRESBYTEROS nutrit Ecclesia, de quibus & Propheta ait: Et dabo principes tuos in pace, & EPISCOPOS tuos in Iustitia. Idem in Epist. sua ad Victorem (apud Euseb. Eccles. hist. lib. 5. cap. 24.) etiam Pontifices Romanos, Presbyteros his dictis appellat: PRESBYTERI ante Soterem, qui Ecclesie, cui tu jam præes, præficiebantur, Anicetum dico, Pium, Hyginum, Telesphorum, Sextum, licet neque ipsi hoc festum

de die, quo Episcopi Asia observarent, neque alijs post se ita
 observare permetterent, nihilominus tamen cum Episcopis
 illarum Ecclesiarum, in quibus ita observabatur, ad se acce-
 dentibus, pacem inter se & concordiam perpetuo retinue-
 runt, ac nunquam propter istum variam illius festi obser-
 vandi modum fuere viri aliquando ab Ecclesia ejecti: sed
 PRESBYTERI illi, qui se anteceperunt aetate, tametsi mi-
 nime illud ita observabant, his tamen EPISCOPIS, qui in
 alijs ecclesijs idem sic observabant, Eucharistiam miserunt.
 Ecce Pontifices etiam Romanos, PRESBYTEROS,
 aliarumque Ecclesiarum Praesules, EPISCOPOS,
 (imo Episcopos Presbyteros, Presbyterosque
 Episcopos) saepius nuncupat. Sic etiam Gre-
 gorius Nazianzenus, non solum Episcopos Presbyteros,
 & Presbyteros Episcopos frequentius vocat, eosdemq.
 plane esse statuit, (ut recte notat Elias Cretensis) Orat.
 9. p. 262. & Orat. 15. 21. 28. pag. 168. 310. 479.
 Sed Episcopi nomen suo demum aeo, tanquam
 dignitatis vocabulum a Praeulibus primitis u-
 surpatum, (una cum Episcopali fastu, domi-
 natione, ac discordia) in Oratione ad Maximianum
 hinc verbis pronunciat. Propter hanc res omnes
 nostrae jactantur & concutiantur, propter hanc fines or-
 bis terrae versantur in suspitione & bello, eoz sordo, &
 ne nomen quidem habente: Propter hanc periculum est,
 NE AB HOMINIBUS ESSE CENSEAMUR,
 qui a Deo sumus: & ne magnum illud & NOVUM
 (Episcopi) NOMEN amittamus, quod UTI-
 NAM NEQUE ESSE PRESEDENTIA, NE-
 QUE LOCI PRAELATIO, NEQUE VIOLEN-
 TA PRAEEMINENTIA UT EX SOLA VIR-

52

TUTE AGNOSCEMUR. Nunc autem dextrum hoc latus, & sinistrum, & medium, & sublimior & inferior sedes, & illa praeundi vel eodem gradu incedendi inuenta consuetudo. MULTAS NOBIS CLADES NEQUICQUAM INTULERUNT, & multis in foveam impulerunt, atque ad hircorum locum abduxerunt; non ex inferioribus tantum, sed etiam ex Pastoribus, qui quum essent Magistri Israelis haec ignorarunt. Unde Rollocus in Ephes. 4. v. 11. Dicunt Episcopum Presbytero praefectum, removendi schismatis causa: sed (ut de contraria experientia nihil dicam) quid ad hoc respondet Gregorius Nazianzenus in Orat. ad Maximum? Utinam, inquit, nulla esset Throno prerogativa, nunc autem dextrum hoc latus & sinistrum &c. Nos in multas partes confregerunt. Illorum itaque antiquissimorum Patrum suffragiis Episcopi ac Presbyteri idem ^{primi} ~~generis~~ existunt; eorumque vocabula plane homonyma. Sed fortasse replicat Elyensis; Quod Polycarpus Smyrnae Episcopus nominatur; Ergo ipse Smyrnenis Ecclesiae solus praetuit, & sic in primitiva Ecclesia unus solummodo Episcopus in unaqueque Ecclesia dominabatur. Quid inde? ideo unus Episcopus uni tantummodo Ecclesiae praesse debet, sicut ipse Polycarpus Smyrnenis Ecclesiae tantummodo invigilabat. Sed esto: nonne ista consequentia sannis dignissima: Polycarpus Ecclesiae Smyrnenis ab Apostolis Episcopus conlocatur; Ergo ipse solus tunc temporis erat Smyrneorum Episcopus, cum plures ejusdem Ecclesiae Episcopos primævis temporibus

poribus extitisse haud est ambiguum? Phil. 1.
 1. Act. 20. 28. Tit. 1. 5. 7. Nonne Eusebius *hisl.*
lib. 3. cap. 21. Et Epiphanius *contra haereses l. 1. tom.*
2. Col. 88. 89. Paulum ac Petrum urbis Romana Epi-
 scopos simul extitisse praedicant? Annon Spiritus san-
 ctus Ephesi plures Episcopos simul instituit. *Act. 20. 27.*
28. At etiam Paulus Presbyteros & Episcopos per sin-
 gulas ecclesias ordinari mandavit? *Tit. 1. 5. 7.* Inep-
 ta igitur est ista sequela: Polycarpus erat Smyr-
 nensis Ecclesiae Episcopus; Ergo unicus ac so-
 litarius ejusdem ecclesiae Episcopus. Pari ratio-
 ne concludi potest; Paulus fuit Christi Aposto-
 lus; Ergo Paulus solus erat Apostolus: Vel, E-
 liensis est ecclesiae Anglicanae Episcopus; Ergo
 Elyensis solummodo est ecclesiae Anglicanae E-
 piscopus. Et sic actum est de Cantuariensi, cæ-
 terisque suffraganeis suis Episcopis. Notatu sa-
 nè dignissimum est, quod Eusebius *Ecclesiast. hist.*
lib. 5. cap. 21. Catalogum Episcoporum diver-
 sarum Ecclesiarum enumerans scriptis tradidit:
 Ecclesiae Corinthiorum (inquit ille) *eadem tempori-*
bis Bacchyllus fuit Episcopus: Ecclesiae Ephesinae Poly-
 crates. Et quamquam MULTI ALII PRÆTER-
 EA UT VEROSIMILE EST, ET PROPE IN-
 FINITI illa hominum aetate floruerunt: ILLOS TA-
 MEN, quorum recta fidei & catholica sententia scriptis
 ad nostram aetatem derivata sit SOLOS ut ratio po-
 stulabat, NOMINATIM CITAVIMUS. Plu-
 res itaque Episcopi in singulis ecclesiis olim post
 Apostolorum secula extiterunt, sed Ecclesiastici
 Scriptores illos solos Episcoporum titulo decorarunt,

60
quorum recta fidei & catholica sententia scriptio ad eorū
secula derivata sit. Unde p̄sumē à Præfulis
bus discepeatur. Historici Ecclesiastici ac Pa-
tres Polycarpum Smyrneorum Episcopum
tradunt: Ergo ipse solus, erat Smyrneorum
Episcopus. Et sic primum Elyensis argumen-
tum puerile ac Sophisticum, penitus corruin-
Succedit secundum.

Ipsi Apostoli jurisdictionem super alios p̄-
statores propriis personis exercebant; Et in ex-
tremis jacentes, Episcopos principales rectores,
cunctis eminentioribus Ecclesiis Christianis
constituebant. Augustin. Psal. 44. Pro Patribus tui
nati sunt filii: Patres missi sunt Apostoli, pro Apo-
stolis nati sunt filii; id est, constituti sunt Episcopi.
Ergo Episcopi sunt Presbyteris jure divino præ-
stantiores. Scopæ dissolutæ. Nam primò A-
postoli non Episcopalem seu tantummodo A-
postolicam super Presbyteros jurisdictionem
exercuerunt. Tit. 1. 1. 5. 7. 1. Thess. 2. 6. Secun-
dò, seipsos semper Presbyteros, ac Compres-
byteros, nunquam verò Episcopos nominarunt,
nec Apostolicam jurisdictionem fastuose su-
per Presbyteros (quod Episcopi moderni quo-
tidie faciunt) vendicarunt, 1. Thess. 2. 6. 7. 8.
1. Pet. 5. 1. 2. 3. 4. Philem. 9. 1. Tim. 3. 1. 19. 2. Joh. 1.
3. Joh. 1. 2. Corinth. 1. 24. Marc. 10. 42. 43. 44.
Tertio Episcopi ab Apostolis instituti ad regen-
dam Dei Ecclesiam idem erant cum Presbyte-
ris: Act. 20. 17. 28. Tit. 1. 5. 7. non diversi.
Quarto Apostoli plures Episcopos singulis civi-
tati-

tatibus atque Ecclesiis ejusdem gradus ac pote-
 statis collocarunt Act. 14. 23. Item 20. 17. 28.
 Phil. 1. 1. & Tim. 5. 17. Tit. 1. 5. 7. 10. Pet. 5. 1. 2. 3.
 Nunquam vero unum Episcopum pluribus
 Ecclesiis præfecerunt. Quinto ipse Augustinus
 faterur, Episcopos non divina seu Apostolica
 institutione, sed usu tantum Presbyterii majores E-
 pist. 19. Sexto, Quilibet Presbyter est Episco-
 pus jure divino, & Apostolorum successor. Matth. 28.
 19. 20. Ignatius Epist. 5. 6. Irenæus adversus hæreses
 lib. 3. cap. 1. 2. l. 4. cap. 43. 44. Septimo, Patres psal-
 45. 16. sunt Patriarchæ, & Ecclesia Judeorum sub le-
 ge: filii, non Episcopi tantum, sed Presbyteri, omnesq[ue]
 fideles gentiles, tempore gratiæ. Sic universi inter-
 pretantur, Denique Episcopi non sunt Apo-
 stoli, neque Apostolica jurisdictione imbuti.
 Perfructuosa itaq[ue] est ista secunda Episcopi argumentatio fal-
 sisq[ue] fundamentis innititur.

Jam ad objectionem suarum extremam ac-
 cedo. Tito, inquit, & Timotheo non nego jus præsi-
 di ordinandi & excommunicandi, utpote Episcopis & spe-
 ciali Apostolorum voluntate id juris consecutis. Quod
 effatum quibus Scripturæ testimoniis innixum
 sit, agendum videamus. Paulus reliquit Titum, in-
 quit, in Creta, hoc est, præfecit illum Ecclesiæ
 Cretensi Episcopum, Et 1. Tim. cap. 1. Rogavi te,
 inquit Paulus, ut remaneres Ephesi, & manus ne cui
 citò imponito. Et 1. Tim. cap. 5. Adversus presbyterum
 accusationem ne admittito, nisi sub duobus aut tribus testi-
 bus. Hinc, inquit, manifestum est Timotheum
 & Titum Episcopali dignitate & potestate in-

structos de ordinandis & iudicandis presbyteris auctoritatem accepisse, postquam ille Ephesi, hic in Creta constituti essent ab Apostolo Episcopi. Sed priusquam argumenti nodum, si quis forte sit, excindimus, intueri primò decet num ea quæ dicuntur, vel Tito vel Timotheo convenire possint. Est enim hoc receptæ veritatis, Episcopo sedem certam, in qua suo munere fungeretur assignatam fuisse. Jam verò quis nescit Titum & Timotheum Pauli comites & peregrinationis socios sedibus incertis jactatos varias orbis partes perambulasse, non magis hujus quam illius gregis curæ invigilantes.

At Episcopis & ordinariis Ecclesiæ pastoribus mandatum sibi locum vel gregis curam deferere nefas erat. Hinc illæ hortationes 1. Petr. 5. *Pascite Dei gregem qui penes vos est.* Tit. 1. *Constitu presbyteros oppidatim.* Act. 20. *Attendite vos ipsos & totum gregem Dei, in quo vos Spiritus sanctus constituit Episcopos ad pascendum Ecclesiam Dei.* Sua enim cuique Episcopo Sparta quam ornaret, à cujus statione discedere cœlestis militiæ flagitium est. Igitur qui Timotheum & Titum imò Petrum ipsum & cæteros Apostolos fuisse somniant Episcopos, nã illi domestico præconio suæ ignorantia testes convocant. Nam Episcopum qui ponit & Paraciam ponat necesse est, sine qua dari nequit Episcopus. Hanc autem ubi gentium Petro & Paulo & Timotheo & Tito daturi sint homines vestri, relinquo illorum audaciæ qua nullam non veritatem adulterant. Nobis hoc

63
his hoc certum est, Apostolos & Euangelistas
non particulari populo sed toti Gentium uni-
versitati datos Doctores, pro rei usu & mandato
Domini modò huc modò illuc converso itinere
omnium commodis & saluti juxta consuluisse;
quare non inepti tantum, sed & impij judicandi
sunt, qui dominationis suæ stabilizandæ gratia,
Apostolos & Euangelistas ex superioris dignita-
tis ordine ad Episcopatum detrahere non ve-
rentur.

Sed ipsa jam Pauli verba ponderemus. *Reli-
qui te, inquit, in Creta. Recte. Quid jam? Num
igitur Cretensis Episcopus ilico prodiit, quia
relictus in Creta? Nihil tale extat in Apostoli
verbis: è quibus hoc apparet breviusculæ mo-
ræ causa, & peragendi specialis negotij relictum
in Insula Titum. Subjungit enim, Quum mi-
sero Artemam ad te aut Tychicum, stude venire ad me
Nicopolim: Nam illis decrevi hybernare. Respon-
dent vestri è Patrum scilicet sententia Creten-
sem Episcopum fuisse Titum, sed ob id à Paulo
accerlitum, ut institutis & præceptis illius im-
butus ad suos rediret doctior. Honestæ oratio.
Sed cur amabo gregem suum Titus desereret, ut
Pauli colloquio erudiretur, cum hac ipsa Epi-
stola satis ab Apostolo instituatur: cum & aliæ,
si quid monendum superesset, commeari pos-
sent Epistolæ? Num hoc in more positum Pau-
lo fuit, erudiendos ad se vocare? Nonne doctri-
næ & institutionis indigentibus ipse solitus ul-
trò accedere: & si quando retardaretur, suæ præ-*

sentia defectum literarum vice supplere? Sed quid in te perspicua verbis abutimur? Ipse Paulus jam morti vicinior Titum a se in Dalmatiam profectum fuisse testatur 2. Tim. 4. 10.

Et quod in negotio Tui jam responsum est, idem in Timothei causa valet, quem rogavit Apostolus profecturus in Macedoniam ut remaneret Ephesi. Nec enim hanc consecrandi Episcopi formulam, ut opinor, agnoscitis, nec rogandus videri potest Timotheus ut in parœcia sua remaneret, si curam ejus Episcopalem jam suscepisset, nisi forte putes Timotheum eo vitio laborasse, quo jam plerique vestrum laborant, quibus æna gravius onus videtur, parœcie suæ curis & muneribus alligari. Sanè ipsa loquendi ratio satis arguit, ob id rogatum fuisse Timotheum, ut Ecclesiam illam præsentia suâ firmaret. Quod ne videar sine idonea autoritate efari, inspicite historiam Divi Lucæ, qui cap. 20. Actor. narrat, quemadmodum Paulus confecto illo itinere, cuius ipse meminit in prima ad Timotheum, eundem sibi rursus itineris & peregrinationis suæ locum asciverit. Nec obscurum est, quod instante jam Martyrii triumpho Paulus illum evocaverit. Roman. 2. Ep. Tim. cap. 4. *Stude venire ad me cito: nam Demas me dereliquit.* Et in Epist. 1a ad Hebræos: *Scitote Timotheum fratrem nostrum liberatum esse, cum quo si celerius venero, visam vos.* Quare te jam dudum confidentem audire videor, quod Ephesi non substituerit, quod & Paulus Tychicum Ephesi Episcopum miserit,

ferit, Ephes. 6. 21, 22. 1. Timoth. 4. 12. quo con-
cesso corrumpit Episcopatus, qui sine certa fixaq;
sede nullus est. Sed de Timotheo & Tito Pau-
li siue Ministris siue *ἐκκλησιαστικῶν* (utroque enim
nomine vocantur Act. 9. 1. Thess. 3.) quos
homines vestri fingunt Episcopos fuisse, pro
modulo literarum, satis dictum est.

Nunc ad examen vocandum est aliud tuum
argumentum, quo Episcopi *ἐκκλησιαστικῶν* probare
niteris ē verbis divi Pauli 1. Tim. 5. *Adversus pres-
byterum accusationem ne admittito, nisi sub duobus aut
tribus testibus.* Ubi tamen parum animadvertis,
te principium petere. Negamus enim & cum
ratione pernegamus, Timotheum fuisse Epi-
scopum. Argumenti tamen tui vim spectemus.
Judex, inquis, superior est iis, quos judicat. Sanē. Sed
quid inde concludis? Enimvero si divus Paulus
in persona Timothei cunctos officii sui moni-
tos voluit Ecclesiae Pastores, nihil ex hoc loco
stabilimenti accedet tuis Episcopis: Sin autem
Timothei personam urges, eamque non egre-
deris, quid efficis, nisi Timotheum reliquis su-
periores fuisse; quod à nostris non negatur:
erat enim divi Pauli *συνεργός* & laborum socius,
& particeps Apostolici muneris, consors Evan-
gelisticae dignitatis. Hoc tamen in loco si dili-
gentius circumspicimus apparebit, nec ipsi Ti-
motheo Regiam, absolutam & *αὐτοκράτορος* ju-
dicatorum potestatem in Ecclesia concessam. Sed
omnia ordine legitimo consuetoque Ecclesiae
moderamine temperanda fuisse. Sunt enim

hæc ipsius Pauli verba 1. Cor. 5. *Nonne de iis qua
vobis iudicatis?* Quæ verba spectatissimi
quoque vestri ordinis de Ministris & Pastori-
bus quibusvis dicta interpretantur. Quare
quemadmodum non solius Timothei partes
erant peccatores & reos coram omnibus repre-
hendere: quanquam eo loci specialiter facere
Timotheus iubetur: ita non solus Timotheus
judicare presbyteros, sed cum aliis una simul
Ministris debuit. Quare axioma illud tuum de
Judicis superioritate non nihil vacillat. Licet
enim judicare sit aliquid majus quam judicari,
tamen non ideo Judex semper judicato maior
est: Potest enim Senator ab ordinis Senatorii
viris judicari, imò Regum causæ ab iis Judici-
bus disceptantur, quos & legit ipse Rex, & judi-
ciis præfecit. Quare & illius argumenti impe-
tum frangi vides.

Sed repetamus argumentum, quo Titum &
Timotheum Episcopos *proprie dictos* fuisse con-
tenditis, eoque nomine potestatem præsedendi
& ordinandi obtinuisse. Sic ais: Monet Timo-
theum Paulus 1. Tim. 3. *ne cui manus citò imponas*:
Tito mandat, *ut in Creta constituas presbyteros*, inde
concludis audacter, eos solos præsidendi ordi-
nandique *jure* polluisse. Qua in re si te falli
dixero, noli putare me quicquam derogare ju-
dicio tuo, quod acutum & acre est; Sed incusa-
re studium in te & affectum causæ quibus à ve-
ritate transversus raperis: credis enim *Χερσόβειαν*
Presbyteris negatam, solis Episcopis propriam
esse,

esse, eò quòd Timotheus apud Ephesios, Titus
 apud Cretenses impositione manuum Ecclesiæ
 Doctores, velut auspicatò ad munus suum ad-
 mittebat. Mendosè, Nec enim sequitur id Pres-
 byteris Ephesinis negari, quod Timotheo præ-
 cipitur: jubetur quippe aliàs Timotheus, *lectio-
 ni, exhortationi, doctrinaque attendere.* Et alibi Titus,
sanam doctrinam docere: quæ si presbyteris ideo
 velimus interdicta fuisse, sanè risu puero-
 rum refutabimur. Hoc enim luculentis-
 simis monumentis constat in veteri Ecclesia
 moris fuisse, ut à pluribus manus imponeren-
 tur. Sic septem viris illis, quos Diaconi nomen
 Primos nobilitavit, non unus ex Apostolis, sed
 Apostoli manus imposuerunt, Actor. 6. Sic Pau-
 lo & Barnabæ manus imposita fuere ab illis, qui
 Antiochenam Ecclesiam administrabant. Act.
 13. Sic Timotheo non unus modò Paulus sed
et Titus manus imposuit. Quare genus il-
 lud argumentandi perabsurdum est. *Timotheus
 & Titus imposuerunt manus; ergo imposuerunt soli: exclu-
 sis ab hoc jure cæteris Presbyteris.*

Non diffiteor tamen subinde temporis & re-
 rum lapsu auctis jam ubique in numerosam
 multitudinem Presbyteris, unum aliquem ex
 iis electum fuisse, qui cæterorum nomine & vi-
 ce manus ordinandis imponeret. *Sed ab initio
 (de quo jam quæritur) non fuit sic.* E qua Paula-
 tim consuetudine Episcopi dignitas & superio-
 ritas adolevit, factumque, ut non Presbyteri
 modò, sed Reges & Principes incredibili rerum
 huma-

humandarum ludibrio, novæ hujus & monstræ
 potestatis audacia proculcarentur. Cete-
 rum si tibi largiar Timotheum apud Ephesios,
 Titum in Creta solos impositione manuum u-
 sos fuisse, nihil inde causa tua vel unctior erit
 vel melior: Nec enim id Episcopali auctoritate,
 sed Apostolica potestate fecisse judicandi sunt;
 erant enim Apostolicæ curæ vicarii. Nec audio
 nunc, quæ de veterum sententia ambiciosius in-
 geris: licuit illis abundare suo sensu. Mihi sanè
 videtur ineptum magno conatu & labore pu-
 teos effodere traditionis humanæ, cum pateat
 profuens divinæ veritatis.

Sed hæc refutanda illius argumenti conse-
 quentiæ dicta sunt: antecedentem examine-
 mus, sed præfati statim in introitu *χρηστέας*
 nomine totam electionem contineri. Nec enim
 ea Pauli mens est, ut Timotheus & Titus, omis-
 sis omnibus aliis, quæ ad peragendam ritè ele-
 ctionem spectant, soli manuum impositioni va-
 carent: quorsum enim ea quæ in Episcopo eli-
 gendo requiruntur, tam accuratè, tam diligen-
 ter Paulo ante descripserat? Certè non solas
 manus, sed oculos & aures & animi iudicium
 requirebat Paulus, ut *famâ spectatus, moribus proba-
 tus, nec subdola virtutum specie, sed vivis coloribus emite-
 scens*, Ecclesiæ regimini admoveretur: electionis
 verò curam Timotheo & Tito solis incutuisse
 quis affirmet? Nulli Pontificiorum adeo frons
 deperiit, ut hoc audeat. Ulro semet ingerente
 vel in oculos invitos veritate, non aliter scilicet

antiquissimis temporibus Ecclesiae Antistites,
 misericorditer totius iudicio & plebis universae con-
 sensu electos fuisse: sic ut merito dici possit, om-
 nes Ecclesiae Praefectos in Timotheo & Ti-
 perionis officii sui hoc loco monitos. Quis e-
 nim sanus hoc argumentum ferat? *Paulus Ti-
 motheo & Tito praecipit, ut: cui manus cito impo-
 nant: Ergo praeter illam nemini iussu fuit ordinandi.* Unde adib.
Nonne parvitate dixerim? Tito praecipitur sana
 doctrina, ergo reliquis a sanitate doctrinae desistendum est.
 Sed haec flagitiosa sunt; Quanto rectius illud,
 Timotheo & Tito praescriptam fuisse officii ra-
 tionem, ut in hos tanquam in speculum ceteri
 intuentes, sui quoque muneris instituta & le-
 ges addicerent. Sed quod Timotheum & Ti-
 tum, hunc Cretensem, illum Ephesium Epi-
 scopum fuisse contendis (loquor de tali Episco-
 patu qualem vos produitis) nullo Scripturae
 testimonio nititur, imò disertis Pauli verbis e-
 vertitur. *Rogavi te ut maneres Ephesi, quam profectus e-
 rer in Macedoniam, & reliquisti te in Creta.* Ex quibus
 apertum est, Timotheum & Titum temporis e-
 xigui moram ordinandis Ecclesiis illis ex Apo-
 stoli mandato impendisse. Nam commemoratus
 Ephesi Timotheus à Paulo post trimestre è Ma-
 cedonia & Graecae peregrinatione reverso in
 Asiam comes expeditionis sanctae assumptus
 brevis igitur in Epheso Timothei mora & anti-
 nimè Episcopalis. Jam verò Titum ivisse Nica-
 polim Tit. 3. & postea in Dalmatiam profectum fuisse
 2. Tim. 4. Paulus ipse testatur. Quod autem Pau-
 lus

70
lus hac succedaneâ Titi & Timothei opera fuerit usus à nemine negatur. At Timotheum omnium Ecclesiarum, ad quas ille velut legatione subiectus est, Episcopum facere, hoc demum foret operosum hominem & multiplicem fingere. Nam & Corinthii & Philippenses & Thessalonicenses & Ephesii hunc sibi Præsulem vindicabunt, certabuntque non paticiores de huius Episcopatu Ecclesiæ; quam de Natalibus Homeri contendunt urbes.

Sed à te querendum puto, quid scilicet excedentibus Epheso & Creta duobus his legatis factum fuerit illo præcepto *ne temerè manus impone-
rentur* ? Exolevitne ? Quis porro, postquam illi alio commigrassent, ordinandis quotidie Ministris præerat ? Credendumne *negotiar* apud has Ecclesias desuetudine inter mortuam fuisse ? Quid ais ? Operum tuorum est hæc dubia solvere. Jam verò & aliud extricandum occurrit cur Paulus convocatis Ephesinis Presbyteris act. 20. in gravissimâ illa exhortatione nullam Episcopi faciat mentionem, nunquam eum nominatim appellet, cum tamen ille si cura & dignitate reliquis præcelleret, speciali nomine excitandus videretur : at Paulus omnes generatim Presbyteros allocutus Vos, inquit, Spiritus sanctus constituit Episcopos ad pascendum Ecclesiam Dei, præsentem tamen Timotheo & itineris Comite. Ut arduum, ita splendidum munus (si suis humeris Ephesini Episcopatus molem sustineret) an aliàs opportuniùs effulgere debuit, quam

quam quum Paulus tam piè de salute Ecclesiæ concionatus ad labores & vigilias præfectos cohortando obarmaret? Sed ne nosmetipsos his quæstionibus afflicta remus, divus Paulus ipse disputacibus ingenius omnem ansam eripuit, quum verbis expressis Timotheum appellat Euangelistam 1. Tim. 4. qui gradus in Ecclesia momentaneus fuit ab ordinarij pastoris munere diversus, Ephes. 4.

Quare fatendum quidem est, Timotheum & Titum Pastores Doctoresque fuisse, sed Ecclesiarum & magnæ illius fidelium omnium universitatis. Non hujus Ecclesiæ, nec certè illius aut definiti loci: Dammandus autem vel error aliorum, vel increpanda malitia, qui Timothei & Titæ exemplis ad Primatum Episcopalem stabilendum abutuntur: Sed admiranda præcipuè vis veritatis, quæ sæpè ab hostibus suis voces extorquet, quibus ipsi se jugulant. Hinc enim Rhemenses 10. Act. haud differuntur, Apostolicis temporibus inter Episcopos & Presbyteros nihil fuisse differentiæ & rem eandem vocibus diversis exprimi. Quocirca & sacra Scripturæ oraculis innixi, & adversariorum confessione adjuti non dubitabimus, Papæ tyrannidem, qua sociis insultat, qua Ecclesias exagitat, qua superiores suos ludificatur, ut impiam & sceleratam fugere & detestari.

Et hæc quidem argumenta sunt, quibus evicæ Romano Episcopo nullam in socios, nedum in Reges & Principes Autoritatem & Jurisdictionem

hem esse. Tertia vero questio quoniam ad
rem presentem & calamitatem meam nihil fa-
cit, argumentorum in illa adhibitorum sen-
tentiam non retexo: non enim me vobis ideo
invisiorem autumo, quod Lateralibus Episcopis
fuerim infestior. In hanc autem arenam de-
scendi non sponte sed provocatus. Hoc certa-
men Christo promiseram in Baptismo: Regni
juramento fidelitatis. Favebant pugnantem Scri-
pturae, leges Regni, Hostium confessio. Instu-
ro hanc pugnam tantum aberat hujus supplicii
metus, quantum vobis absunt causa. Num
poenam timebam, qui praemium sperare, saltem
de venia securus esse debui? Nonne statuta
Regni clara voce loquuntur, omnibus Episco-
pis parem cum Romano, nullam tamen in so-
cios auctoritatem esse nisi a Rege derivatam? I-
mo sane. Omnesque & singulos ab hoc teno-
re dissentientes, in Civium malorum censu lo-
cant & eorum Majestatis. In hoc agone, plu-
sum a vobis, favorem, manusque auxiliares ex-
pectabam. Sed illa me spes misere destituit.
Nam relicto Pontifice in quem vos impetum fa-
cturos opinabar, ferventibus oculis in me incu-
curristis, & quod forte mirum posteris videbi-
tur, me laniato ad juvandum Pontificem prope-
rastis; quasi in illius salute vestra incolumitas,
vel in occasu perniciēs verteretur. Memini apud
D. Lucam cap. 11. v. 45. Christo Scribas in-
crepanti respondisse legis Interpretem. *Magister
quum haec dicis etiam nos afficis injuria.* Similis hic
ferè

ferè ratio. Tunc Pontificem vulneres? nos petis. Tu fastigium illud tangas? dignitati nostræ contumeliam paras.

Sed arma quibus *Ecclesia Romana Dignitatem contra Christi, Apostolorum, Regis & Regni mandata, Leges, Statuta defendistis*, non meis sed vestris ipsorum verbis recognoscite. Episcopus Elyensis certare paratus Episcopatum infularum pignore auctoritatem suam ab Apostolis arcebat, cessurumque se beneficio profitebatur, nisi probasset eam à *lure divino* esse, neque Regi obnoxiam. Tum ad maledicta versus omnibus me è trivio convitiis conspuebat, quod solâ Scripturarum auctoritate, suffragio Hæreticorum, uteretur. Illas enim, nisi Patrum interpretationis & Traditione aperiantur, tenebras & obscuras esse. Illis ipsum Augustinum credendum non fuisse, nisi propter Ecclesiam. Illas ab Apocryphis & profanis nisi Patrum iudicio non discerni. Patrum opera nobis Apostolicum Symbolum innotescere: Illorum è luce Scripturis oriri claritatem. At Patres acceptam à Christo Christi que discipulis inter Episcopos & Presbyteros differentiam in ceteriores ætates irrupta serie propagasse, donec in Terrarum angulo vir nequam (Joh. Calvinum hoc elogio cohonestans) cuncta prioribus sæculis placita perverteret: nec dubitari posse de mente Scripturæ, cum tot ætatum consensus & usus, qui gemini sunt Scripturæ Interpreter, in paritatem utriusque Ordinis perhibeant. Tum me

rursus omnibus Asini & pecudis corollis exornatum detruxit in Carcerem, sed Bonis, quæstus Artis, & Ecclesiæ solatio exutum.

At Eboracensis à clava & fustibus exorsus ignorantiam meam non verbis sed verberibus edomandam clamabat. Me enim nescire velle, quod omnes sciunt, Episcopum scilicet Presbytero majorem esse nec Regibus obnoxium. Nam ante Reges fuisse Episcopos. Se quidem à Christo Jesu constitutum fuisse Episcopum; consecratum à Spiritu sancto: neque Regi suam in sacris debere auctoritatem. Hæc ille. Cæterum de poena Eliensi assensus conticuit. Londinensis eadem cum Eliensi sed majore modestia & disleruit & censuit.

Verum Cantuariensis excusato Chouinæo & purgata fundamentalium errorum Romana Ecclesia, auctoritatem Episcopalem non à Regio sed Divino Jure emanasse adseverabat. Nam Episcopos Regibus vetustiores esse: *Principumq; titulo & solii honore decoratos*, laborem præmiaque distribuisse Presbyteris, Tito & Timotheo ordinandi privilegium à Christo datum, adque jure eodem ab Episcopis Titi & Timothei successoribus haberi. Calvinum rerum novarum studio Episcopum sede suâ evolvisse ut Magistratum labefactaret. De Patrum & Scripturarum Luce & Interpretamentis Eliensi assensus, in censura unum mutavit. Nam cum reliquis mille librarum decorticatio sufficere videretur, negavit tantillum id conscientia suæ probari

probari posse, geminatoque vulnere victum
 Marfyam immitis Apollo totum deglupfit.

Hæc in confessu illo, Præsules, & dicta facta
 meministis: miranda mihi quidem & monstro-
 rum instar legenti latas in Comitibus leges, quæ
 auctoritatem Episcoporum in Presbyteros à Re-
 ge deducunt, negantesque gravissimo læsæ
 Majestatis crimini subdunt. Pertulerunt hæc
 leges totius Regni ordines, quorum Episcopi
 pars magna sunt: sanciverunt easdem horrendo
 carmine: nec ambigunt leges loquuntur, ne-
 que per ambages. Quid ergo, legesne illæ an-
 tiquatæ sunt? Nequaquam. Quid tum? Episco-
 pine ingrati in Regem & saginati recalcitrant
 Timeo ut vera sit illorum suspicio qui verentur
 veterem Cleri Superbiam & Domini Impatien-
 tem hac ætate resurgere. Sanè Præsules, si au-
 toritas vestra Regibus obnoxia non est; Si pri-
 vilegia vestra à Rege non dependent, si Regis
 nostri non estis Episcopi, male vobiscum com-
 paratum autumo; Nam hoc extra dubium est,
 Deum Ministris Ecclesiæ suæ nusquam concess-
 isse *jus & auctoritatem* dominandi in gregem illo-
 rum curæ commissum: At e contra verita omni
 imagine Imperii, diligentiam studium, curam,
 laborem & super omnia vitæ intaminatæ ex-
 emplar & æmulationem sui iisdem imposuisses:
 at erat ipse mansuetus, humilis, submissus & ab
 omni Imperantis specie longè alienus. Se-
 quitur ergo quod *jus & potestatem* in socios
 non à Christo Episcopi acceperint sed à Re-

gibus qui curæ suæ partem in illos exonerarunt.
Sanè hac disciplina discipulos suos Christus im-
buit, eâdem Apostoli Pastores Ecclesiam cape-
scituros instituunt, ut Christum sibi ad imita-
tionem propositum æmulentur, ut humilitati
studeant & modestiæ, damnatamque in Diotro-
phe ambitionem & dominandi cupidinem de-
vitent. 1. Petr. cap. 5.

Jam verò vitæ normam, & regulam Doctri-
næ non in hominum Placitis, sed in Dei Manda-
tis, quæ Sacrarum litterarum Monumentis ad
omnem posteritatem continuantur, Apostoli
collocant: sicut & antè ipsos Maximus quoque
fecerat Magister. Sacrarum autem litterarum
hæc summa lex est, ne quid à nobis vel extra il-
las Sapiamus in Secretis Evangelii, vel excellen-
ti studio prolabamur in ambitum humilitatis
charitati, mansuetudini contrarium. Hanc Le-
gem qui violant, licet inani se tumore Titulo-
rum & ventola *Successionis* superbia inflaverint,
Christi tamen & apostolorum longè diversa
præcipientium successores non sunt. Id ipsum
vos ipsi Præsules, quando in Romam iracundi
declamatis, & doctè satis & animosè tuemini:
Pontificem scilicet Romanum, totamque aulæ
Romanæ congeriem, niti ementita Christi &
apostolorum successionem cum neque Doctri-
nam Christi observent, neque vitam moresque
imirentur, vel Christi vel apostolorum. Non
prædicare illis Evangelium, sed prædicantibus
imponere silentium: Non litteris divinis sed

Traditionibus humanis deferre arbitrium controverſiarum. Nullum apud illos piis & bonis honorem haberi, ſed carcerem parari & cruciatus, nullum apud illos relictum humilitatis Chriſtiana locum, ubi cuncta faſtu turgent & Dominationis rabie intumeſcant, & ſi qua alia ſunt, qua ſacunda veritate contra malos Romæ mores & Chriſto inimicos diſſeruiſtis. Hoc vobis ritè inculcantibus lubenter fero acceptum: Nam fas eſt etiam ab hoſte doceri. Speroque ſævituros vos mitius ſi à vobis in vos petiero exemplum, fueroque ſimatus, quemnam vos vobis propoſueritis imitandum, Chriſtumne ſcilicet humilitatis vivam effigiem, an Romanum Episcopum ſuperbia & Dominationis veram imaginem. Nam utri horum imitatione & moribus fueritis viciniore, illius vos haud immerito Succellores jaſtabitis. Itaque ad rem.

Chriſtus diſcipulis ſuis diſtrictè prohibuit Dominari Clero. Sic enim Matth. 20. v. 25. 26. *Scitote Principes Gentium in eas Dominari &c. Verum non ita erit inter vos &c.* Marc. 10. v. 42. 43. *Scitis eos quibus placet imperare Gentibus, Dominari in eas &c. Verum non ita erit inter vos &c.* Luc. 22. v. 25. 26. *Iſſe vero dixit eis, Reges gentium dominantur eis & qui poteſtatem habent in eas, benefici vocantur: Vos autem non ita &c.* In græca veritate ita ſe habent. Ὁ ἱερεὺς αὐτοῖς οἱ βασιλεῖς τῶν ἰθὺν κυραύουσιν αὐτῶν, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐνεργεῖται καλῶνται. ὑμῶς ἵνα ἴστωσ. Hæc jam verbis videmus non Ty-

rannidem modò (vt placebat Agno vestro sententiam in me ferenti) sed legitimam dominationem à Christo prohiberi. Itaque Dominationem omnem à Christo discipulis prohibitam videmus, nec illis modò, sed omnibus in Ecclesiæ Curam successuris, *non ut dominantibus Clero sed ut sint exemplaria gregis* 1. Ep. Petri cap. 5. v. 3. At vos num prohibenti & veranti Christo obtemperastis Præsules? At sic decuit. *Si servi illius, si amici audire vobis in voto est.* Sic enim ipse Dominus Joh. 15. v. 14. *vos amici mei eritis, si feceritis quacunq; ego mando vobis.* Nihil minus. Vos enim interdicto Christi valere iussu in id involastis, quod tam districte prohibitum fuit. *Imperatis, Dominamini, agitis, rapitis, vexatis, cuncta pro libidine, Libertas, nomen, existimatio nostrum omnium censura vestra subjacent.*

Hic fortunis exiit. Ille cum fordibus conflictatur. Alter inopia contabescit. Non nemo in pediculoso carcere puram animam & quamundus indignus est, inter pedores efflatam Deo reddit. Totæ familiæ nec ignobiles à vobis mactatæ ad pudendam inopiam delapsæ sunt. Quo tandem in Regno immitior dominatio est quam illa Episcoporum? Omnium Regnorum duritiem Curia vestra acerbitas egreditur. Nec clementiæ aut bonitati imputamus, quod à vita membrisque sag natas manus abstineatis. Optimi & indulgentissimi Principis illa Bonitas est, qui bibituro sanguinem nostrum furori frænos injicit. Ille si laxaret habe-

habenas, in Lanienam, in Cruces, in Ignes illa feritas co-
 erumperet. Quia mortis pœna vobis negata est, &
 cruciatum in reos omni morte intolerabilio-
 rem editis. Carcerem, ignominiam, inopiam famem, &
 in corpore ærumnoso devotam Divi animam. At
 quantula delicta sunt propter quæ cum pa-
 rentibus liberi; quantula culpæ ob quas in re-
 græ familiæ irreparabili ruina merguntur? Si
 quis in Cæremoniarum his fortè nugis, in
 novarum opinionum illis quisquiliis seorsim
 à vobis sentit; Si tardius alicui ingenium &
 Vortumis iniquius, fatis hoc ad pœnam, suf-
 ficit id crimen ad statuendum de immorigero
 supplicium; trahatur, excoriatur, mactetur,
 comedatur.

Non jam repetam quot & quantæ familiæ
 hujus fori tabe fuerint extinctæ: nec enim bre-
 viculi commentarii res est tot infasta nomina
 recensere: longiorem illa res curam & laxiores
 membranas meretur. Urit me propior calami-
 tascum uxore & liberis perditum, quia Ponti-
 fici Romano Regis & Regni jurato hosti vel no-
 cui vel nocere volui. Non Imperium hoc, non
 Dominationem, sed crudelitatem & immanita-
 tem voco, pœnis in illum & suppliciis ultimis
 sævire, qui Religionem publicè sanctam, Regis
 Majestatem Bono civi sanguinis & vitæ jacturâ
 tuendam contra Dei & Regis inimicum scripto
 defendit. Ita Christus negligitur, ita vetantis au-
 thoritas spernitur, ita dominatio arripitur: ita
 Christi amicitia exuitur.

viculum excusate Præsules . quod in Pontifice
ut gravissimum prædarnastis. Eidem enim hinc
inde Domino peccatur, qui reversus in Regnum
servos illos malo mactabit, qui moderationis
sue habenas excusserunt.

Christus Apostolis quorum vos successores
gloriamini, mandavit, præcepit, jussit docere &
predicare Evangelium, Matth. 28. Marc. 16. & hujus
præcepti memores erant apostoli Act. 4. 19. Act.
5. v. 29. In eo labore tota muneris ratio verti-
tur, absolvitur. Hoc officium sub poenæ gra-
vioris comminatione imponitur. Christus ita
Petro, & in Petro omnibus, Joh. 21, vers. 15. 16.
17. *Simon fili Iona, diligis me plus quam hi? dicit ei*
etiam Domine: dicit ei pasce agnos meos. Dicit ei rur-
sum secundo: Simon Iona diligis me? ait illi, etiam Do-
mine: dicit ei, pasce oves meas. Dicit ei tertio, Simon
Iona, agnas meas? &c. Dixitq; ei, tu nosti quod amen-
te. Dicit ei Iesus, pasce oves meas. Non in mode-
randis ergo Republicæ negotiis, sed in pascen-
dis Christi agnuculis Petri dignitas, munus,
privilegium est. D. Paulus, ita de semetipso
1. Cor. cap. 9. vers. 16. Etenim si Evangelizem, non
est quod gloriemur, necessitas enim mihi incumbit. *Va au-*
tem mihi est nisi evangelizem. Ita epist. ad Timo-
theum 2. cap. 4. ait Obtestor igitur coram Deo & Do-
mino Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos & mortuos
in illustri illo suo adventu & regno suo: prädica sermo-
nem; insta tempestivè, intempestivè: argue, obiurga,
exhortare cum omni lenitate & doctrina. Non igi-
tur Paulo tantum, sed Timotheo, omnibus
que

que in Pauli & Timothei munus successuris incumbit inevitabilis prædicandi necessitas, à quasi quis vel ignavia vel superbia semet subduxerit, paratum est in derectantem v. ultoris Domini. Ita D. Paulus Ephesinis Episcopis & verborum & exempli sui feris exhortatione, munus hoc commendatum cupit Actor. 20. v. 28. Attendite igitur vos ipsos, & totum gregem in quo vos Spiritus sanctus constituit Episcopos ad pascendam Ecclesiam Dei, quam proprio ille sanguine acquisivit. Ita rursus idem Timotheo ep. 1. cap. 3. Si quis Episcopatum appetit, præclarum opus desiderat. Nec enim otiosa dignitas, sed exercitata curis & laboriosa statio est præconium Euangelii. Ita de novo D. Petrus ep. 1. cap. 5. Pascite Dei gregem qui penes vos est, curam illius agentes non coactè, sed libenter; non turpiter affectantes lucrum, sed prompto animo, neque ut dominantes cleris, sed ut qui sitis exemplaria gregis &c. Pascendus Episcopo, & quidem Dei grex non suus, nec avarè, nec duriter, nec ambitiosè, sed miti, liberali, paterno, volenti animo. Hoc munus, hanc curam, hanc provinciam toties & passim à Christo jussam & impositam, vel tenuitis Præsules, vel eluditis. Quam rari, quam infrequentes pascitis? Quam multi vestrum obmutuere? Quam multi ora non resolvunt nisi ut mordeant? Hoc cine est Christum amare? nec auscultare veranti, neque morem gere-re jubenti? Hostis in hostem nihil inimici-tijs.

Ite nunc & Lambethanum coenaculum,
F 5 implete

implere clamoribus, *Dominationem vobis in Clerum
Jure divino concessam esse.* Num illa *Jure divino*
datur, quæ Christi ore vobis eripitur? Jactate
vos nomine & titulo *Principum*, & alto sublimes
solio fastum induite. Nam à Patribus Episco-
pum appellari Principem *solique* sedisse memo-
rabatis. Egregii sanè Principes qui sibi id no-
men arrogarunt, quo pollui illos & contami-
nari Christus prohibuit. Apud Christum per-
duellis, in Plebe Princeps: vera imago Pe-
tri Warbekii mendaci Principis titulo, ge-
nuini Rebellis. Sed *quo solio* effullerint ne-
mini cordato constat, si non eodem quo conse-
disse Presbyteros testatur Acrius. Agite nunc
& Episcopos Regibus antiquiores, & inobno-
xiam summo Magistratui auctoritatem jacta-
bundi inter ridentes & mirantes prædicare:
nunquam tamen effugietis hujus flagitii no-
tam, quod ambitione & spe fluxis correpti man-
data & interdicta æterni Magistri per contuma-
ciam & inobedientiam temeratis.

Romano Papæ hic mos est, nihil non *divini*
Jure sibi arrogare; auctoritatem à Christo arces-
cere, à D. Petro successionem petere; Regibus
nihil debere velle. Non absimili vos in Regem
Ingratitudinem polluistis, Praefules. *Præcellere*
sociis, Jurisdictionem, Imperium, Dominationem exercere,
non Principalis Indulgentiæ, sed divini Juris esse contem-
nitis: reclamantibus tamen comitialibus Statutis
quæ Patres nostri condidere. Non stetit hic
mali moris Papana ambitio: sed in ipsa Regum
capita

capita insiluit. Nolo ominari, rogandam tamen puto modestiam, ut vos his spoliis sitis contenti. Sunt pontificii clancularii canes, qui secreta Aularum rimantur. Sunt & vobis clandestini exploratores, qui piis insidiantur. Papani moris erat exosum Principem evocare Romanam: illumque vel populi vel solearum ludibrio subicere: Vestri est, è longè dislitis regionibus quemcunque & qualicumque de criminis umbra in Curias vestras protrahere, sumptibus atterere, mulctis laniare, eosque vel servis vestris vel pejora meritis ut manubias elargiri. Papa Principum sceptras, coronas, regna donabat aliis, & integras subditorum myriadas tradebat Satanæ. Vos bona nostra quo vultis, corpora in carcerem, animas in exitium projicitis. Quærebat olim Acrius, qua in re Episcopus à Presbytero; Ignoscite nunc quærenti, qua in re differat à Pontifice? Par Christi penes utrosque contemptus: par in socios superbia, par odium in fratres. Et quomodo fratres amet, qui non amat Christum?

Imo quomodo Christum amet, qui fratres odit? Si quis diligit me, inquit ipse amor, sermonem meum servabit Joh. 14. v. 23. & hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum, 1. Ep. Joh. cap. 4. v. 21. Si quis dixerit diligo Deum & fratrem suum oderit mendax est, v. 20. Per hoc cognoscimus nos diligere filios Dei, quum nos Deum diligimus, & mandata ejus servamus. Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus servemus, cap. 5. v. 2. 3. Videamus autem

autem illa Dei mandata, ad quæ nos in illum
 amor explorandus est. *Ne amplius alius de alio ju-
 dicemus: Sed hoc potius adhibete iudicium, ut ne offen-
 diculum ponatis fratri, aut scandalum.* Rom. 14.
 v. 13. *Ne esca tua illum perditio, pro quo Christus mortu-
 us est.* v. 15. &c. & 1. Corinth. cap. 8. v. 9. v. 12. 13.
 Has nobis leges colendas, hæc mandata exle-
 quenda Deus proposuit, ut alii aliis parcere,
 indulgere, cedere annitamur. Hæc qui con-
 temnit, violat, perrumpit, frustra Dei amorem
 jactat. Inanis illa venditatio est. Dolens dico
 Præsules, ejuratis amorem fratrum, qui ob ne-
 glectam ceremoniam tam diris illos suppliciis
 exagitis. Nonne omnis rituum in hoc men-
 sura est ut *evangelium* servetur & *evangelium*.

Jubet certe Spiritus sanctus, ut in adiaphoris
 illa moderatione utamur & prudentia, ne ponatur
 offendiculum fratri: imò res medias exitiabiles fi-
 eri docet, quoties illarum usus temerarius infir-
 mis nocet. Videte Divum Paulum nulla po-
 tius carne quàm immolatâ cum fratris scanda-
 lo vesciturum. Illi animus incoctus erat fer-
 venti amore Dei: hinc exardebat illa in pro-
 ximum charitas. Vobis quidem Reipublicæ,
 Ecclesiæ Christi amor in ore multus, rarus in
 corde est. *Alia* hanc ipsi carceres refel-
 lunt, pleni miserabilis turbæ ob hoc solum per-
 ditæ, quod infirmitati suæ ceremoniarum
 vestrarum onera intoleranda erant. Dei
 mandatum est, *amare fratrem*. At qui fratrem
 ob *adiaphora* specie religionis perdit, odit fra-
 trem

trem necamat Deum. Qui Deum amat, mandanti paret. Nam obsequii sacrificium longè gratisimum est supremæ menti. Qui mandata proculcat fratris amorem mentitur. Sed finis sit cum Apostolo, 1. Cor. cap. 16. v. 22. *Si quis non amat Dominum Jesum Christum sit anathema Maranatha.*

Euangelium præconio propagatur. Qui præconibus vocem claudit Euangelii cursum intercipit. Hic conscientiam vestram appello. Præsules quot divinissimorum hominum voces jussu vestro extinctæ obmutuerint. Heu vinea infelix & amaris lachrimis plāgenda, quæ fidelissimis orba cultoribus avaritiæ mercenariorum pates in prædam!

Sortem quidem vestram non misereor præclaræ animæ.

Carcer, exitium, ignominia, paupertas levia mala sunt, præ illo pondere gloriæ vos coronaturæ. At Ecclesiæ fatum deploro illis vocibus carentis, quæ Christum parturiebant. Scio quid prætendatis huic facinori, Præsules. Turbulentos, factiosos, refractarios ab Ecclesia remotos fuisse. Verus sceleri prætextum. At eorum plurimi Ecclesiæ Regimen ne quidem verbo læserunt: Pompam omnem ceremoniarum in Ecclesiis suis passi sunt: Ministerium ritè susceptum obierunt decorè: vitam egerunt labe & dedecore vacuam, & ipsis etiam hostibus probandam. Sed id ad perniciem valuit, quod in propria persona ritibus nonnullis defungi con-

conscientiæ imbecillitate prohiberentur. Hinc ira, minæ, carcer, exilium velut in piaculares victimas intentata fuere. Hinc latitantibus vel profugis tralatitiam humanitatē exhibere fraudi multis fuit, omnibus veritum.

Quid est si non hoc est strangulare Euangelium? viri vitæ exemplaris, doctrinæ incomparabilis, diligentæ indefessæ ceremoniis ne verbo quidem graves, ceremoniarum cultoribus nunquam iniqui ab Ecclesiis suis, quas aluerant, foverant, educaverant, per vim & ignominiam expulsi, quia ipsi obire trepidabant, quod pro se obeuntes alios viderant & tulerant. Alia mens, alius animus optimo Salvatori. Cum diceret illi Johannes discipulus, *Magister, vidimus quendam per nomen tuum ejicientem demonia, qui non sequitur nos: & prohibuimus eum, quia non sequitur nos. Jesus autem dicit, ne illum prohibete &c.* Nolite remoram injicere operi bono, quisquis hominem imperio diaboli extorquet prælarè meretur: non impediendum id opus sed adjuvandum est. Vos autem, quid respondebitis Domino? Egregii morum: eruditionis, fidei Pastores, qui vitam curasque omnes liberandis à vi vel fraude diaboli animis impendebant, non contra Christum sed pro Christo erant. Hos tamen prohibuistis, expulistis, omni malo maculastis. Nonne Christum veremini dicentem Apostolis, *Qui audit vos me audit, & qui spernit vos me spernit?* At probum, pium, fidum pastorem ex Ecclesiæ suæ sinu avulsam in carcerem vel

vel exilium projicere, morum quidem immanitas, sed spreci Christi contumelia est. Nonne contremiscitis ad illa Christi verba, quibus novissima pœnarum exempla populis comminatur, qui abiturus in orbem prædicaturosque Apostolos non reciperent? Matth. 10. v. 14. *Et qui-
cunque non receperit vos, neque audierit sermones vestros,
exeuntes domo aut urbe illa, excutite pulverem pedum ve-
strorum.* Amen dico vobis, tolerabilior erit conditio ter-
ra Sodomorum & Gomorrhæorum in die Judicii, quam
urbis illius. At ejicientium præcones, quam non
admittentium quanto gravior & pejor condi-
tio est. Nolite ceremoniarum neglectarum ob-
tentu culpam prætexere. Probos, pios, & iis-
dem quibus Apostoli mandatis instructos pa-
stores ejicitis.

Nec enim Apostoli ceremoniarum mandata,
sed verbi, Sacramentorum, moliendi Regni cœ-
lorum, demoliendæ Tyrannidis infernalis acce-
perant. Urbibus Apostolos rejecturis ferali-
us Gomorrhæorum clade comminatur Chri-
stus exitium. Vos quis maneat exitus horreo
meminisse, qui mandatis iisdem instructos fun-
ctosque Pastores per animi superbiam & Chri-
sti contemptum expulistis. Neque stetit furi-
ata hæc pœna intra numerum eorum, quos Ec-
clesiæ Regimini infestos fingitis, sed pervagata
fuit in capita omnium eorum, quos concionan-
di diligentes nimium & sedulos putabatis. Hinc
uno ferè ictu excisi omnes, qui extra ordinem
in parochiis prædicandi munus nomine *Leſſo-*

rum exsequebantur. Hoc enim inter vos sapientiatum accepimus. Nimia verbi prædicationi ubertate lascivire homines. Amputandam Concionum & concionantium luxuriam. Dictum factum. Cecideruntque passim laudati viri, cadentque plures ubi visum illi fuerit, qui Ministros ad formulam elegit, qui docturis ora fingit, verba indit, linguam format: Quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi.

Transeo Articulos novos; Aucupium novum, quibus viri boni irretiantur. Vocat me
 „ liber ille legifragus expugnator quarti præ-
 „ cepti, impunitate nos pelliciens in crimen, a
 „ quo nullis satis pœnis nos Deus deterruit. Prohi-
 „ dolor? quâti stetit Ecclesiæ tot fidelissimis pa-
 „ storibus orbatæ. ob hanc solam culpam, quod
 „ commodare vocem propalando flagitio vere-
 „ rentur. Scio vos responsuros. Jubere Re-
 „ gem ut editus à se liber ore Ministri prælega-
 „ tur populo. Videmus in libri fronte Regi-
 „ um nomen; sed latere fraudem Episcopa-
 „ lem non minus suspicamur. Pietas & Ju-
 „ stitia Regis nos vetant credere de illo, quod
 „ virtutibus his contrarium est. Illene jubeat
 „ diem cultui Divino sacram profanis lufubus
 „ dedecorari, cui Deus, sacra Pietas tam con-
 „ stanter coluntur? Quoties ab aulæ Mini-
 „ stris illa Principis optimi vox excipitur? *Nolo*
 „ *tale quid fieri die Dominico. Id propius vero.* Procu-
 „ sum hoc inductumque ab Episcopis commē-
 „ tum, ut externatæ pietati victrix illuderet ca-

cerva τῶν βελῶν, simulq; introspectā volun-
 tare fidelium pastorū, qui Beneficium post pi-
 etatem habent, veteribus & bonis expulsi lo-
 cus patefieret novis pravisque, quibus omnia
 cum pretio honesta sunt. Quicquid id est, hæc
 certē fraus est & *παρρησία* Episcoporum, libri præ
 legendi necessitatē Ministris injicere, quibus
 neque Rex neq; liber ipse detrectandum id
 onus imposuit. Multorum enim ad hoc voces
 famulari possunt, ut libri argumentum populo
 innotescat. Sed, quia Pietatem Dominici cul-
 tus tenacem & bonos viros Beneficii, quā con-
 scientiæ incuriosiores prævideris, idoneum
 hoc arripuistis instrumentum, quo labefactos
 convelleretis, qui suppullulanti in Religione
 novitati minū favere putabantur. Quid est, si
 non hoc est, Evangelio Spiritum intercludere?
 Jam verò cum Bipedi indocto, Caudici sericato,
 vix callenti litteras duo, sæpe tria, forē plura Be-
 neficia veluti Fortunæ quædam misilia adjici-
 tis, nihilne detrimenti Evangelium accipit?

Murus ipse nec enim loqui didicit, aut si silen-
 tium rumpat, omni taciturnitate perniciosior
 sermo est, non Christum sonans sed ægrum &
 pravum animum. At bone Deus, quos ille cu-
 riones in parva beneficia, veluti propratores in
 provincias, mittit, quā sibi similes, quā
 pares? Non ovum ab ovo indiscretius. Sic
 in Populis ignorantia nutritur; sic stuporalit-
 ur; sic in herba Evangelium suffocatur. Ubi
 medicinæ faciendæ licentiā pastores è suggestu

rum exsequebantur. Hoc enim inter vos sapientiarum acceptum accepimus. Nimia verbi prædicationis ubertate lascivire homines. Amputandam Concionum & concionantium luxuriam. Dictum factum. Cecideruntque passim laudati viri, cadentque plures ubi visum illi fuerit, qui Ministros ad formulam elegit, qui docturum ora fingit, verba indit, linguam format: Quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi.

Transeo Articulos novos; Aucupium novum, quibus viri boni irretiantur. Vocat me
 „ liber ille legifragus expugnator quarti præ-
 „ cepti, impunitate nos pelliciens in crimen, &
 „ quo nullis satis poenis nos Deus deterruit. Prohi-
 „ dolor! quâti stetit Ecclesia tot fidelissimis pa-
 „ storibus orbatæ. ob hanc solam culpam, quod
 „ commodare vocem propalando flagitio vere-
 „ rentur. Scio vos responsuros. Jubere Re-
 „ gem ut editus à se liber ore Ministri prælega-
 „ tur populo. Videmus in libri fronte Regi-
 „ um nomen; sed latere fraudem Episcopa-
 „ lem non minus suspicamur. Pietas & Ju-
 „ stitia Regis nos vetant credere de illo, quod
 „ virtutibus his contrarium est. Illene jubeat
 „ diem cultui Divino sacrum profanis lufubus
 „ dedecorari, cui Deus, sacra Pietas tam con-
 „ stanter coluntur? Quoties ab aula Mini-
 „ stris illa Principis optimi vox excipitur? Nolo
 „ tale quid fieri die Dominico. Id propius vero. Procu-
 „ sum hoc inductumque ab Episcopis commē-
 „ tum, ut externata pietati victrix illuderet ca-

terva

terva τῶν βέλων, simulq; introspecta volun-
 tare fidelium pastorū, qui Beneficium post pi-
 etatem habent, veteribus & bonis expulsi lo-
 cus patefieret novis pravisque, quibus omnia
 cum pretio honesta sunt. Quicquid id est, hæc
 certè fraus est & *παρρησία* Episcoporum, libri præ
 legendi necessitatē Ministris injicere, quibus
 neque Rex neq; liber ipse detrectandum id
 onus imposuit. Multorum enim ad hoc voces
 famulari possunt, ut libri argumentum populo
 innotescat. Sed, quia Pietatem Dominici cul-
 tus tenacem & bonos viros Beneficii, quàm con-
 scientiæ incuriosiores prævideratis, idoneum
 hoc arripuistis Instrumentum, quo labefactos
 convelleretis, qui suppullulanti in Religione
 novitati minùs favere putabantur. Quid est, si
 non hoc est, Evangelio spiritum intercludere?
 Jam verò cum Bipedi indocto, Caudici sericato,
 vix callenti litteras duo, sæpe tria, fortè plura Be-
 neficia veluti Fortunæ quædam misilia adjici-
 tis, nihilne detrimenti Evangelium accipit?

Murus ipse nec enim loqui didicit; aut si silen-
 tium rumpat, omni taciturnitate perniciosior
 sermo est, non Christum sonans sed ægrum &
 pravum animum. At bone Deus, quos ille cu-
 riones in parva beneficia, veluti propraetores in
 provincias, mittit, quàm sibi similes, quàm
 pares? Non ovum ab ovo indiscretius. Sic
 in Populis ignorantia nutritur; sic stupor ali-
 tur; sic in herba Evangelium suffocatur. Ubi
 medicinæ faciendæ licentiæ pastores è suggestu

ad ægrotantium cubilia dimittitis, nonne Euangelium contabescit? animas gregis in pastas illi fame perimunt: corpora ægrorum artis insectiâ trucidant. Ita geminis funeribus sæviunt. Fortè non de vobis, certè de similibus vestrum illud Christi est. *Quod nec ipsi introirent in regnum cælorum nec introeuntes alios paterentur.* Ipsi prædicare dedignati prædicantes expellitis.

Dei mandatum est, ut diem septimum negotiis nostris subductum cultui suo & venerationi dedicemus. At jussu vestro dies ille inter Deum hominesque divisus magna sui parte in lusus profanos, cantus, tripudii, luctæ disperditur. Ita proculcato Divino præcepto obsequium mandatis vestris per pœnas exigitis, pulsatis fœde sua Ministris, quos Dei, conscientia, Ecclesiæ diversum statuentis reverentia à prælegendo libro retrahebat. Dico reverentia Ecclesiæ diversum statuentis. Nam in Liturgia nostra cum ad Decalogi recitationem perventum est, totus una voce populus vota sua sub leges singulas ad Deum ejaculatur, ut animum ipsi adspiraret servandis his præceptis paratum & idoneum. Si simulatis modò precibus templa resonant, quo fulmine expiabitur illa hypocrisis? Sin veræ preces & seriæ funduntur, quàm immane est, præcipere populo, ut id faciat provento die, quod die novo Deum oraverat ne faceret?

Responsa Patrum, Interpretationes Doctorum, Sæculorum usus, antiquitatis consuetudo Traditiones humana sunt.

sunt. Illa tamen inspiratis divinitus Scripturis; Illorum auctoritatem harum dignitati præponitis. Verba vestra non clam aut in deviiis angulis, sed in frequenti Curia, in maxima hominum multitudine prolata, ipso Auditorum numero confidentius exsultabant. Quasi hoc vobis decori futurum esset si sciat populus, quam parvi apud vos Scriptura sit. Hoc palmarium erat: *Nos neque scire neque noscere Scripturas nisi Patrum testimonio.* Cum tamen ingenita sibi Majestate exsplendescant; inventæque in Dei domo veteris foederis Tabulæ domestica sua luce, non ascititia Testium claritate in Regis & Sacerdotis notitiam ultrò incurrerint 2. Reg. xxii. vers. 8. & 10. & 2. Chron. 34. vers. 14. 15. 18. Tum dixit Hilkia Sacerdos summus ad Shaphanem: *librum Legis inveni in Domo Jehovæ, tradiditq; Hilkia librum ipsum Shaphani, qui legit illum. Et indicavit Shaphan Scribæ Regi dicendo, librum tradidit mihi Hilchia Sacerdos: legitq; eum Shaphan Scriba coram Rege. Fuit autem, cum audierit Rex verba libri: ut laceraret vestimenta sua &c.* Nū in Foederis novi tabulis malignior lux est? Nonne hominum testimonio testimonium Dei majus est? *Joh. 1. ep. cap. 5. v. 9. Si accipimus testimonium hominum, testimonium Dei majus est.* At apud vos Præsules, testimonium humanum divino majus est, nec Spiritui testanti, sed homini perhibenti creditis.

Ego dicebat olim Veritas *Joh. 5. v. 36. Habeo testimonium majus, quàm fuit Johannis illud. Ecquodnam? Opera sua, approbationem Patris & Scri-*

pturas. Christus Johanni Principi Prophetarū
Scripturæ testimonium, vos Scripturarū oracu-
lo ante habebitis testimonium Patrū. Bellè. Div'
Petrus in gloriosa Christi *μορφῶς* Dei Patris
vocem audiverat, & tamen affirmat *βεβαιότερον*
τὸν προφητικὸν λόγον (2. Petr. 1. v. 19.) at vobis Pa-
trum effata Scripturis sunt *βεβαιότερον*. Ma-
cte. Christus ita reveritus fuit Scripturas, ut
verba Moysis ferè suis anteferat. *Si non crede-*
ritis verbis Moysis, quomodo credideritis verbis me-
is? At vos Patrum interpretamenta pluris fa-
citis, quàm Christi effata. Quos ipsa Scriptu-
rarum Majestas non commovet, illosne Patrum
flectet autoritas? negat Christus. Nonne Scri-
ptura *αὐτῶν* & vi sua sine Patrum ope men-
tium potens? Imò certè.

Verbum Dei Semen immortale est 1. Petr. 1. v. 23
at semen ingenitā suā virtute profilit in ger-
men. *Ἐν ᾧ ποιεῖται πνεύματι καὶ Δυνάμει* Scri-
pturarum versatur oratio 1. Corinth. 2. vers.
4. Hinc Emmauntem proficiscentibus ar-
debat animus Luc. 24. Est enim verbum hoc vi-
vum, efficax, & quovis gladio ancipiti penetran-
tius ac pertingit usque ad divisionem animæ simul at
spiritus, compagumq; & medullarum, dijudicat cogi-
tationes & conceptiones cordis, Hebr. 4. vers. 12.
Non enim sermo hominum est sermo D E I, qui
etiam agit in vobis, qui creditis 1. Thess. cap. 2.
vers. 13. Ipse sibi vi sua conciliat autorita-
tem, & raptis in assensum mentibus impe-
rat. Nihil ille hominum adjumentis, ni-
hil

Patribus debet. Nam ante Patrum de
Scripturis iudicium sua illis constabat autori-
tas. Non facit *Authenticas* Ecclesia (Ro-
mæ confessio est) sed declarat. At vos ut
spero , Româ gravius non insanitis. Authen-
ticæ ergo Scripturæ sunt, sibi sufficiunt, se
commendant, probant, sustinent, ex se fi-
dem & auctoritatem merentur, priusquam
Patrum commendatione concilientur Popu-
lo. An Patrum Scriptis, Conciliorumve De-
cretis inherit auctoritas, & deerit Scripturis? Mi-
rabilis illa ratio. Cur de illis potius, de his mi-
nus constet.

Credamne librum hunc Augustini, illum
Pauli esse dubitabo? Tam credam esse Lucæ
Euangelium, quàm non ambigam illius Con-
cilii esse decretum. Si vocem Ecclesiæ vivam in
subsidium arcesitis Præsules, tum diffluit au-
toritas veterum. At unde constat, vocem il-
lam esse veræ Ecclesiæ? nonne ex Scriptu-
ris? nam Ecclesiæ veritas haud aliter adstru-
itur. Jam ante Patrum conciliorumque Ju-
dicium quis fuit Scripturæ Canon? Nul-
lane sæculis aliquot auctoritas in Scripturis e-
rat, priusquam à Patribus inderetur? So-
lennis insania. Recenset Canonicos conci-
lium, sed tales tamen, antequam recenserentur.
Jam concilium ipsum Scripturis auto-
ritatem adstruendum, quâ auctoritate coit
Spiritusne intus dictantis? Non. Hoc e-
nim fanaticum & *extrinsecus* est. Scripturæ
ergo.

ergo. *Lis itaque solvitur, manetque Scriptu-
ris autoritas, antequam Patrum calculis firme-
tur.*

*Nec Augustini vox Romanorum delitæ, Non
crederem Evangelio, nisi me Ecclesiæ Catholicæ commo-
veret autoritas, Scripturis excurret autoritatem,
Doleo tamen vobis visam idoneam, qua Scri-
pturas prematis. Si quis credere Deum nolit,
nisi dicentium motus autoritate, num illius in-
credulitas nobis exemplo erit? Sed apud Au-
gustinum non tanti veneni, sed vox innoxia est,
Se scilicet ex Manichæorum insania sanis Ec-
clesiæ Evangelium præferentis vocibus fuisse
liberatum. Esto apud infidelem magna Eccle-
siæ iudicio autoritas: ab hoc capescat animum
perscrutandi. Hæc illi viam aperiatur, qua pro-
pius suggrediatur ad Scripturæ notitiam. At
maxima & irrefragabilis autoritas in Scripturis
auditis lectisque remaneat; cessentque illa
voces, crediturum non fuisse credentem, nisi
Ecclesiæ permotum autoritate. Manuducit ad
Scripturas Ecclesiæ: sed ipsæ sua virtute &
eigenia sui fidem afflant discantibus, & animos
implent sua ipsarum autoritate. Commovet
Ecclesiæ: Scriptura persuadet. Illa ad creden-
dum *populū* suppeditat; Hæc *populū* inge-
perat.*

*Non minoris erat virulentia assertio altera.
Canonicas ab Apocryphis non discerni, nisi Patrum autori-
tate. Bona verba, Præsules. Quid ipsa ratio? num
hic silet? Nonne proprium hoc ejus *verbum*
est?*

est? Canonica scripta fuerunt idiomate He-
bræo, testimonium Christo dederunt, recepe-
runtque ab eodem, deposita fuerant ut The-
saurus apud Populum electum. At Apocry-
phis ne honor hic nec cura obvenit. Non his
modò indiciis sed longè penitioribus utraq-
se produnt: *Veritas, sublimitas, Divinitas in Ca-
nonicis: Futilitas, φανερὰ falsitas in Apocryphis e-*
lucet. An sine Patrum iudicio ætas nostra ne-
queat aurum à plumbo distinguere? Longiùs
certè distant à Canonicis libri Apocryphi. Hoc
ipsa ratio videt, quid distent æra lupinis. Si ta-
men auctoritatem quæremus, nonne illa Christi
sufficit & Apostolorum? Ipsi Pontificii, si qui
superfunt, qui bonam mentem non ejurarunt,
ultrò fatentur hos modò Canonicos esse, quos
vel Apostoli scripserunt vel approbarunt. At
Apocryphos nusquam approbant Apostoli. Ca-
nonici veteres in ænigmate innunt, quod novi
clariùs loquuntur. Illi adumbrant, hi veris co-
loribus exprimunt; rem tamen eandem. Con-
sentiunt alii aliis & mutuam operam ferunt.
Verùm Apocryphi veteres, neque prospiciunt
novos canonicos; nec ab his sparsa retro luce il-
lustrantur. *Mosen, Prophetas, Psalmos*, ut exceptione
omni maiores Christus commendat Luc. 24.
Horum auctoritate Doctrinæ suæ stabilimentum
ponit. At Apocryphorum turbam hac classe
non dignatur. Quid vos ergo post tam illustre
Christi iudicium Patres jactatis? Egregios qui-
dem viros sed loco, tempori affectibus obno-

rios, & qui non raro secum, semper cum aliis rixantur ac omnium ferè, quibus jam collidimur controversiarum machinatores. At impudentiæ singularis est illa thesis & quæ Scripturæ jugulum petit.

Genninam Scripturæ sententiam non intelligi nisi opæ Patrum. Usus & praxin antiquorum veram Scripturarum interpretationem esse. Magnum, Præluces, evulgatis Arcanum, alibi nos ad salutem intrui posse. Ad Patrum ergo Scholam, non ad Scripturæ disciplinam properent, quibus salvato opus est. Sed alia Christo & Apostolis docendi via. Illi ad Mosen, ad Prophetas, ad scripturas discendi cupidos remittebant; non ad praxin veterum aut consuetudinem Antiquitatis. Dei verbum semita simul & lux pedibus ambulantium. Id ingenitos sibi radios exserit: id suo jubare fulget, id nosci, probari, exponi sua ipsius claritate potest. Soli lucem foenerantur è fumanti ellychnio, qui Scripturæ claritudinem conciliant è Patrum fuligine. D E U M Scriptura auctorem habet Patrem & fontem lucis. Non libidine hominum sed ætli à Spiritu sancto locuti sunt sancti D E I homines 2. Petr. cap. 1. vers. 21. Βεβαίητος ἔχομεν τὸν περὶ φηπῶν λόγον & lucernam lucentem in obscuro loco. Et adhuc reperiri, qui in tanta Scripturarum & tam illustri luce, caliginem humanam ut splendidiorē præferant? Idonee scripta ad ignem, Scriptorem ad vincula

cula damnari, quod relictis Patribus Scriptura soli adhærent? O verba tempora! & mutati mores!

Sed Scripturae lucem non vident, qui capiti sunt oculis mentis: neque Solem cuncta collustrantem, quibus eruti corporis oculi. Si tectum est Evangelium, iis qui pereunt tectum est: in quibus Deus huius seculi excacavit mentes, id est infidelibus ne irradiet eos lumen Evangelii gloriae Christi, qui est imago Dei 2. Cor. cap. 4. v. 3. 4. Vocem hominis non discernimus ubi aures illa tetigit: Et Deum in Scripturis tam clarâ voce loquentem non noscimus? Noscunt *Ἰουδαῖοι*, noscunt Dei cultores, quibus familiaris cum cœlo commercium. At prone in terras, in ventres animæ propter cœlorum incuriam prætervolantes divinas voces non imbibunt. Num Dei vocem audire, audire assentiri nequeas, nisi Patrum adjutus autoritate? Quæ hæc contumelia est? Itane Deo minus apud te autoritatis erit, quàm Patribus? Deo dicenti non credis; credis Patri. Deo autem dubiam, homini præbes firmatum animum. Absit à Christiano obsequio tanta contumaciæ dedecus. Sanè Patres ipsi suæ consilii imbecillitatis non tanto semet honore dignantur, ut è suo sensu scripturis accedat autoritas. Bene Augustinus libro 3. contra litteras Petiliani, cap. 6. his verbis: *Scripturarum autoritatibus, res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet &c.* Proinde sive de Christo sive de ejus Ecclesia, sive de quacunque alio re, quæ pertinet ad fidem, vitamque nostram,

non dicant nos, nequaquam comparandi ei qui dixit, *lites
 finos*, sed omnino quod secutus adiecit, *si Angelus de celo
 vobis annuntiaverit, præterquam quod in Scripturis le-
 galibus & Evangelicis accepistis anathema sit.* Salubri-
 ter Tertullianus de præscriptionibus, Nobis ni-
 hil licet ex nostro arbitrio inducere, sed nec eligere, quod
 aliquis de arbitrio suo induxerit. Apostolos Domini ha-
 bemus autores, qui nec ipsi quicquam de suo arbitrio, quod
 inducerent, elegerunt: sed acceptam à Christo fideliter
 disciplinam nationibus assignarunt. Piè admodum
 Hieronymus in cap. 9. Jerem. Nec parentum, nec
 majorum error sequendus est, sed autoritas Scripturarum,
 & Dei dicentis imperium. Egregiè sanè Cypria-
 nus lib. 2. Epist. 3. Non curandum est, quid hic aut ille
 senserit, sed quid Christus fecerit & docuerit. Hæc Pa-
 trum modestia supra Scripturas sapere veren-
 tium: sed sensibus suis Regulam Scripturas po-
 nentium. Hac moderatione Patres Christum,
 Apostolos, Prophetas imitabantur, qui semper do-
 ctrinæ suæ testimonium à Scripturis, non (ut
 nunc ratione præposterâ) Scripturis è sensu suo
 auctoritatem adferebant.

Ad legem & ad testimonium, ait Esaias, qui non lo-
 quitur secundum hoc nihil habet lucis. Esa. 8. v. 20. Ad
 Scripturæ normam se, populum, totamque
 rem publicam componit Josua maximus Impe-
 rator. Jos. cap. 1. v. 78. & Joh. 23. v. 6. Tantum modo
 confirmare & fortis esto valdè, ut observanter facias prorsus
 secundum legem illam, quam præcepit tibi Moses ser-
 vas meus, nec recede ab ea dextrorsum aut sinistrorsum
 ut secunderis quocunque iiveris. ne discedito liber iste legis
 ex ore

ex ore tuo, sed meditare de eo interdum & noctu, ut obser-
 vanter facias omnino prout scriptum est in eo. Tunc enim
 prosperaberis in viis tuis & tunc secundaberis. Scruta-
 mini Scripturas, ait maximus Magister; nam vos vi-
 demini vobis in ipsis vitam eternam habere: & ille sunt,
 quæ testificantur de me. Joh. 5. v. 38. Et cap. 12. v. 48.
 ait, Qui rejicit me, nec recipit verba mea, habet qui con-
 demnet ipsum: sermo quem locutus sum, ille judicabit eum
 ultimo illo die. Quo verbo die novissimo judi-
 cabimur; nonne ritè quoque hodiè regemur?
 Graviter Apostolus, occulta hominum ex Euan-
 gelio judicanda. Rom. 2. v. 16. In die quo judicabit
 Dominus de occultis hominum ex Evangelio meo per Je-
 sum Christum. Nonne eodem doctrinæ jam ju-
 dicentur? Moſen habent & Prophetas, audiant eos,
 inquit Abrahamus. Luc. 16. v. 29. Christum ha-
 bemus & Apostolos, illos audiamus: non Pa-
 tres, non ævi veteris usum, non antiquorum
 consuetudines, ubi à Scripturis dissentiant. Er-
 ratis, quod nesciatis scripturas, inquit summus Do-
 ctorum. Marc. 12. v. 24. Ab illarum ignorantia o-
 mnis error: illas qui sequitur Ducē non exerrat à
 tramite; nec opus hominum faculā, quamdiū Sol
 ille præluceat.

Hæc Judæorum Generosorum laus est quotidie
 Scripturas scrutantium, an hæc ita se haberent, Act. 7.
 v. 11. Hoc elogio D. Paulus nobilitatur, quod
 nihil dixerit extra ea, quæ Prophetæ ac Moſes futura præ-
 dixerant Act. 26. v. 22. Ita Christus suos Aposto-
 los instituit, oportere impleri omnia quæ scripta sunt in
 lege Moſis, & Prophetis & Psalmis de me. Luc. 24. Re-
 ligion

Religionis munimentum Scripturæ sunt; Subsidium illi ab hominibus petere, verbi divini contumelia est. Scripturis debellavit Christus Diabolum Matth. 4. Profligavit Saducæos Matth. 22. Controversiam Hierosolymis agitatam D. Jacobus composuit Act. 15. Quæstiones omnes divus Paulus extinguit. Penes has, non apud Patres, Religionis arbitrium, lex & norma est. At vos Patrum autoritatem, & Antiquitatis phaleras ideo ostentatis ut hominum commenta & placita, ubi dignitatem & existimationem Scripturis parem vel majorem nata sint, sine gravi spernentium supplicio contemni non possint. Quod magno malo & luctu Boni experiuntur. Nam quo loco profani, perjuri, Idololatæ vel impunitate vel venia gaudent; ibi Boni, pii, honesti contemptam ceremoniam vestis, vel lignum non veneratum, libertatis, bonorum, nominis jacturam ludent.

Pios homines & Deo devotos, mancipatosque Religionis probroso Puritanorum nomine diffamastis. In hos Curiarum vestrarum despumant odia & sævitia. Horum conventus & preces exitiali vocabulo Conventiculorum inussistis. Hos carcer, ignominia, paupertas exedunt. Hos inter privatos sermones dicteris, pro concione Maledictis, apud regias aures diris calumniis peritis, vulneratis, confoditis. Si pluvia, si æstus nocuit, Puritanus culpatur. Sterilitatis,

tis, pestilentiaꝝ nocumenta invisis horum cā-
pitibus adscribuntur. Quicquid Deo pec-
catis irascente evenerit, Puritanis imputatur.
Ac ni incomparabili clementia Principem
contra crudeles Hamanum artes Deus obar-
masset, jamdudum velut in piaculares victi-
mas (scio quod loquor) lanienâ sæviretur. Di-
vinæ lenitati *Optimi Principis* intacta à ver-
beribus corpora, sanguinem, vitam debe-
mus. Illum Ecclesiæ, Reipublicæ & tempe-
rando tam infesto odio diu fata servant inco-
lumen.

Præclarum est illud Arnobii. *In ejus ma-
nu est ut prohibeat, jubet agi, si non prohibet ad-
mitti.* Augustinus verissimè, *Qui desinit ob-
viare, cum potest, consentit.* Quid Arnobium,
quid Augustinum memoro, cum Dei & Na-
turæ vox vibret in animis? *Injuriam qui non pro-
pulsat, cum possit, facit.* Idololatriam, supersti-
tionem, profanos mores prohibere, vestra in
manu, vestræ pietatis est. Nec prohibetis.
Animarum curam Magnus ille Pastor fidei ve-
stræ commisit, scilicet oves suas vobis credi-
dit. Bene habet. Ubi ergo labor, ubi industria,
ubi tantæ curæ, par diligentia? Lupi præda-
tores obambulant ovilia; neque conclama-
tis in hostem. Oves à semitis antiquis in-
devia & prærupta exerrant; neque reduci-
tis errantes in pascua. Herbarum malæ & luem
sparsuræ in totos greges suppullulant, nec
easevellitis. Quid interest, utrum ipsi gregem
primi-

perimatis, an ab aliis perdi patiamini? Quisquis patitur peccare peccantem, is vires subministrat audaciæ. Nec patientiâ modo vestra peccatur ab improbis, sed plausu & hortatu. Bonos, fideles & animarum impendio consulturos ovis pellitis, exagitis, exturbatis, pravos, avaros, vanales imponitis Gregi. Pontificiorum errores connivendo fovetis; scriptos in Elogium Romanum libros defenditis; autores eorum in manibus, in oculis habetis.

Romanorum hostes & oppugnatores verborum, minarum, carceris, inopiæ sævitiâ premittis. Hinc animos despondent boni: Spiritus induunt mali: marcescit Religio, superstitio floret. Friget pietas, Idololatria incalcescit. Hinc illa vernalium animarum & Beneficia captantium ad altaria veneratio: illa solemnis ad Orientem obversio: illa profunda ad sonum Sylabarum Jesu geniculatio. Hos ritus pœnis sanxistis: Horum cultores præmiis beatiss. His superstitionis primordiis Idololatriæ toto mox choragio secuturæ præluditur. Illa improbitatem trahet & omne sacrum licentiâ profanaturam impietatem. Horum facinorum vos patroni, horum factorum duces estis; in Deum rebelles, erga Regem ingrati.

Et hæc quidem sufficere dicta videbantur. Cæterum quia sententiam hanc *Paritatis* ut novam & hodie natam traduxistis, Scripturamque veluti Judicem hujus litis haud idoneam, dehonestavistis, multa necessario reperenda sunt,

Sunt, ut sua Scripturæ vindicaretur autoritas, quæ si semel exoleverit, evanescet omnis cum Pietate Religio. Sanè Episcopus Eliensis Scripturas appellabat Hæreticorum Effugium, & latibulum Schismaticorum. Quod agnomentum nec spernebat culpabatve Cantuariensis. Londinensis verò præfabatur, se magnum aliquid expectasse in eo libro, cujus autorem tantæ confidentiæ plenum animadverterat, cæterum invenisse pro thesauro carbones; *Nihil præter Scripturam.* Hac enim verborum formula utebatur. Quasi magno me flagitio polluissem, quod Scripturarum eximia sit apud me autoritas: nec dissonabat ab Eliensi vir acer in Scripturarum Epitheto, *Latebra Hæreticorum.* Post de decoratas Sacras litteras in Calvinum effervescebat intemperies. Illum Eliensis hominem impurum, obscuro mundi angulo delitescentem increpabat.

Cantuariensis vero turbidum & avidum rerum novarum, Episcopis inimicum, ut illis dejectis Magistratum fastigio suo faciliùs evolve-
ret. Mirabilis erat in hoc negotio universi confessus consensus, Calvinum Magistratui iniquum fuisse, omnesque Calvinianæ sententiæ sectatores Monarchicis Imperiis adversari: Cæterum Episcopos Presbyteris Dignitate præcellere; eandem ab apostolis *divino Jure* institutam, diutina patrum serie probatam, agnitam, honoratam fuisse, donec à Calvino prætexente ambitioni modestiam, primum impeteretur.

Hanc

Hanc dignitatem non liberalitate Regum, sed
 Dono Christi collatam Episcopis: Episcopos e-
 nim ante Reges fuisse, cognomento *Principum*, &
 Augusto honore *Soliorum*.

Hæc pro Tribunali magnificè differebantur.
 Ac sanè non multis ante nigrum hunc diem se-
 ptimanis, in Cubiculo fortissimi Herois Dorseti
 Comititis, vir gravitatem & Hierarchiæ reve-
 rentiam professus ignorantiam mihi expro-
 brabat Antiquitatis prolapsa in errorem, quia
 sententiæ meæ munimentum præter *Scripturam*
 aliud non haberem. Mirabar viri orationem
 vultumque: nam hæc evertit quam ille promi-
 ferat. Pollicebar, me propediem aliquid re-
 medii allaturum opinioni malè sanæ. Non e-
 nim à Calvino emanasse illam sententiā, quæ
 antiquissimis Patrum celebrata fuit. Dies haud
 ita multi abierant, cum fidem apud Dorseti Co-
 mitem exsolui, descriptis sigillatim plurimo-
 rum Patrum sententiis, quæ Calviniani dogma-
 tis corroborant veritatem. Id scriptum publicè
 dijudicandum proposui, ut tandem erubescat
 calumnia Novitatis.

Veruntamen quia tunc (in Anselmo, Cârua-
 rienti) Armachano ac Wiclefo finem feci illius
 catalogi, operæ pretium videbatur, repetita
 nunc ab eodem Anselmo Doctorum serie ejus-
 dem sententiæ tenorem ad usque Calvinitem-
 pora deducere. Sed priusquam huic negotio
 manum admoveo, quærere libet Præsules, cur
 opinioni meæ solâ scripturâ nixæ fulcrum illud
 non

non subtraxeritis. Nemo vestrum ulli argu-
mento è Scripturis petito nervos incidit: nemo
rationes rationibus vincit. At universi Au-
torem Carcere, Inopia, fame refutastis, oppositis
scripturæ Autoritati Traditionibus Hominum.
Nam in illis orandis diligentes sanè & nimil
fuitis: quanquam Hæreticis notum ibi persua-
gium.

Sed ad inceptum Redeo. Anselmus igitur in e-
narrationibus suis Epistolæ Paulinæ ad Philip-
penses in hæc verba Apostoli, Omnibus Sanctis, qui
sunt Philippis, id est omnibus subditis, inquit, cum E-
piscopus, id est Presbyteris & Diaconibus, id est minoribus
& maioribus. Episcopis namq. pro presbyteris more suo po-
suit. Non enim plures Episcopi in vna civitate erant, neq.
presbyteros intermitteret, ut ad Diaconos descenderet.
Sed dignitatem & excellentiam presbyterorum declarat,
dum eosdem, qui presbyteri sunt, Episcopos esse manifestat.
Quod autem postea unus electus est, qui cæteris præpone-
retur in schismatis remedium factum est, ne unusquisq.
ad se trahens Christi Euangelium rumperet. Et paulo
post ita loquitur. Constat ergo Apostolica institutione
omnes presbyteros esse Episcopos, licet nunc illi majores
hoc nomen obtineant. Episcopus enim superintendens
dicitur & omnis presbyter debet intendere curam super o-
ves sibi commissas. Et ad illa ad Titum verba, consti-
tuas per civitates presbyteros, hoc est, inquit, Episcopos,
sicut ego tibi disposui, id est tales quales tibi designavi, non
quales forte animus carnaliter voluerit, aut homines tibi
persuadeant, ut constituas, inquit, presbyteros: & post
pauca subjungit, quod oportet Episcopum sine cri-
mina

mine esse, ostendens quia idem est presbyter qui Episcopus. Nam antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent & diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha, communi presbyterorum consilio gubernabantur Ecclesia. Postquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat putabat suos esse, non Christi, in tota orbe decretum est, ut unus de presbyteris electus superponeretur ceteris, ad quem omnis cura Ecclesiae pertineret & Schismatum semina tollerentur. Nam alibi scriptum est: Paulus & Timotheus servi Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis cum Episcopis & Diaconis. Philippi una est urbs Macedonia, & certe in una civitate plures Episcopi esse non poterant. Sed quia eosdem Episcopos illo tempore quos presbyteros appellabant, propterea indifferenter de Episcopis, quasi de Presbyteris locutus est. Et in actibus Apostolorum ad unius Ecclesiae sacerdotes ait: attendite vobis ipsis & toti gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos. Hæc iccirco diximus ut ostenderemus apud veteres, eosdem fuisse presbyteros, quos Episcopos: Paulatim vero, ut dissensionum plantaria evellerentur, ad unum omnem sollicitudinem esse delatam. Sicut ergo presbyteri sciunt, se ex Ecclesiae consuetudine ei, qui sibi præpositus fuerit, esse subiectos; ita Episcopi noverint, se magis consuetudine quam dispositionis Dominicæ veritate presbyteris esse maiores, & in commune debere Ecclesiam regere. Hæc ac plura Anselmus, nec ignobili loco, nec virâ fama quæ obscurus: neque novus aut nuperus homo, sed qui sæculum undecimum splendore Nominis, posteros eruditionis luce perfudit. Et quid tandem in Calvino dignum convitiis reperistis quod

quod non ante illum Anselmus affirmavit? Sciunt Presbyteri, inquit, se ex Ecclesie consuetudine ei, qui sibi prepositus est, esse subiectos; & noverint Episcopi, se magis consuetudine quam dispositionis Dominice veritate presbyteris esse maiores &c. Nōne hoc est clara voce edicere, Episcopum, si iure Divino agatur, presbytero non esse Majorem? At hoc fortē Anselmo, quia Romanensi, impune erit, quod Calvinus Pietate & doctrina Sæculi sui facile Princeps, Sed Romæ infensus, tot conviciorum supplicio luit.

Anselmum sequitur Richardus Archiepiscopus Armacchanus & totius Hyberniae Metropolitæ. Ille sæculi decimi quarti anno quinquagesimo sententiam Anselmi non modo probat, sed enarrat copiosius, libro undecimo, quæstionibus Armenorum. Cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Sed audite ipsum Armacchanum capite primo sic differentem. Dominus rerum temporalium dominium suis Apostolis & discipulis prohibuit, dicens nolite possidere aurum neque pecuniam in zonis vestris Matth. 10. v. 19. & si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes & da pauperibus &c. Non potest autem esse dignitatis ecclesiasticæ, quod caput Ecclesie ejus membris prohibuit; aut saltem quod eos habere noluit. Vnde constat, quod Dominium temporalium sive possessio nullo modo pertinet essentialiter ad ecclesiasticam dignitatem, sed potius minuit. Capite autem secundo in hunc modum loquitur. Episcopi, sive in consecratione gratiam ampliorem quàm ante habebant recipiant, sive non: non ordinem Sacram novum recipiant &c. Isti status sive gradus, scilicet, Patriarcha,

Archiepiscopus, Primas &c. sunt in Ecclesia ex boni-
 num devotione inventi, licet sint merito ab ecclesia com-
 probati &c. Nec ob hoc quicquam habent, quàm simplices
 fratres de potestate sacerdotali in Evangelio à Christo
 expressa & collata suis Apostolis, intelligo, inquit, pro-
 pter regiminis potestatem, quæ regiminis potestas cum
 sacerdotio conceditur, non cum necessario immutat in-
 terius aut caracterem imprimit, ut est notum &c. &
 paulo post. Potestas ordinis ratione ordinis insti-
 tuta à Christo per Apostolos, aut Christi discipulos, aut
 utrosque derivatur propagatione spirituali in posteros,
 quæ potestas congruè juxta sensum meum appellari po-
 test potestas Sacramentalis, quia per eam omnes actus
 sacramentales possunt ab habente eam legitime & ve-
 raciter exerceri. Vnde videtur, quod Episcopi in con-
 secratione nihil de novo recipiant quoad potestatem
 sacramentalem seu ordinis, & sic consequitur, quod
 nullus quantumcunque magnæ dignitatis in regimi-
 ne habet quidquam amplius de potestate ordinis sive
 potestate sacramentali, quàm ille, quem appellas sim-
 plicem sacerdotem, sed solum addit regiminis potesta-
 tem. Cum presbyteri igitur omnibus à Deo
 privilegiis instruantur, quæ hodie sibi E-
 piscopi arrogarunt, quibusque veluti majores
 dignioresque supra presbyteros assurgunt,
 manifestum est, presbyterum divino Iure Episco-
 po parem esse. Quod ipsum tamen & scriptura-
 rum autoritate & pondere rationum in quinto
 capite permunivit accuratius. Sic enim ibidem.
 Nullus ambigit, quin Episcopi ipsis Christi Apostolis in
 potestate ordinis successerunt, nec in Scripturis Evangeli-
 ci

ois aut Apostolicis invenitur aliqua distinctio inter Episcopos & sacerdotes simplices, qui presbyteri appellantur. Unde consequitur, quod in omnibus est una potestas & aequalis ex ordine. Ecce enim Apostolus Paulus Tito dicit in Epistola sua sibi directa cap. 1. Hujus rei gratia reliqui te Creta, ut ea quae desunt corrigas & constituas per civitates Presbyteros, sicut & ego tibi disposui. Si quis sine crimine est &c. oportet enim Episcopum sine crimine esse sicut Dei dispensatorem &c. Eos appellans ad curam populi in civitatibus constitutos & Episcopos, quia ex hoc quod oportet Episcopum sine crimine esse &c. eum instruit ordinare presbyteros. Unde Paulus sicut legitur Act. 20. in Mileto existens vocavit ad se majores natu Ecclesiae Ephesiorum, qui cum venissent ad eum & similes essent, dicit eis, vos scitis à prima die, quo ingressus sum Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim serviens Domino cum omni humilitate; & sequitur post paucula, Non enim subterfugi, quo minus annuntiarem consilium Dei vobis & universo gregi, super quo Spiritus sanctus posuit vos Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Vbi planissime patet, quod majores natu Civitatis Ephesiorum de Ecclesia vocat omnes Episcopos, scilicet omnes qui aliorum curam habebant. Unde nomen Episcopi non aliud importat, idem enim est Episcopus, qui superintendens sive speculator, ex quo constat quod ultra potestatem ordinis nihil habet nisi curam, propter quod Apostolus prima ad Timoth. ait cap. 3. Fidelis sermo, si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat; ostendens Episcopatum curam esse duntaxat. & Cap. 5. loquens de Episcopis dicit qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habeantur,

maximè qui laborant verbo & doctrina Dei. Et sequitur, adversus presbyterium accusationem noli recipere nisi sub duobus aut tribus testibus, Presbyteros appellans Episcopos, sicut cap. 4. cum dicit noli negligere gratiam, quæ est in te, quæ data est tibi per prophetam cum impositione manuum Presbyterii; ubi etiam Episcopos ad quos pertinet manus imponere more Apostolico, sicut legitur Act. 5. appellat presbyteros. Si vero dixerit quisquis, hanc impositionem manus collationem sacerdotalis ordinis debere intelligi, sequitur, hoc pertinere ad simplices sacerdotes; & nihilominus omnino ex hoc dicto claret, apostolum eosdem appellare Presbyteros & Episcopos. Item eadem 3. cap. scribens Timotheo, & ei describens, quales conditiones debeat habere Episcopus, sic dicit, oportet igitur Episcopum irreprehensibilem esse &c. Et immediate adiungit Diaconos similiter pudicos non bilingues &c. Vnde constat quod inter ordinem Episcopalem, & inter ordinem Diaconatus non est ordo medius, quoniam si quis esset, non dubium, quin iste doctor maximus, qui suum Evangelium recepit à Christo, ut ipse scribit ad Gal. 1. suum dilectum Discipulum Timotheum de illo ordine instruxisset, & regulas dedisset, sicut de superiori & inferiori regulas sibi dedit. Imo quantum mihi occurrit, iste Apostolus nusquam in aliqua Epistolarum suarum istum ordinem ab Apostolatu aut Episcopatu distinguit. Ecce enim prima, ad Cor. cap. 12. sic Ecclesiæ membra distinguit. Quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia. primum Apostolos. 2. Prophetas 3. Doctores &c. Vbi ordo sacerdotalis aut Episcopalis aut omnino non exprimitur, aut nomine Apostolorum Episcopi aut quicunque sacerdotes etiam designantur, quoniam non dubium qui Episcopi & quicunque presbyteri

peri sint priores in Ecclesia quam habentes curationem, qui quanto loco ponuntur, quoniam omnes Christi discipuli quos misit ad predicandum gratias curationum habebant. Quando enim Christus misit 72. Discipulos dixit eis, curate infirmos, qui in ea sunt Luc. 6. Non tamen erant presbyteri, nec potestatem consecrandi cum Apostolis acceperunt, imò constat, quod ordo sacerdotalis est majoris dignitatis in Ecclesia, quam propheti, cum habeat actus incomparabiliter nobiliores, scilicet consecrandi corpus Christi & sanguinem, baptizare, absolvere à peccato & peccata remittere: nulli enim dubium, quin isti actus sunt nobiliores quam futura predicere: & ideo cum Ecclesia præcisè in sacerdotibus sic fundata, constat, quod Paulus numerando membra Ecclesie non omisit sacerdotes, nec errando eos præposuit: & ideo videtur quod eos sub Apostolorum nomine subintelligit. Item ad Ephesios. 4. dicit, & ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, quosdam vero Euangelistas, alios quidem Pastores & Doctores ad confirmationem sanctorum; ubi presbyteri omnino non ponuntur, aut nomine Apostolorum vel pastorum eos complectitur.

Hæc & his plura Armachanus non ignobilis, non impurus, non nequam, qualibus vos Calvinum ut piacularem victimam infulis decorastis. Et tamen Armachanus ille gravior causæ vestræ Hostis est, quam Calvinus. Frendite nunc præsules, & oculis ignem jaculantibus obsicite Armachano inscitiam, studium rerum novarum, hæresin, schisma, & inimicum Regibus animum.

Sequitur Armachanum Reynoldus Pecocke Episcopus

scopus Ciceſtrenſis Ann. 1452. Qui (teſte Jo-
anne Baleo, Cent. 8. cap. 19.) librum de MINI-
STRORUM ÆQUALITATE exaravit: Epi-
ſcoporumq; divitias Pauperum hereditatem eſſe eorumq;
Munus præcipuum eſſe Dei verbum prædicare, ad divi
Pauli crucem publice pro concione aſſeruit. ~~Pocoſte~~
ſuccedit ſæculi decimi quinti anno vigesi-
mo eruditionis & eloquentiæ præclarus autor
Laurentius Valla. Ille in Annotationibus ſuis in
Acta Apoſtolor. cap. 15. Baſileæ editis Ann. 1543.
pag. 851. Addo, inquit, aut erant dicendi, & non
ſeniores, ut iidem eſſent Preſbyteri, qui Epiſcopi, cum ſe-
quitur ſtatim: attendite vobis & uni verſo gregi, in quo vos
Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopis regere Eccleſiam Dei. De
hoc quòd iidẽ fuerunt Preſbyteri qui Epiſcopi, non eſt pluri-
bus agendum, quod ab Hieronymo ſuper Epiſtola ad Titum
probat. Exinde in Notis ad Epiſtolam Tito
inſcriptam. Cap. 1. pag. 884. ad hæc verba Apo-
ſtoli, huius rei gratia, reliqui te Creta, ut conſtitutas per
civitates preſbyteros. Non eſt, inquit, græcè pluralis nu-
meri civitates ſed civitatem κατὰ πόλιν. Quæ res ſi
differt, in hoc differt, quod poterant plures in una civitate
conſtitui Preſbyteri, qui ſunt iidem Epiſcopi, ut ipſa
verba, quæ ſequuntur indicant. Num Calvinus
unquam acrior aut apertior pro paritate decer-
tavit? Nec Terræ filius aut Gigantium fratercu-
culus erat Valla, ut apertum eſt ex Epitaphio,
quo tanti viri oſſa ſignantur.

Sed poſt Laurentium Vallam audiamus Marſilium
Patavinum, qui jam ante ducentos annos in ſcri-
pto illuſtri cui Titulum fecit, Defenſorem pacis,
quod

quod de potestate Cæsaris & Papæ ad Ludovicum Cæsarem perscripsit, decimo quinto capite libri secundi Presbyteri dignitatem in Essentialibus Episcopali adæquat. Sed ut dixi audiamus ipsa Marfilii verba. De potestate Sacramenti Eucharistiæ, inquit, parte 2. pag. 15. nemo contendit, quin æqualis sit in quovis sacerdote illi, quæ Romani Pontificis. Ideoq; mirandum est, cur contendant aliqui pertinaciter asserentes, minus tamen rationabiliter, Romanum Pontificem reliquis sacerdotibus ampliorem claviæ à Christo potestatem habere, cum id ex scriptura convinci nequeat, sed oppositum magis. Propter quæ etiam evidentiùs intuenda, debet vos non latere, quod hæc nomina Presbyter & Episcopus in primitiva Ecclesia fuerant synonyma, quamvis à diversis proprietatibus eidem imposita fuerint. Nam Presbyter ab ætate nomen impositum est, quasi Senior, Episcopus vero à Dignitate seu cura super alios, quasi superintendens. Unde Hieronymus in Epistola quadam ad Euandrum Presbyterum quæ intitulari solet, qualiter Presbyter & Diaconus differant, inquit sic. Presbyter & Episcopus aliud ætatis aliud dignitatis est nomen. Unde & ad Titum & Timotheum de ordinatione Episcopi & Diaconi dicitur, de Presbyteris omnino reticetur, quia in Episcopo Presbyter continetur. Hoc etiam manifeste apparet per Apostolum ad Philippenses primo, cū dixit omnibus sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis cū Episcopis & Diaconibus. Ecce, quod sacerdotes non aliter nominavit, quàm Episcopos. Certū enim est, quod Episcopi plures in una civitate non aliter erant, nisi quia plures Sacerdotes. Idem rursus palam per eandem ad Titum primo, cum dixit. Hujus rei gratia reliqui te Creta, ut ea quæ desunt corrigas & constituas per

civitates Presbyteros, sicut ego tibi disposui, si quis sine crimine est. Et immediate subjungens constituendorum qualitatem, ait. Oportet enim Episcopum sine crimine esse, sicut Dei Dispensatorem. Ecce quod constituendum Presbyterum non nisi Episcopum nominavit. Idem Act. 20. loquens ad unius Ecclesie Sacerdotes, Ephesi videlicet, inquit, attendente vobis ipsis & universo gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Ecce, quod in Ecclesia unius municipii, videlicet Ephesi plures allocutus est Apostolus tanquam Episcopos, quod non fuit nisi propter Sacerdotum pluralitatem, qui omnes Episcopi dicebantur propter hoc, quod Superintendentes esse debebant Populo, quamvis hoc nomen in posteriori Ecclesia sibi solum retinuerit, qui primus sacerdotum ejusdem civitatis aut loci per reliquos sacerdotes & populum instituebatur. Vocat autem Apostolus eos magis Episcopos, quam Presbyteros, ut ad eorum memorias reduceret curam & sollicitudinem, quam habere debent reliquorum fidelium &c. Post hac autem Apostolorum tempora, numero Sacerdotum nobiliter aucto ad scandala & schisma evitandum elegerunt Sacerdotes unum ex ipsis, qui alios dirigeret & ordinaret &c. Hæc Patevini mens, hæc sententia est. Hoc paritatis argumento Pontificis premit Tyrannidem, & Jus Cæsaris allevat. Nec tamen hanc ille indultriam carcere expiavit, vel calumniarum contumeliis luit. Sed à grata posteritate omnis nomini & memoriæ honos habetur.

In promptu est nominare ante Calvinū multos & Doctores Ecclesie & Martyres, qui in eadem

dem sententia fuere, videlicet: * Michaelm Cefenatem, Joannem de Poliaco, Gulielmum Osham, Joannem de Castilione, Franciscum de Archatara, Joannem VViclefum, Joannem Hus, VVilhelmum SVvinderby, Gualterum Bruce, Joannem Lambertum, Joannem Bradwardinum^{fordium} Cardinalem Arelatensem, una cum VValdensibus. Post Galvinum vero infinitos, ubi se lumen veritatis larius diffudisset. Sed parco eorum nominibus, ne quid illis apud vos noceat Calvinum vel reverentia vel familiaritas. Sed indictam præterire nefas fuerit, universam Episcoporum Anglicanorum classem, qui Calvino nondum sacris operato, sed peregrinationum & Jurisprudentiæ studiis immerso, eandem tamen cum Calvino sententiam scriptis editis asseruerunt. Non erant illi, ut reor, impuri, obscuro, nequam. Consortes enim muneris vestri & ejusdem Dignitatis socii fuere. Librum ab iis lingua vernaculâ conscriptum Henricus Octavus bono publico in lucem edidit, omnibusque subditis suis dedicavit. Libro Titulus est: *Institutio & Doctrina cuiusvis homini Christiano necessaria, in lucem emissa mandato Regiæ Majestatis. An. 1543.* In præfatione verò post impertitam subditis omnibus salutem tractatum hunc universi Cleri consensu perscriptum & editum à se Rex proficitur. Illius libri capite de Sacramentis Ordinum hæc verba leguntur, quæ servatâ, quantum potui proprietate Idiomatis, Latinitate donavi.

Quon-

* Apud Joannis Foxi Acta & monumenta Martyrum Lond: 1610. p. 358. 359. 360. 414. 430. 432. 434. 439. 210. 352. 559. 1009. 1016. 1236. 1465. Et Catal. Testum veritatis.

Quantum ad Sacramentum ordinis, tenendum est, ordinens esse Donum & gratiam ministerii Christi Ecclesiae, datum à Deo Christianis hominibus per consecrationem & impositionem manuum Episcoporum. Hoc autem Sacramentum collatum datum fuit ab Apostolis, uti liquet in Epistola S. Pauli ad Timotheum 2. Timoth. 1. quem ordinaverat & consecraverat Presbyterum, quo in loco sic loquitur Apostolus. Exhortor, ut exsuscites Donum Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum. Et alio in loco renovatâ memoriâ admonet Timotheum loci et ministerii, ad quod vocatus fuerat his verbis. Noli negligere donum, quod in te est, quod datum est tibi ad prophetandum, cum impositione manuum Presbyterii 1. Tim. cap. 4. Ex quibus apparet, D. Paulum consecrasse & ordinasse Presbyteros & Episcopos per impositionem manuum. Et sicut in Ecclesiae primordiis ipsi Apostoli ordinabant Presbyteros & Episcopos, sic voluere, ut successuri ipsis Episcopi eodem munere fungerentur, uti manifestè S. Paulus ostendit in Epistola sua ad Titum his verbis. Propter hanc causam reliqui te in Creta, ut constituas presbyteros oppidatim, sicut ego tibi mandavi. Et ad Timoth. inquit. Vide ne cui cito manus imponas. Et hæc quidem de ordinum autoritate libri illius sententia est. Exinde digreditur ad officia ordinati, quæ sic exequitur. Quantum ad officia ministrorum Ecclesiasticorum: illa consistere tenendum est in viva Divini verbi ad Populum prædicatione, in dispensatione & ministratione Sacramentorum Christi, in conservatione & oblatione veri corporis & sanguinis Christi in Sacramento altaris, in absolvendis Christi nomine hominibus revera penitentibus & excommunicandis illis, qui publicorum

crimi-

et iudicium reatu tenentur, & alia via corrigi reuocant, denique in precibus faciendis pro universa Christi Ecclesia & precipue pro grege sibi commisso. Et quanquam officium & Ministerium Presbyterorum & Episcoporum precipue consistit in rebus illis modò nominatis: non licet tamen illis vel cuivis illorum exercere & exsequi ullum dictorum officiorum, nisi tali limitatione & circumscriptione, qualem Ordines & Leges uniuscujusq; Regni Christiani permittunt & patiuntur.

Post hæc ad condiciones descendit, eruditionem, vitam & mores requisitos in ordinandis admittendisque ad Ministerium Presbyterii, nam, inquit, quia tanti oneris hæc cura est, non statim illa cuivis ambitiose ad eam aspiranti committenda fuerit. Condiciones igitur in hunc

modum proponuntur, 1. Timoth. 3. Oportet igitur Episcopum irreprehensum esse, unius uxoris virum, vigilantem, sobrium, compostum, hospitalem, aptum ad docendum: non vinosum, non percussorem, non turpiter lucri cupidum: sed moderatum, alienum à pugnis, alienum ab avaritia: qui suæ domui bene præsit, qui liberos contineat in subiectione cum omni honestate (nam si quis propriæ domui præesse nescit, quomodo Ecclesiam Dei curabit?) non novitium, ne inflatus in criminationem Diaboli incidat. Oportet etiam cum bonum habere testimonium ab extraneis, ne in probrum incidat & laqueum Diaboli. Et ad Titum cap. 1. vers. 5. Hujus rei gratia reliqui te in Creta, ut constituas oppidatim Presbyteros &c. si quis inculpatus &c. Oportet enim Episcopum inculpatum esse, tanquam Dei dispensatorem non sibi pertinaciter placentem, non iracundum, non vino-

vinosum, non persufforem, non turpiter lucri cupidum, sed hospitalem, bonorum amantem, temperantem, justum, pi-um, continentem: tenacem fidelis illius sermonis, qui ad do-ctrinam facit, ut possit etiam exhortari per doctrinam sa-nam & contradicentes convincere.

Exinde descendit ad officium Diaconorum, additque in primitiva illud Ecclesia constituisse circa dispensandum cibum, potum cæteraque necessaria inter pauperes Ecclesiæ domesticos. Tum subdit, in Scriptura tantum fieri disertam menti-onem duorum horum ordinum, presbyterorum & Dia-co-norum, illosq; ordines collatos fuisse ab Apostolis per preces & impositionem manuum: Cæterum Ecclesiam primiti-vam hæc addidisse & conjunxisse certos inferiores & humi-liores ordines, Subdiaconorum, Acolythorū &c. Tandem concludit in hunc modum.

Traditū summatim & enarratis officio & ministerio quæ in sacra Scriptura Episcopis & Presbyteris commit-tuntur, expositisq; rebus illis in quibus hoc officium mini-steriumq; versatur, ne quis fortè existimet, Autoritatem, potestatem, Iurisdictionem à Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Metropolitanis hodie & olim justè & le-gitimè in reliquos Episcopos exercitam, à Deo iisdem in sa-cris litteris fuisse concessam: nos utile simul & necessa-rium putamus, omnes moneri, quod omnis ejusdemmodi justa & legitima potestas & autoritas unius Episcopi in a-lium olim fuerit & hodie sit data iisdem è consensu, or-dinatione, & positiva Lege hominum tantummodo, mi-nimè verò ex ulla Dei ordinatione in sacris litteris expres-sa: quodque omnis alia potestas & autoritas ab uno Episco-po in alium exercita, non data vel concessa, è tali consensu & ordi-

& ordinatione humana, tantum absit à justa potestate & legitima, ut mera debeat haberi usurpatio & Tyrannis? Post quæ verba, statim Scripturæ simul & Patrum autoritate pugnat in ambitum & usurpationem Papæ Romani. Videris igitur Præfules, non defuisse huic sententiæ Magnorum nominum autoritatem, priusquam Calvinus nosceretur.

Verum ne quis excipiat, Episcopos illos metu subactos Regi sic iubenti scriptum hoc gratificatos fuisse, videamus librum ab ipsis Episcopis conscriptum, & Regi Henrico Octavo ab autoribus dedicatum & manibus propriis signatum. Erant enim unus & viginti ordinis Episcopalis præter insignem numerum præstantium toto Regno Theologorum, qui junctis stylis & animis scriptum illud exaraverunt. Necdum illos afflaverat Calvinus contagio, neque à Genevensibus didicerant artem novandi aut in Reges odium. Libro titulus est. *Institutio hominis Christiani continens expositionem sive interpretationem symboli vulgaris, septem Sacramentorum, Decalogi, precatationis Dominicæ, Ave Mariæ, justificationis & purgatorii.* (Londini in ædibus Thomæ Bertheloti regii Impressoris Anno Domini 1537. Mense Octobr. cum Privilegio) Titulo subjungitur mandatum, quo ministris & pastoribus universis & singulis injungitur, ut unusquisq; Gregem curæ suæ traditum instituat & erudiat in veritate & cognitione rerum hoc in tractatu explicatarum.

Sed jam nunc ipsius libri sententiam audiamus capite de Sacramenta ordinum. Et quidem de Christi

Christi regno sic exordiuntur. Christi in Ecclesia sua Regnum non est carnale & huius mundi, sed spirituale; hoc est, Verum Regnum, quod Christus ipse per se vel Apostolos & Discipulos suos machinabatur in hoc mundo, consistebat in eo, ut nationes omnes à carnali Regno Principis Tenebrarum transduceret ad lucem Regni sui spiritualis; ipseque eo modo regnaret in animis sui populi per gratiam fidem, spem & charitatem. Quapropter animadvertens Christum in hoc mundo nunquam exercuisse ullum mundanum Regnum aut Dominium; imò recusasse id ipsum & refusisse, omniaque mudana Imperia Regnorum & nationum reliquisse moderanda Principibus & Megistanis (eadem forma sicut illa invenerat), nec non præcepisse Apostolis suis & discipulis, ut ab omni tali imperio abstererent, teneudum est, quod Episcopi seu Presbyteri, qui contraria presumptione Potestatem sibi talem arrogant, eandemque prætexunt Evangelii autoritate, quantam in se est, Christum iterum induant coronam spineam, eundemque traducant amictum pallio purpureo ridendum & explodendum profanis, sicut ante ipsos Iudæi sacrificarunt suo malo & exitio.

Cæterum de gradibus & ordinibus Ecclesiasticorum in hunc modum loquuntur. Veritas sic habet, quod in novo Testamento nulla fit mentio ullorum graduum seu distinctionum in ordinibus, nisi solummodò Diaconorum seu Ministrorum, ET PRESBYTERORUM SIVE EPISCOPORUM (Ecce vocabulorum ordinisq. communitas.) Extra dubium est nullam omnino fieri mentionem nec in Scriptura sacra, nec in authenticis authorum Apostolis coævorum scriptis, quod Christus unquam fecerit aut instituerit ullam distinctionem

nem sive differentiam in præeminentia potestatis, ordinis,
 aut Jurisdictionis inter Apostolos ipsos, aut ipsos Episcopos:
 verum quod omnes fuerint æquales in potestate, ordine,
 Autoritate & Jurisdictione. Caterum quod hodie sit fue-
 ritq; statim post Apostolica tempora talis diversitas & dif-
 ferentia inter Episcopos, ea res originem traxit ab anti-
 quis patribus primitivæ Ecclesiæ, ad conservationem deco-
 ri ordinis & unitatis Catholice Ecclesiæ, & id ipsum vel
 consentientibus & auctoritatem adhibentibus, vel saltem
 conniventibus & suffragantibus Principibus & civilibus
 Magistratibus cum temporis regnantibus. Nam prædi-
 cti Patres animadversa Christianorum ubertim increscen-
 tium infinita multitudo, propositisq; sibi veteris Te-
 stamenti exemplis, consultum putarunt constituere
 Graduum ordinem inter Episcopos & Spirituales Eccle-
 siæ Rectores; ac proinde quosdam ordinarunt patriarchas,
 alios primates, nonnullos metropolitanos, alios Archiepi-
 scopos, quosdam Episcopos, ac iisdem non modo Diæcesum
 & provinciarum limites, intra quos Jurisdictio eorum
 sisteret, sed ipsius etiam Jurisdictionis & potestatis,
 circa quos staret fines constituerunt. Quare cum Apo-
 stolorum tempore omnibus promiscuè Episcopis, ubi con-
 venissent, jus esset constituendi & consecrandi alios Epi-
 scopos, prædicti Patres jus illud coarctaverunt tali ratione,
 ut sine consensu & auctoritate metropolitani, vel Archiepi-
 scopi nemo possit consecrari Episcopus intra provinciam.
 Similiter in aliis casibus restricta fuit eorum potestas, pro-
 ut ipsis postulare videbatur causarum natura. Quam
 differentiam sancti illi Patres decretis & statutis publi-
 care & notam facere, necessarium putarunt, non quod
 ejusmodi differentia præscripta vel statuta fueris

in Euangelio, vel tradita in ullis Apostolorum scriptis
 Canonicis, vel adjuta testimonio ullius Scriptoris Apo-
 stolica tempora attingentis, sed eo fine & animo, ut o-
 mnis contentio, lis, rixatio, Schisma & divisio assopi-
 retur, conservareturq; Ecclesiae decorus ordo & con-
 cordia.

Num Calvinus unquam quicquam apertius?
 Nū ego aliquid opinatus fui perniciosius? Vnus
 & viginti Episcopi è sententia omniū ejus seculi
 doctrina præstantium non modò publicarunt
 hoc dogma, sed propagandum docendumq; o-
 mnibus præceperunt, quibus hoc curæ datur, ne
 quid veritas vel Ecclesia patiatur detrimenti. Et
 tamen ob id ipsum, quod tunc veritati stabilien-
 dæ promulgabatur, ego nunc contumeliis, ino-
 piæ, vinculis obnoxius vitam ago in squallore
 carceris. Heu dura & infesta virtuti tempora?
 Sed id mihi solatio est, idq; sentient olim boni &
 æqui rerum humanarum æstimatores, quòd nò
 criminis & maleficii poenas, sed veritatis
 defensæ supplicium patior. Illi non modo liber-
 tatem, sed sanguinem impendere, auctoritatem,
 dignitatemq;, & privilegia Principis Regisq; mei
 defendere semper ero paratus, sicut & illos fuisse
 non ambigo quorum nomina libro jam nunc
 * nominato adscripta sunt.

Thomas Cantuarien.

Iohannes London.

Stephanus Winton.

Iohannes Exon.

Iohannes Lincoln.

Iohannes Bathonien.

Rolandus Couen: & Lieb.

Thomas Elien.

Nico:

* Vid. Johannis Foxii Acta: p 971.

Nicolaus Sax.

Iohannes Binger.

Edouardus Herfforden.

Hugo Wigornien.

Iohannes Roffen.

Richardus Cicestren.

Gulielmus Norwvicen.

Gulielmus Meneven.

Robertus Assaven.

Robertus Landaven.

Edouardus Ebor.

Cuthbertus Dunelmen.

Robertus Carliolen.

Richardus Wolman Archidiaconus Sudbur. Gulielmus Knight Arch. Richemond. Iohannes Belle Arch. Gloucestr. Edmundus Boner Arch. Laicestr. Gulielmus Styp Arch. Dorset. Nicolaus Heeth. Arch. Stafford. Cuthbertus Marssal. Arch. Nottingham. Richardus Curren Arch. Oxon. Gulielmus Cliffe; Galfridus Dovynes; Robertus Okinger; Radulphus Bradforde; Richardus Smith; Simon Maththero, Iohannes Pryn; Gulielmus Buckmaster; Gulielmus May; Nicolus Wotton; Richardus Coxe; Iohannes Edmonds; Thomas Robertson; Iohannes Baker; Thomas Barret; Iohannes Hase; Iohannes Tyson.

Sacrae Theologiae, juris Ecclesiastici & civilis professores.

Istis alia domestica Paritatis haud continenda tellurum monumenta accumulanda restant. Cuthbertus Tonslat Episcopus Dunelmensis, & Ioannes Stokesley Episcopus Londinensis in quadam Epistola Cardinali Polo: An. 1534. contra Papae primatum, apud Ioannis Foxi Aeta & Monumenta: p. 972. 973. &c. Cypriano & Hieronymo de nostra controversia hic definiunt: hoc erant utique & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio praediti, & honoris & potestatis. Cuncti Apostoli claves regni eorum acceperunt, & ex aequo super eos Ecclesiae fortitudo fundatur. Hieronymus etiam tum

in Epistolam ad Titum c. 2. ac in Epistola sua ad Evagrium ostendit, quod isti Primatus LONGE POST CHRISTI ASCENSUM HOMINUM CONSILIO INSTITUTIBANT, cum antea qualibet Ecclesie, imò Ecclesie patriarchales COMMUNI CLERICORUM CONSENSU AC CONSILIO REGEBANTUR. Verba Hieronymi ista sunt. Sciunt ergo Episcopi, se magis ex consuetudine, quàm dispensationis dominicæ veritate Presbyteris esse maiores: &c. Nec aliter doctissimus noster Iohannes Hooperus Glocestrensis Episcopus, in præceptum 8. & in Psalm. 23. fol. 40. ^{Lib. 1580.} ubi apertè asserit: Quod Archiepiscoporum & Episcoporum super Presbyteros præ eminentia NON EST DE IURE DIVINO, SED HUMANO, & civilis politia gratia ad arbitrium Principum instituta. Quodque Episcopus uni tantummodò civitati ac Ecclesie præesse debet, non pluribus: sic enim fuit quando Episcopi optimi erant. Tit. 1. 5. Phil. 1. 1. Act. 20. 28. Iohannes tuellius Saluburiensis Antistes Ecclesie Anglicanæ gemma splendidissima, ac doctorum omnium sui ævi facile princeps in Defensione Apologia Ecclesie Anglicanæ parte 2. c. 3. Divis. 5. p. 99. 100. 101. Episcoporum ac Presbyterorum paritatem his verbis propugnat. Erasmus vlr magnæ eruditionis ac iudicii Hieronymi verba sic interpretatur. Hieronymus æquare videtur omnes Episcopos inter se, perinde quasi omnes ex æquo Apostolis successerint. Nec putat ullam Episcopum alio minorem esse, quod sit humilior: aut maiorem, quod sit opulentior. Nam æquat Eugubensem cum Romano. Deinde non putat, Episcopum quovis Presbytero præstantiorem esse, nisi quod jus habeat ordinandi. Hieronymi se-

culis

culo erant Metropolitani, Archiepiscopi, Archidiaconi, ac alii: Sed Christus has ordinum distinctiones ab initio haud instituit. Ista nomina in tota Scriptura non sunt inventa, hoc est, quod defendimus. Hieronymus ait,

Sciant Episcopi se magis ex consuetudine, quam dispensationis Dominica veritate Presbyteris esse majores, & in commune debere Ecclesiam regere. IDEM EST

ERGO PRESBYTER QUI EPISCOPUS,

& antequam Diaboli instincta studia in religione fierent,

& diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo, ego Ce-

pha, COMMUNI PRESBYTERORUM CONCILIO ECCLESIAE GUBERNABANTUR. & Augu-

stinus inquit Epist. 19. Secundum bonorum vocabula,

quae jam Ecclesiae usus obtinuit (NON AUCTORITATE

SCRIPTURARUM) Episcopatus presbyterio maior est.

Id temporis, inquit Erasmus, IDEM ERAT EPISCO-

PUS, SACERDOS ET PRESBYTER. Idem,

Defensione Apologiae Ecclesiae Anglicanae contra Hardin-

gum: parte 2. c. 9. divis. 1. p. 195. 202. Hardingus

ait, Illi qui distinctionem Episcopi & Presbyteri negarunt,

haeresis damnati erant: sicut in divo Augustino de

Haereticis c. 53. Et in Epiphanio l. 3. c. 75. invenimus.

FALSI TAS: nam exinde tum divus Paulus, san-

ctusq; Hieronymus, ac alii boni viri haereseos damnan-

tur. Sed quid sibi vult Magister Hardingus, diffe-

rentiam inter Presbyteros ac Episcopos hic intromitte-

re? Putatne Presbyteros & Episcopos traditione tan-

tummodo tenere? Vel, adeone execranda haeresis est,

sicut ipse tradidit, affirmare, Quod per sacras Dei Scriptu-

ras Episcopus ac Presbyter sunt omnino iidem? vel scit-

ne, quam late, & quibus haeretici nomen extendit?

mut. I 3 Certè

Certè Chrylostomus (in 1. Tim. Hom. 11.) ait: Inter Episcopum & Presbyterum interesse ferme nihil. *Divus Hieronymus paulò asperius loquitur, (ad Evagrium Epist.)* Audio quendam in tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, id est, Episcopis an efferret; cum APOSTOLUS PERSPICUE DOCEAT, EO DEM ESSE PRESBYTEROS, QUOS EPISCOPOS. *Sanctus Augustinus (Quaest. Nov. & veteris Testamenti, Quaest. 101.)* inquit: Quid est Episcopus, nisi primus Presbyter, hoc est, summus Sacerdos? Sic etiam Ambrosius (in 1. Tim. 3.) ait, Episcopo & Presbyteri una ordinatio est. Uterque enim Sacerdos, sed Episcopus primus est. *Isti omnes, alij sancti Patres, una cum divo Paulo Apostolo propter hæc dicta, ex Magistri Hardingi sententia pro hæreticis reputandi sunt.* Quid punctius, quid apertius? Nonne ipse Juellus, imò divus Paulus, Hieronymus, Chrylostomus, Augustinus, & Ambrosius, etiam hic Aëriani, Calvinistæ, Schismatici, Lamberthanorumque Censurâ dignissimi? Annon ipsa Ecclesia Anglicana hanc Juelli doctrinam patrocinando amplectendo, propagando, Ecclesiisque cunctis Parochiis legentibus publicè exhibendo, Aërianismi, Calvinismi, hæresisque infamam ac Celsæ Commissionis correptionem durissimam jure optimo meretur? cum juxta Concilii Toletani 4th sententiam, Canone 74. Oportet ut una poena teneat obnoxios, quos similis error invenit implicatos. Idem in Replicatione sua ad Hardingi Responsum Artic. 1. & 4. fusius probat, Presbyterorum & Episcoporum

rum qualitatem, & cum ipso etiam tota Ecclesia Anglicana, quæ Juelli opera cunctis Ecclesiis Cathedralibus ac Parochialibus publice collocanda, & ab omnibus perlegenda ut Ecclesiæ nostræ doctrinæ consona instituit: Nec discordat Gulielmus Alley, Juelli coætaneus Exoniensis Præsulerudicissimus, *Pauperis Bibliotheca: parte: 1. Miscellanea Praelectionis 3. Londini, Cum gratia & Privilegio Regiæ Majestates 1571. fol. 95. 96. Quenam sit differentia inter Episcopum & Presbyterum, beatus Hieronymus ad Titum his verbis demonstrat: Idem est ergo Presbyter, qui Episcopus &c. (Hieronymi sententiam prolixius recitans ac approbans.)* Hæc Hieronymus, cujus verba recitantur, ut pateat, Presbyteros inter antiquos EOSDEM FUISSE CUM EPISCOPIIS. Sed paulatim evenit, quod totum onus ^{et} cura uni Episcopo designaretur infra Paræciam suâ, & schismatum semina evellerentur. Hæc isti Præsules Anglicani Aërianismo vel Calvinismo minimè denigrati, licet Calvini contemporales.

Istis accedunt; D. Harpsfeild Archidiaconus Londinensis Ann. 1555. qui in colloquio suo cum Johanne Bradfordo Martyre (apud Joannis Foxi Acta & Monumenta: p. 1465.) ingenuè faterur; Quod SACRA SCRIPTURA NULLAM DIFFERENTIAM NOVIT INTER EPISCOPOS AC PRESBYTEROS: & Johannes Foxus, Acta & Monumenta Martyrum: Edit. 1610. pag. 210. 358. 359. 360. 414. 430. 432. 434. 439. 552. 625. 1009. 1016. 971. 972. 1856. Ubi tam in textu quàm in margine, Episcopos ac PRESBYTEROS IDEM FUISSE antiquis tēporibus ac in pri-

mitiva Ecclesia, ipsosq; jure divino eosdem & pares esse, &
 frequentius asserit tam ex propria, quàm ex VValden-
 sium, Marfilii Patavini, Gulielmi Ochanie, Mi-
 chaelis Cesariatis, Joannis de Poliaco, Joannis de Ca-
 stilionne, Francisci de Archatara, Joannis VViclefi, Jo-
 annis Hussi, Gulielmi Suninderby, Gualteri Bruti, Jo-
 annis Lamberti, Cardinalis Arelatensis, Cuthberti
 Tonstali, Joannis Stokesly, Harpsfeldi, Bradfordi,
 Thomæ Benbridge, totiusq; Angliæ Cleri sententiis præ-
 libatis ab Ecclesia Anglicana in Synodo Londi-
 nensi canonicè approbatis Anno 1571. ubi Sta-
 tutum legimus; Quod quivis Archiepiscopus habe-
 bit domi suæ sacra Biblia in amplissimo volumine: &
 plenam illam historiam, qua inscribitur **MONUMENTA**
MARTYRUM. Locentur autem isti libri, vel in aula,
 vel in grandi cœnaculo, ut & ipsorum famulis, & adven-
 usui esse possint. Eosdem illos libros Decanus quisq; cu-
 rabit emi, & locari in Ecclesia sua Cathedrali ejusmodi in
 loco, ut à Vicariis & minoribus Canonicis, & Ministris
 Ecclesiæ, & ab Advenis & Peregrinis audiri & legi pos-
 sint. Eosdem libros illos Decanus & Primarius qui-
 que residentiarius, quos appellant Ecclesiæ dignitates, &
 timent suo quisque famulitio, eosque oportuno aliquo in lo-
 co, vel in aula, vel in cœnaculo locabunt. Quivis Archi-
 diaconus habebit domi suæ & alios libros, & nominatim
 eos, qui inscribuntur **MONIMENTA MARTYRUM.**
 Hæc Synodi Canones 1571. pag. 5. 6. 8 quæ no-
 stram paritatis sententiam in Actis & Monu-
 menti Martyrum sapissimè à Martyribus ad
 mortem usque mordicus propugnaram, catho-
 licam, orthodoxam, Ecclesiæque Anglicanæ ge-
 nuinam

quanam doctrinam esse publicè vindicavit, dum
 ipsa Acta & Monumenta ab Archiepiscopis, E-
 piscopis, Decanis, Residentiariis & Archidia-
 conis universis paranda, & ab omnibus legen-
 da, audienda diligentius demandavit. Eisdem
 inhæret vestigiis Doctissimus noster Tho-
 mas Beconus Cantuariensis Ecclesie olim Præbendarius
 in operibus suis universis Archiepiscopis ac Episcopis
 Angliæ nominatim dicatis, & ab ipsis pariter appro-
 batis ac laudatis: Cum gratia & privilegio Regiæ
 Majestatis Londini excusis Anno 1564. vol. I. in Ca-
 techesi, f. 99. *Quanam differentia (inquit ille) in-
 ter Episcopum & Spiritualem Ministrum seu Presbyte-
 rum existit?* OMNINO NULLA: eorum officium i-
 dem est: eorum auctoritas & potestas UNA EST. Et
 idcirco divus Paulus spirituales Ministros interdum E-
 piscopos, interdum Presbyteros, nonnunquam Pastores,
 aliquando Doctores appellat, &c. Act. 14. 23. cap. 20.
 17. 28. Phil. 1. 1. 1. Tim. 3. 1. 2. cap. 5. 17. Tit. 1. 5. 7.
 Ephes. 4. 11. Nec alienus à Becono Laurentius Hu-
 nifredus Theologiæ Doctor ac Professor Regius
 in Academia olim Oxoniensi: *Confutatio Puri-
 tanopapismi: ad Rat. 3.* Nec illud (inquit) Aërii inter
 hæreses reputandum est, quando ait, Presbyterum ab E-
 piscopo in sacris literis nulla ratione distingui, quia idem
 sensit Hieronymus: Hinc est, quod Isidorus Hispalensis o-
 riginum l. 8. cap. 5. Et Gratianus Causa 24. Qu. 3. Hanc
 sententiam inter Aërii hæreses haud enume-
 rant, sed intactam relinquit, hoc solum Aë-
 rio objicientes ac Aërianis, quod offerri sacrificium
 pro defunctis spernunt. Huic succedit clarissimus

pariter ac doctissimus noster *Gulielmus Whitakerus* Academiæ Cantabrigiæ quondam incomparabile decus, ac Theologicæ Cathedræ Moderator egregius, qui Episcoporum ac Presbyterorum paritatem & identitatem Jure divino, ac primitivæ Ecclesiæ seculo fufius contra Pontificios tutatur, argumenta in oppositum producta pessundans: *Controversi. 4. De Ecclesiæ regimine. Quæst. 1. cap. 1. sect. 1. 2. cap. 2. sect. 1. 6. cap. 3. sect. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. De Notis Ecclesiæ. Quæst. 5. cap. 6. p. 509. cap. 7. p. 515. contr. 2. de Conciliis. Quæst. 3. cap. 2. p. 586. 587. Contra Duræum lib. 6. sect. 19.* sic ratiocinatur, *Non debes tam confidenter affirmare (respondet ille Duræo) quod palàm falsum esse omnes perspiciunt (videlicet Hieronymum nunquam dubitasse, inter Episcopum ac Presbyterum etiam jure divino discrimen esse maximum) si vis verecundi Theologi existimationem retinere. Quid enim tam notum est, quàm hoc ipsum, quod non agnoscis? Verba Hieronymi in initio Epistolæ sunt. Audio quendam in tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, id est Episcopis anteferrer. Nam cum Apostolus perspicuè doceat, eosdē esse Presbyteros, quos Episcopos, quid patitur mensarum ac viduarum minister, &c. Annon eosdem esse Presbyteros ac Episcopos aperte scribit? Atque hanc sententiam multis deinde Scripturæ testimoniis confirmat, ut illum de divina lege ac sanctione loqui intelligas. Si locum illustriorem postulas, consule ejusdem in Epistolam ad Titum Commentarios, in quibus*

quibus ad hunc modum scribit. Sicut ergo Presby-
 teri sciunt, se ex Ecclesie consuetudine ei, qui si-
 bi praepositus fuerit, esse subiectos; ita Episcopi
 noverint, se magis consuetudine, quam dispo-
 sitionis Dominicae veritate Presbyteris esse ma-
 jores. Si Episcopi consuetudine, non dispositione Do-
 minica Presbyteris majores sunt, tum HUMANO, NON
 DIVINO JURE TOTUM HOC DISCRIMEN CON-
 STAT. Quod autem affers ex eadem Epistola, ad huma-
 nam non divinam constitutionem pertinet. Et si enim
 ORTU SUO IDEM ERANT AMBO, postea tamen
 (inquit Hieronymus) unus electus est, qui cæte-
 ris præoneretur: atque INDE NATUM EST
 ILLUD EPISCOPI AC PRESBYTERI DISCRIMEN.
 Aerius verò si hæreticus fuit, Hieronymum ejusdem hæ-
 reseos affinein fuisse, sequitur: quorum enim causa e-
 adem est, eorum esse penam similem oportet. Eandem
 Aerius, quam Hieronymus sententiam iisdem planè scri-
 pturis defendit, quem Epiphanius FRIGIDISSIMIS
 RATIONIBUS refellit. Dic ergo, quamobrem ille
 fuit hæreticus, hic non fuerit, si potes. Jam illud me-
 am expectationem superat, quod Presbyteros Episcopis Ju-
 risdictione æquales fuisse concedis. Si enim Jure divino
 Presbyteri parem acque eandem habent cum Episcopis Ju-
 risdictionem, igitur illa inæqualis cum aliorum Episcopo-
 rum, tum imprimis Romani Pontificis Jurisdictio, hu-
 mano TANTUM Jure nititur. Atque hanc tibi nec opinanti
 veram arbitror confessionem excidisse. Idem in hac cō-
 troversia contra Bellarm. Controversia 4. qu. 4. An Ec-
 clesie regimen sit Monarchicum? c. 3. sect. 28. 29. 30.) sic
 procedit. Huc pertinet, quod alio in loco Hieronymus scri-
 ptis

ptu prodidit. Noverint Episcopi se magis consue-
tutine, quàm dispositionis Dominicæ veritate
Presbyteris esse majores. Nonne Hieronymus palam,
de majoritate, quam vocant, loquitur? Majores quidem alii
alii sunt, sed consuetudine; nam Dominicæ disposi-
tionis veritate omnes sunt ejusdem meriti. Adeo Papa-
tus Dominicæ dispositione deficit, nulloq; jure divino niti-
tur; ut Romanus Pontifex non modò non Episcopis omni-
bus, sed ne quovis Presbytero major sit, si Dominicæ dispo-
sitionis veritatem, nò consuetudinem humanam spectemus.
Divino iure qui vis presbyter tantæ est potestatis, quante
vis, qui se Papam & Episcopum Episcoporum, & Monar-
cham visibilis ecclesiæ vocat, si S^{no}. credimus Hierony-
mo. O inauditum & fœdum Papatus monstrum. Aliud
accedat Hieronymi testimonium, quo & suam sententiam
aperit, & Papatus Pontificio luculentam ac mortiferam
plagam infligit. Antequam (inquit) Diaboli instin-
ctu studia in religione fierent, & diceretur in
populis, Ego sum Pauli, Ego Apollo, Ego au-
tem Cephæ, communi Presbyterorum consilio
Ecclesiæ gubernabantur, Ergo olim non fuit unus
visibilis Monarcha, sed omnes Episcopi inter se pares fue-
runt. De hoc testimonio Bellarminus nihil respondit. *
Sanderus verò duplicem responsionem adhibet. Primò
ait, Hieronymum loqui de particularibus ec-
clesiis, & non omnibus, sed quibusdam. Respon-
deo: De cunctis loquitur. Nam ait, Eundem esse Presbyte-
rum & Episcopum, & antequam Diaboli instinctu
schismata passim exorirentur, Ecclesias fuisse
communi consilio Presbyterorum, governa-
tas.

* l. 5. c. 3. de visib. Monarchia.

tas. *Quemadmodum* **U**BIQUE PRESBYTER ERAT
 QUI EPISCOPUS, SIC OMNES ECCLESIE NON
 UNIUS IMPERIO PAREBANT, SED SUORUM
 PRESBYTERORUM COMMUNI CONSILIO RE-
 GEBANTUR. Num ullam Hieronymus ecclesiam excepit?
 Ecclesie, inquit, gubernabantur; hoc est, ubique omnes:
 FUIT HIC MOS ECCLESiarUM GUBERNAN-
 DARUM. Et illa mutatio quæ post infecta est propter
 multiplices schismatum occasiones, num quarundam ec-
 clesiarum, an omnium fuit? Sed quadam saltem Ec-
 clesie ex hac Sanderi responsione Papam nullum adtem-
 pus habuere. Sed subiungit secundo Sanderus, hunc ordi-
 nem fuisse ab Apostolis mutatū. Id si docebit, mul-
 tum proficiet. Quid ergo affert? Hieronymus dixit: Ante-
 quā diceretur in populis, ego sum Pauli &c. hoc
 vivis adhuc apostolis cœptum est dici: ergo Apo-
 stoli hunc ordinē mutarunt, & Presbyteris Epif-
 copum prætulerunt. Respondeo, Sanderum planè aut
 non intelligere, aut non attendere quid Hieronymus velit.
 Etiam si enim Apostolis vivis dixerint aliqui, Ego Pauli
 sum, Ego Cepha, ego Apollo, &c. Hieron. scribit,
 Antequam diceretur ego sum Pauli &c. tamen Hiero-
 nymus non sensit ab Apostolis eum ordinem mutatum esse,
 sed POST ECCLESIE JUDICIO: Id Hieron. signifi-
 ficat, cum ait, mox, In toto orbe decretū est, ut unus
 ex Presbyteris electus superponeretur cæteris.
 Num hoc ab Apostolis factum decretū est? Hieron. ipse respō-
 deat Sicut Presbyteri (inquit) sciunt, se ex Ecclesie
 cōsuetudine Episcopo sibi præposito esse subje-
 ctos. Ex Ecclesie consuetudine Hieron: ait, non Apostolo-
 rum decreto. Tum subnectit. Ita Episcopi noverint, se
 Presbyteris majores consuetudine magis, quā in
 Domi;

Dominicæ dispositionis veritate. At si illud ordi-
nem Apostoli mutavissent, & Presbyteris Episcopos præ-
fecissent, & communi Presbyterorum consilio Ecclesias
posthac regi voluissent, ea sanè Dominica dispositio fuis-
set; utpote à Christi Apostolis profecta, nisi forte quæ Apo-
stoli decreverunt, ea consuetudini, non dispositioni Do-
minicæ adscribenda sint. Sed vivis Apostolis nihil est in
illo ordine mutatum. Nam illa ad Corinthios scripta Epi-
stola est, cum Paulus in Macedonia ageret: at post hoc tem-
pus in Creta Titum reliquit, * ut Presbyteros oppida-
tum constitueret. Si mutandum ordinem Apostolus pu-
tasset, non præcepisset constitui in singulis oppidis Pres-
byteros; nec Hieronymus ex ** Paulo, ex Petro, ex Actis,
ex Ioanne testimonia attulisset, quibus Presbyterum eun-
dem esse cum Episcopo demonstraret. Paulus Epistolas
suas ad Philippenses, ad Timotheum, ad Titum, & Pe-
trus suas, & Iohannes suas post. scripserunt, quàm il-
lud Corinthiis natum schisma est: & Lucas etiam Pres-
byteros Ephesinos post illud schisma à Paulo Miletum
accessitose scribit. Cum *** Hieronymus his po-
tissimam locis fretus contendat, Presbyterum parem esse
cum Episcopo per omnia, non potuit esse tam immemor sui,
ut putaret, ob Apostolis eam rationem mutatam esse. Sic
alibi, cum Scripture testimonia adduxisset, quibus Episco-
pum & Presbyterum non differre evinceret, subicit, postea
unum electum, qui cæteris præponeretur. Si postea electus
unus est, qui Presbyteris superior esset, NON ERGO
APOSTOLI SED ECCLESIASTICA QUÆ-
DAM

* Tit. 1. 5.

** Phil. 1. 1. 1. Tim. 3. 2. Tit. 1. 5. 7. 1. Petr. 5. 1. 2:2.
& 3. Joan. Act 20. 17. 18.

*** Epist. ad L. vagr. in Tit. 1.

DAM CONSUETUDO AUT CONSTITUTIO
 DIFFERENTIAM ILLAM INTRODUXIT. Imò in fine
 Epistolæ indicat, hanc esse traditionem Apostoli-
 cam, UT IIDEM SINT. Non ergo Apostoli con-
 trarium decreverunt. Et in * alio loco Hieronymus
 Apud veteres, IIDEM EPISCOPI ET PRES-
 BYTERI FUERUNT. Non ergo statim ille muta-
 tus ordo fuit, ut primum facta aliqua schismatum semen-
 tis est. Tum mirum est, tam hebetem fuisse Sanderum, ut
 hanc responsonem nullo modo posse cum Hieronymi in-
 stituto constare non animadverterit. Nam Hieronymus
 in Epistola ad Euagrium invehitur in Diaconorum arro-
 gantiam, qui se Presbyteris præferebant: Ut hanc inma-
 nem illorum superbiam reprimat, tam multis testimoniis
 evincit, Presbyterum ANTIQVO ET DIVINO
 IURE, NIHILO MINOREM ESSE EPISCOPO.
 Si Apostoli eum ordinem mutavissent, quid profuisset Hie-
 ronymo tanto studio collegisse ex Apostolis testimonia, qui-
 bus ostenderet, fuisse eosdem aliquando? Venire ei facile in
 memoriam potuisset, mutatum ab Apostolis ipsis eam or-
 dinem fuisse, postquam conturbari ac discerpi diffidiis ec-
 clesia fuisset. Sed quamobrem igitur Hieronymus ait,
 antequam diceretur, Ego sum Pauli &c. Respon-
 deo, hoc potuit Sanderus imponere. Allusit Hieronymus ad
 locum Apostoli, ut schisma indicaret causam fuisse mu-
 tandi ordinis, quemadmodum alibi ait, hoc esse factum in
 schismatis remedium. SED IP SO MORBO DETE-
 RIUS PENE REMEDIUM FUIT. Nam ut pri-
 mo unus Presbyter reliquis prælatus est, & factus Episco-
 pus, ita postea unus Episcopus reliquis est prælatus.
 SIC

* Epist. ad Oceanum,

* **STC ISTA CONSUETUDO PAPAM CUM SUA MONARCHIA PEPERIT, ET PAULATIM IN ECCLSIAM INVEXIT.** Ita palam Hieronymus Papatum Pontificium appugnat, ut quid de Hieronymo statuant ac respondeant, Papistæ nesciant. ** Michael Medina non dubitat affirmare, hac in re hæreticum fuisse Hieronymum, & idem planè cum Aërio sensisse. Sensu sanè cum Aërio Hieronymus, QUO MINUS CURANDUM EST, TOTIES NOBIS OBJICI AERIUM AD INSULSIS HOMINIBUS. Quod utinam Eliensis Episcopo in Epistolâ suâ Dedicatoria Cantuariensi Archiepiscopo Tractatui de Sabbato præfixâ, & Petrus Heylyn in historia sua nupera de Sabbato: parte 2.3. sect. 8. p. 82. 83. ubi hanc Aërii hæresin Sabbathariis (sic enim orthodoxos diei Dominici Patronos sæpius appellant) insulse objiciunt, præcogitassent. Si fuit hac in re hæreticus Aërius, socium hæreseos Hieronymum habuit: nec illum modò sed etiam alios veteres Patres Græcos pariter & Latinos, quemadmodum Medina confitetur. *** Alphonfus de Castro ait, Ecclesiam satis alienam esse à mente Hieronymi: & quidam ad marginem adscripsit, Hieronymi opinionem dissimulandam esse, non urgendam. **** Pighius Hieronymum scribit iis difficultatibus involutum esse, unde se non poterat explicare, & lapsum esse in absurda perplexa, minimè coherentia, inter se pugnantia. Mirum non est, si nobis maledicant, qui su
Hieronymo

*

NOTA.

**

lib. 1. c. 5. De sacrorum hominem continent.

In cap. de Episcop. hæ. 2.

De Hierarch. lib. 2. cap. ult.

Hieronymo insultant petulantes. * Marianus Victorinus conatur excusare Hieronymum, scribitq; illum non de Episcopis & Presbyteris, sed de Episcopis solis loqui, & hos quidem esse omnes pares, & multos Hieronymum male aliter interpretari. At Hieronymus apertissimè Presbyteros cum Episcopis comparat, idq; facillime vidisset Marianus, nisi misere cæcus fuisset. At saltem ex sententia Mariani omnes sunt Episcopi pares. ** Turrianus aliter & argutius: Hieronymum nō dicere Presbyterum idem, sed eundem esse cum Episcopo. Quales hic Iesuita querit in scirpo nodos? Si presbyter idem sit, qui Episcopus, & Episcopus idem, qui est Presbyter, quid tandem, bone Iesuita, inter Presbyterum & Episcopum putes interesse? Sic certe non inveniunt adversarii, quemadmodum se ab hac sententiâ Hieronymi defendant: & revera omnes hærent in eodem luto, etsi alii aliis fædius volutantur. Res nunc ad Bellarminum tanquam ad Triarios redit. *** Is confidentissimè pronunciat, Hieronymum ab Aërio distare, quantum Catholicus ab hæretico. Ego contrà assevero firmissimè, bonum de hac re opiniones nullâ posse ratione sejungi aut distingui. Non differre jure atq; auctoritate divina Presbyterum ab Episcopo Aërius sensit: hoc ipsum Hieronymus contendit, eisdemq; Scripturarum testimoniis defendit, quibus Aërius. Quam autem de illis testimoniis INEPTÉ AC PUERILITER **** Epiphanius responderit, omnes videre possunt. Ait enim solitum sc̄e scribere Apostolum, quod eo tempore non essent ulli Presbyteri in multis ecclesiis propter paucitatem Presbyterorum. Miror tantum

K Theo.

* Annot. in Epist. 83. hier.

** L. 1. c. 22. de ordinat. hierarch. Minist.

*** Lib. 1. de Clericis. c. 15.

**** Hæc. 73.

Theologum, qui sibi sumpsit, ut omnes hæreticos refutaret, non vidisse, quam turpiter hallucinaretur. Quid enim? fuitne eo tempore major copia Episcoporum, quam Presbyterorum, ut cum plures fuerint in una civitate Episcopi, nulli essent Presbyteri. Hujus responsionis **INSIGNEM ABSURDITATEM** ipse Bellarminus agnovit. Et hic tamen ille Epiphanius est, qui Aërium primus tanquam hæreticum proscripsit. **ABSQUE SYNODI, AUT ECCLESIE IUDICIO.** Sed quid Bellarminus ait? Duplicem differentiam inter Aërium, atq; Hieronymum proponit. Prima est, Hieronymum ubiq; scribere, Episcopum majorem esse Presbytero quoad ordinis potestatem. Respondeo, falsissimum id esse: nusquam hoc Hieronymus scripsit, nec ullo modo majorem Presbytero Episcopum agnoscit, præterquam consuetudine, quam ille à Dominica dispositione distinguit. Siq; esset tantum discrimen, quomobrem Hieronymus, ut Diaconos ad modestiam revocet & cogat in ordinem, Presbyteros affirmat esse Episcopos? unde admittet hanc contra Presbyteros susceptam contentionem ad Episcopos ipsos pertinere, cum Presbyteri ex prima hujus ordinis & ministerii institutione Episcopi sint? At si inter hos esset maxima differentia in potestate ordinis, nonne insulsus admodum in argumento Hieronymus fuisset? Quod autem ait, * Quia facit Episcopus, excepta ordinatione, quod non faciat Presbyter? de consuetudine loquitur temporum illorum: ne tum quidem, cum consuetudine Ecclesie major Presbytero Episcopus esset, ulla tamen in re, præterquam in ordinatione plus Episcopum quam Presbyterum potuisse. Imò alii ipsam ordinationem Presbyteris Hieronymus tribuit. Secunda est, et si

Hiero-

* Epist. ad Evagr.

tunque infra dictam Diocesim & Jurisdictionem Episcopatus Exoniæ existentia & constituta admittere, ac in & de eisdem instituere & investire; & si functione Ecclesiastica invenerit non idoneos, destituere, & ab eisdem amovere; necnon quaecunque beneficia, dignitates, & promotiones Ecclesiasticas ad collationem & dispositionem dicti Episcopi Exoniensis spectantes & pertinentes conferre, & donare testamenta & ultimas quorumcunque defunctorum infra dictam Diocesim & Jurisdictionem Episcopatus Exoniæ, atq; administrationem bonorum quorumcunque ejusdem Diocesis & jurisdictionis ab intestatis, seu per viam intestationis decedentibus approbare, insinuare, & committere, ac bonorum eorumdecem in casibus à jure permissis sequestrare, calculumq; computum, & ratiocinium exigere & capere, & alia quaecunque in ea parte necessaria facere. Atque causas, lites, & negotia quaecunque ad forum Ecclesiasticum spectantia & pertinentia ad dictum Episcopum per viam querelæ seu appellationis, seu alias devolvenda, tam ad instantiam & petitionem partium quam ex officio mero, mixto vel promoto audire, expedire, cognoscere & examinare; ac ea & eas cum suis incidentiis emergentibus, dependentiis, annexis & connexis quibuscunque discutere, decidere, terminare, & finire. Ecclesiam quoque Cathedrali Civitatis & Diocesis Exoniæ, totumq; Clerum ac populum earundem, tam in capite quam in membris, quotiens & quando opus fuerit, & videbitur expedire, visitare; ac de & super quibuscunque criminibus, excessibus, & delictis ad forum Ecclesiasticum spectantibus infra dictam Diocesim Exoniensem, & Iurisdictionem

jurisdictionem Episcopatus Exoniæ prædictæ commissis & perpetratis, tam ex officio mero, mixto, quàm promotio, inquirere, & quoscunq; delinquentes sive criminosos per censuras ecclesiasticas & alia legitima juris ecclesiastici remedia debite corrigere, reformare & punire, ac quoscunq; Officiales, Commissarios & alios Ministros pro debita executione exercitio & expeditione præmissorum deputare, & de novo præficere. Ceteraq; omnia ac singula in præmissis, seu aliquo præmissorum, ac circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna: Accetera quacunq; auctoritatem & potestatem & jurisdictionem ordinarias & Episcopales, ac officia pastoralia quovismodo respicientia, tangentia & concernentia, * PRÆTER ET ULTRA EA, QUÆ EX SACRIS LITERIS DIVINITUS COMMISSA ESSE DIGNOSCUNTUR, VICE, NOMINE, ET AUCTORITATE NOSTRIS REGIIS EXERCERE, FACERE ET EXPEDIRE, & executioni demandare, &c. Teste Rege apud Westmonasterium decimo quarto die Augusti, Anno regni Regis Eduardi sexti Angliæ &c. quinto.

Per breve de privato Sigillo, & de dato prædicto
Auctoritate Parleamenti.

Existis literis patentibus Domini Regis, pluribusque aliis ejusdem farinae, sic Syllogisticè dissero.

Illam auctoritatem, potestatem, ac jurisdictionem Episcopalem, (præter & ultra ea, quæ ex sacris literis Episcopis divinitus commissæ, esse dignoscuntur,) quæ vice nomine, & Auctoritate Domini regis exequenda, exercenda

facien-

* Nota.

facienda, & expedienda Episcopis eorumque officialibus Commissariis, aliisque Ministris per literas Patentes regias magno sigillo Angliæ sigillatas, delegatur, non competit Episcopis Iure divino: Con-
sule 37. Hen. 8. c. 17. 1 Ed. 6. c. 2. 1 El. c. 1. 8, El. c. 1.

Sed Potestas ordinandi, admittendi, instituendi, investiendi, vel destituendi Presbyteros; probandi testamenta ac ultimas voluntates; administrationes intestatorum committendi: causas, lites, & negotia ad forum Ecclesiasticum spectantia, per viam querelæ, appellationis vel aliter, tam ad instantiam partium, quam ex officio mero, mixto, vel promotio audiendi, expediendi, cognoscendi, terminandi; Ecclesiam cathedralem, Civitatem, Diocesim, Clerumq; ac populum earundem visitandi: de ac super quibuscunq; criminibus, excessibus ac delictis ad forum Ecclesiasticum spectantibus infra Diocesim perpetratis inquirendi: quoscunq; delinquentes ac criminosos per censuras Ecclesiasticas & alia legitima juris Ecclesiastici remedia debite corrigendi, reformandi, puniendi; ac cætera quæcunq; Iurisdictionem Episcopalem quovis modo tangentia, quibus Episcopi Anglicani a Presbyteris ullo modo discriminantur, est huiusmodi; Teste Rege his Literis suis Patentibus, ex Auctoritate Parliamenti (videl 1. Ed. 6. cap. 2.) procufis.

Ergo non competit Episcopis Iure divino.

Itaq; Episcopi ac Presbyteri Anglicani Iure divino Iurisdictione, potestate, auctoritate omnino pares, Principisq; gratiâ ac arbitrio tantummodo dispares existunt; Cujus VICE, NOMINE, AUCTORITATEQUE regis cuncta Dominationem
vel

vel jurisdictionem Episcopalem quovismodo tangentia, executioni sunt demandanda: licet Episcopi hodierni, ea tantummodo vice, nomine & auctoritate propriis, non regis exequuntur, in grave præjudicium, & contumeliâ Diadematis Imperialis, & violationem manifestam Juramenti Primatus ac fidelitatis. Vnde Regi perjuri, Deo perfidiosi, hominibusque perosi existunt, ac Præmunire jure optimo incurrunt.

SYLLOGE VSVRPATIONVM

*quibus Episcopi imminuerunt Prærogativam
Regis Contra disertas Regni Leges &
Statuta.*

Statuta in Regni Comitibus in eandem sententiam toties facta, & repetita hîc quoque recensere, non supervacaneum erit: iisdem enim constabit, omnem auctoritatem, quæ in inferiores exercetur, omnem dignitatem, quæ alium alii præfert, non à divino, sed à Regali jure esse: negantesque gravissimo læsæ Majestatis crimini obnoxios.

Anno vigesimo quinto Hen. 8. c. 19. sancitum fuit in Comitibus Regni. * Ne convocatio ulla sive Synodus Clericorum habeatur indicaturve, nisi auctoritate Regis Mandati: Item, ne Clerici, vel quisquam eorum in posterum ausint præsumantve, allegare, vindicare, vel in usu referre constitutiones ullas, vel ordinationes provinciales sive synodales, vel illos alios canones: Item

* Sic 27. Hen. 8. c. 15. Item sancitur.

ne sanciant, promulgent, vel executioni mandent ejus-
modi canones, constitutiones, sive ordinationes provincia-
les, qualicunque demum nomine appellentur, nisi Clericis as-
sensum suum & potestatem sancienti, promulgandi, &
exequendi ejusmodi canones, constitutiones, & ordinatio-
nes provinciales sive synodales Rex ipse indulserit. Arbi-
traria Carceris & multa pœna denunciata in universos &
singulos Legis hujus temerata reos peractos. Quicquane
apertius pro ministrorū paritate? Quicquamne
in prævaricatores gravius minari possit?

Nec deterret tamen vos hujus edicti severi-
tas Præsules, seu visitantes, seu in Consistoriis
Præsidentes, à fabricandis constitutionibus no-
vis, cæremoniis, Canonibus, Articulis, Juris-
jurandi formulis, quæ Rege inconsulto, nullo
accepto mādato typis divulgatis, Ecclesiarumq;
Gardianis observanda exequendaque commit-
titis, præscriptis tantum nominibus & autori-
tate vestris; tanquam Legislatoria potestas sum-
ma sit penes vestrum ordinem, tantumque Mo-
narchicæ Dominationis in illo supersit, quan-
tum in ipso Rege præsidente Comitibus. Cujus
insolentiæ factus omnem ~~vis~~ sæculorum vel
adæquat velegreditur cleri contumacis super-
biām; & Articulo 34. Ecclesiæ Anglicanæ re-
pugnat. De hujusmodi Præsulum Canonibus,
Articulis & Decretis sic olim Marsilius
Patavinus (Defensoris Patris parte secunda cap. 28.) re-
ctissime pronunciavit. Quod talium Decretalium or-
dinatores præter licentiam fidelis Legislatoris aut Prin-
cipis, ad ipsorum quoque observationem quencquam indu-
centes

gentes verbis surreptitiis, quasi cogentes, comminando simplicibus eorum transgressoribus damnationē eternam, aut blasphemias sive anathemata, vel alias maledictiones inferentes in quenquam verbo vel scripto, CORPORALITER SUNT EXTREMO PUNIENDI SUPPLICIO TANQUAM CONSPIRATORES ET CIVILIS SCHISMATIS CONCIATORES. EST ENIM GRAVISSIMA SPECIES CRIMINIS LÆSÆ MAJESTATIS, QUONIAM IN PRINCIPATUM DIRECTE COMMITTITUR; ad ejus etiam supremi pluralitatem, & consequenter per necessitatem ad solutionem cujuslibet Politie producent. Hæc Marsilius cujus suffragio Prælati nostrates lustrationib⁹ suis novos Canones, Articulos, Ritus, constitutionesque fabricantes, corporaliter extremo sunt puniendi supplicio, tanquam conspiratores, & civilis schismatis concitatores; Gravissimæque speciei criminis læsæ Majestatis in Principatum ipsum directè commissi rei tenentur. Nec immeritò, quia Ædituos, aliosque Domini Régis Ligios fidelissimos visitationibus suis canones Articulosque suo exequi vel Sacramento adigunt, contra Prohibitiones regias olim ab Henrico tertio Consilio curiæ suæ ac Parleamenti provisas, sub his formulis. *Henricus Dei gratia Rex Angliæ &c.* * *Præcipimus tibi, quod sicut teipsum & omnia tua diligis, non permittas, quod aliqui Laici de Ballina tua ad voluntatem Episcopi Lincolnenses, Archidiaconorum vel officialium, seu Decanorum ruralium in aliquo loco* conve-

* Matthiæ Paris histor. Martyr. p. 693. 694. 705.

convenient de cætero ad cognitiones per Sacramentum edo-
ram, vel attestations aliquas faciendas, nisi in causis
matrimonialibus, vel testamentariis. * Rex Vi-

ceComiti salutem. Præcipimus tibi, quod non per-
mittas, quod aliqui Laici ad citationem talis Episcopi a-
liquo loco convenient de cætero ad aliquas recognitiones
faciendas, vel Sacramentum præstandum, nisi in causis
matrimonialibus & testamentariis. Rex Vicecomiti salu-
tem &c. Pone per vadium &c. talem Episcopum quod sis
coram iustitiariis nostris &c. ostensuras quare fecit sum-
moneri, & per censuras ecclesiasticas distringi Laicas
personas, vel Laicos homines & feminas ad comparan-
dum coram eo AD PRÆSTANDUM JURAMEN-
TUM PRO VOLUNTATE SUA ipsis invitis, IN
GRAVE PRÆJUDICIUM CORONÆ ET DI-
GNITATIS NOSTRÆ REGIÆ, NECNON
CONTRA CONSUETUDINEM REGNI NO-
STRI. Sed hujus aliarumque Prohibitionum
ejusdem farinæ cursum Prælati prædominan-
tes præcluserunt in grave præjudicium coronæ
& dignitatis Regiæ, necnon contra antiquissi-
mam regni nostri consuetudinem; tamen se
Regis, Regni que amicos integerrimos jactare
haud erubescunt; ipsisque in hac parte contra-
dicentes schismaticos, conspiratores, Purita-
nos, Novatores, Regis, Regni, Ecclesiæ que
hostes infestissimos usque ad ravim passim
vociferant. O verè Punica Episcoporum Prin-
cipi fides. Sed ad alia Episcopalis fidelitatis lau-
datissima insignia propero.

Anno

* Registr. prop. 2. f. 36.

Anno trigesimo septimo Henr. 8. c. 17. Ita Regi & Comitibus vltimum fuit, Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis & aliis Ecclesiasticis personis, nullam cui cuimodi esse Iurisdictionem Ecclesiasticam, nisi per Regem, à Rege & sub Rege unico & extra omnem dubitationem supremo capite Ecclesie Anglie & Hibernie, cui sacrarum litterarum autoritate plenarie data est vis omnis & potestas audiendi & determinandi omnis generis Ecclesiasticas causas, corrigendi omnia vitia, delicta, qualiacumq; talibus personis, quos ipse * Rex ad munus * non Episcopi illius executionem elegerit deputaverit ve.

Item Cancellarios, Grapharios, Registrarios, Archiepiscoporum, Episcoporum, Archidiaconorum, aliarumve Ecclesiasticarum personarum constituendos, ordinandos, reputandosq; in posterum à Regie Majestatis heredibus, successoribus, tanquam vicarios, commissarios, Iudices, & visitatores ipsius Regis.

Cui statuto subnectitur censura Papalis astutia; Romanum scilicet Episcopum & factionis sue socios totos in abolenda potestate, quam Principibus Terræ Deus ipse dedit; usurpandoq; in mundum Imperio sancivisse in Conciliis & constituisse in pronuntialibus synodis, nefas esse Laicis & conjugatis exercere vel occupare partem ullam Jurisdictionis Ecclesiasticæ ne falsa Cleri & furtiva autoritas, quam vindicabant in Christi Ecclesiam, dilaberetur & exolesceret. Quid dilucidius excogitari potuit pro æquatione præconum Evangelii; cum hoc conste dicto nullam *ἐκείνου* & Jurisdictionem in illis esse, nisi per Regem, à Rege & sub Rege, omnemque Episcoporum autoritatem

tem à Regia Majestate profluere & emanare, nō
à Jure ullo Divino, eosque qui jus suum alius ac-
cessunt, hujus legis violatæ reos esse?

Contra mentem tamen hujus statuti Præsules, Jurisdictionem vestram vindicatis, non qua-
si derivatam à Rege, & per Regem, & sub Rege consti-
tutam; sed tanquam jure divino vobis datam &
concessam; censuris, poenis, carcere, publi-
catione bonorū sævientes in Regii juris & prę-
rogativæ patronos: sicuti novissimè constat
in causa mea, qua truci sententia ob hoc solum
perculsus tui, quod in discursu, cui Titulus est
Flagellum Pontificis & Episcoporum Latialium Regis
potestatem supra Episcopalem ambitum extu-
lisset asseruisset; Episcoporum in Ministros
Jurisdictionem non in Jure divino, sed in Re-
gis indulgentia & Dono, Episcopoque & Mi-
nistros Jure Divino pares esse. Porro contra
disertam statuti sententiam, vos Præsules, Juris-
dictionem vestram exercetis, præscriptis tan-
tum nomine & Jure vestris; unusquisque enim
vestrum sibi commissarium, Cancellarium, Vi-
carium constituit; ex toto Regiæ Majestati jure,
quod ipsi debetur. Imò eo provehemini au-
daciæ Præsules, ut Laicis Jurisdictionem Eccle-
siasticam convenire negetis, nisi à vobismet ipsis
in eosdem derivatam: sic enim in Scriptis
passim vulgaris legitur. *Ecclesiasticis Legibus vi-*
tali-

* In Chounæi collectionibus quarundum conclusio-
num Londini 1635. Col. 12. p. 53. Dedicatis Cantua-
riensi & ab ejus capellano nec non à Cantuariensi
ipso in plena curia approbatis.

Valletatem & vivacitatem ab Episcopis (non à Principibus) accedere, velut a corde & capite: omniaq; Ecclesiastica negotia à solis clericis ordinanda & expedienda esse. Qua contumelia nulla gravior inuri potuit huic legi.

Anno primo Eduardi Sexti cap. 2. Archiepiscopus, Episcopi, & reliquis Ecclesiasticis personis citationes suas concipientibus sub titulo sui nominis & veteri stilo usurpatricis Romæ, contra mores & ritus processuum usitato- rum Legi communi Regni omittentibus, occursum fuit tali Statuto. Quoniam jurisdictio omnis & Autoritas spiritualis & temporalis derivatur & emanat à Regia Majestate, veluti supremo capite harum ecclesiarum & Regnorum Angliæ & Hybernæ, pro quò à Clericis utriusq; Regni Legitimis haberi omnesq; Curie Ecclesiastica intra prædicta Regna, nulla alia potestate vel autoritate, sive peregrina sive domestica habentur, quàm eà, quæ competit Regiæ Majestati: Proinde citationes omnes & processus Ecclesiasticos in omnibus causis & Litibus, probationibus Testamentorum, disquisitionibus de jure patronatus, commissi- onibus administrationum &c. A Julii Calendis proximè adfuturis, concipiendos fore nomine & stilo Regis, sicut fieri consuevit in Actionibus Originalibus & Judiciariis apud Tribunalia Legis communis Regni. Omnesq; qualicumq; Titulo personas Jurisdictionem Ecclesiasticam exercentes teneri impostero sigillis officiorum suorum decenter Regiæ Majestatis insignia additis in infimo insignium Regiorum margine notatis, quibusdam, quibus Diocesis Episcopi dignoscatur: nec alio Jurisdictionis suæ sigillo uti, quàm cui Regiæ Majestatis insignia insculpta fuerunt. Si quis autem post elapsum diem prædictum Ecclesiasti-

aut auctoritatem exercere præsumat intra Regnum Anglie,
Vallia aliudve Regie Majestatis Dominium, vel cita-
tiones & processus concipere emittere ve nisi nomine Regie,
aliove uti Jurisdictionis sigillo præter id, cujus formam ex-
pressimus, ille contumax & refractarius iræ & indigna-
tioni Regie arbitrario carcere penas daturus est. Quid
nervolius pro parilitate Presbyteri & Episcopi
dici potest? igitur omnis utrisque, inquit Lex,
à Regie Majestate derivatur & profluit, neutri-
que, nisi à Rege deus orat ullam; nemini quip-
pe Regi soli reservari, contumacesque & refra-
ctarios iræ & indignationi Regie penas datu-
ros & aliter sentientes?

* Triennio post hujus statuti promulgatio-
nem actio intentabatur (cui nomen præsumere)
contra Episcopum Ferrarium ob id reum, quod no-
men & stylum regium in commissione quadam visitatio-
nis (contra hujus Statuti honorem & hujus secu-
li praxin) onisisset, cujus ille criminis penas non ef-
fugisset, si adfuisset accusatoribus probatio.

Cæterum anno primo Maria cap. 2. sess. 2. cum
usurpata Papæ auctoritas & potestas restauraba-
tur, antiquari hoc statutum satagerunt Episco-
pi, jam nunc a Henrici Octavi, & primo E-
duardi ad nominis & stili Regii adscriptionem
adacti, coeperuntque ex illo cuncta sui nomi-
nis præscriptione exsequi, & suis tantum si-
gillis

* Foxi acta & monumenta martyrum pag. 1409.

gillis uti Clausula Regia autoritate legitime
 fulcitus à Maria explora. Sed illud Mariae
 statutum abrogatum fuit statuto novo pro-
 mulgato primo Jacobi regnantis anno cap.
 25. omnisque vis & potestas reddita statu-
 to Edoardi. Quare septimo Jacobi rei fa-
 cti sunt Episcopi, & duo eorum laesa Majesta-
 tis peracti apud inferiorem Comitiorum Ca-
 meram, quod citationes & processus suo tan-
 tum nomine proscriberent, suisque tantum
 sigillis uterentur (contra praxin Praelatorum
 temporibus Henrici Octavi & Edoardi sexti
 magnâ adversus statutum hoc contumaciâ, &
 ingenti detrimento prærogativæ Regiæ, ma-
 gnoque fulcimento usurpatæ potestati Papæ, vel
 jurisdictionis Episcopalis suæ vi nixæ, non au-
 tem a Rege derivatæ.

Vos tamen Praefules non obstante statuto,
 quod roborandæ prærogativæ Ecclesiasticæ Re-
 gis, demolendæq; usurpatæ Pontificis autorita-
 ti sancitum fuit, conventus vestros curiasq; ha-
 betis & celebratis, omnesque citationes & pro-
 cessus vestris tantum stilo & nominibus præ-
 scribitis, nullisque in Jurisdictione Ecclesiastica
 sigillis nisi vestris utimini, nusquam apparen-
 tibus Regiæ Majestatis insignibus. Quo cri-
 mine poenam vos omnes incurritis illius sta-
 tuti, cui *Premunire* titulus est, & quo perduel-
 liones puniuntur, qui spreto Regis Imperio, a-
 liud vel domesticum vel peregrinum veneran-
 tur.

Tan-

Tantam autem vestram contumaciam sive infidelitatem, si quis verbo increpaverit; in illum ignominia, carcer, mendicantia veluti hæreticum, Nebulonem, Maleficum involant; Tanta est *negativorum* acerbitas: tantas radices egit usurpata hæc autoritas, ut impune regio Juri patrocinari non liceat illis, qui juramento fidelitatis ad officium hoc obligantur. Item nunc Præsules, vosque Regis amicos jactate, dum prærogativa Ecclesiastica Regis defensores omni genere cruciatuum mactatis. Sanè merito personatos tales amicos Rex verbis illis alloquatur, quæ in brevi illo cui titulus ad * Jura regia legimus. Turbamur, nec immerito, & movemur, dum illos, qui sub nostro degunt Dominio & ibidem beneficiis & redditibus honorantur, quo prætextu in defensione & tuitione Jurium Regia Corona nostra ipsos nobis assistere condecoreret, eadem jura erectis contra nos cervicibus conspicimus, satagentes, pro viribus impugnare in grave præjudicium & lesionem Regia dignitatis nostræ.

Anno primo Elizabethæ (beatissimæ memoriæ) sancitum fuit: ** Ut omnis Ecclesiastica & spiritualis Jurisdictio, privilegia, superioritates, & præeminentiæ, quæ antebat legitime fuerunt exercitata, poterunt ve exerceri per qualemcunque potestatem spirituales sive Ecclesiasticam, ad visitandum Ecclesiæ statum & personas, ad reformationem, ordinem & correctionem ejusdem omniumq; errorum, hæresium, schismatum, abusuum, offensarum, contemptuum & enormitatum qualiumcunq;

L 2

* Registr. pars. 2. t. 64.

** Idem 26. H. 8. c. 1. statuitur.

in * eternum uniantur annectanturq; Imperiali Coronae
 hujus Regni : Utq; Regina , Heredes & Successores
 ejus plenam obtineant potestatem auctoritatemq; vi hu-
 jus statuti assignandi, nominandi, auctorisandiq; per litte-
 ras patentes magno Regni sigillo munitas qualescunq; &
 quamdiu visum illis fuerit, personam personasq; natalibus
 Anglos , qui nomine Regis exerceant exequanturq; omnis
 generis Jurisdictiones , privilegia , praeminentias, ul-
 lo modo ecclesiasticam Jurisdictionem concernentia intra
 Regnum Angliae & Hyberniae aliave Regis Dominia ; &
 qui porro reforment, restituant, ordinent, corrigant, e-
 mendent, omnis generis haereses, errores, schismata, abu-
 sus, offensas, contemptus & enormitates qualescunque po-
 testate, auctoritate vel Jurisdictione Ecclesiastica punibiles,
 Utq; ejuscemodi personae ita nominatae, constitutae & au-
 torisate à Regibus post litteras patentes sibi traditas com-
 missasq; plenam habeant potestatem auctoritatemq; vi di-
 ctarum litterarum, exercendi sub celsitudine vestra, here-
 dum & Successorum, omnem praedictam Jurisdictionem
 secundum tenorem & effectum praedictarum litterarum
 Patentium nullo in contrarium valituro impedimen-
 to. Ad cujus statuti vim validiorem, porro decre-
 tum fuit, ut unusquisque Archiepiscopus, Episcopus,
 & reliquae personae Ecclesiasticae, officarii & ministri
 cujuscunque status, dignitatis, praerogativa gradusve fu-
 erint, eruntve** ; omnesq; & singuli Judices temporales
 Justitiiarii, majores, ceteriq; Laici officarii & ministri,
 nec non omnes & singuli, qui Regis vitam stipendii
 sustinent intra Regnum hoc, aliave Regis Dominia cor-
 porali

* 26 H. 8. c. 1. 8. f. l. c. 1.

** Vide 28. H. 8. c. 10. 5. El. c. 2.

porali juramento tactis Evangelis sese obligent in hanc formulam.

Ego J. B. Testor & declaro ex animi conscientia, quod Regis Celsitudo sit solus & unicus supremusq; Gubernator hujus Regni, omniumq; ceterarum Dominiorum & provinciarum suorum, tam in spiritualibus, quam in temporalibus. Idemque promitto me impostero finem & fidelitatem veram erga Regis Celsitudinem, heredes & legitimos successores ejus, exhibiturum; meq; pro virili meo adjuturum defensurumq; omnes Jurisdictiones, & privilegia, praewinientias & auctoritates permissa seu pertinentia ad Regis Celsitudinē, Heredum, Successoremq; ejus, vel unita vel annexa Imperiali Coronae hujus Regni. Ita me Deus adjuvet &c.

Hoc statuto, Jurisdictio quavis Ecclesiastica (tam ordinaria quam extraordinaria) Coronae innectitur, diserteque cavetur, ne quis intra Regis Dominium ullam exerceat Jurisdictionem Ecclesiasticam, nisi vi & virtute specialium litterarum patentium magno Regni Sigillo munitarum: idq; secundum tenorem & effectum praedictarum litterarum: porro ne quis viulnet corrigatve personas ullas, vel delicta Ecclesiastica, nisi vi specialis Diplomatis Regii: ad cujus edicti curationem observationem singuli Archiepiscopi, Episcopi, & Ecclesiastici ministri qualescūque Juramento suprematus & fidelitatis adiguntur, ne audeant nullatenus exercere ullā jurisdictionem Ecclesiasticam vel celebrare consistoriale conventum ullū, vel Curiam visitationis sine speciali venia & permissio Litterarū patentium Re-

gni sigillo munitarum, quæ autoritatem ipsis concilient exercendæ Jurisdictionis, pœna contumaciæ & perjurii illis incumbente, qui contrarium fuerint ausuri. Imò ne quid omnino desit ad hujus statuti involabilem custodiam, omnes Judices temporales, Justitiiarii, Majores, officarii, quique Regis stipendiis tolerant, Servientes ad Legem, Causarum patroni, Graduati in alterutra universitate eodem juramento adigantur, ne conniveant patianturve Archiepiscopos, Episcopos, vel Ecclesiasticas ullas personas, officarios ministrosve exercere Jurisdictionem Ecclesiasticam, vel habere conventus consistoriales, curiasve visitationum, sine speciali Regiæ Celsitudinis Diplomate; sed ut eisdem contrarium audentibus, machinantibusve pro virili resistent obnitanturque, sub pœna perjurii & infidelitatis erga Coronam Regis & Dignitatem. Pro æquabilitate Pastorum inter se, quid præclarius dici queat? diler- tē enim hic caveretur, ne Archiepiscopus vel Episcopus vel minister ullus, ullam Ecclesiasticam Jurisdictionem intra Regis Dominia exerceat nisi vi & virtute litterarum patientium: imo ad hujus edicti curatiorem observationem Archiepiscopi & Episcopi & Ecclesiastici, Ministri & seculares, suprematus juramento adiguntur, Cujus Legis prævaricatores perjurii & infidelitatis rei, hoc statuto adjudicantur: unde necessario sequitur nullam inter Ministros *æquopular* esse, nisi à Regia Majestate, cui Ecclesiastica Juris-
dictio

jurisdictio * adeò plane ac integrè restituitur, ac Henrici octavo vel Edoardo sexto.

Quapropter cum vos Præsules, Consistoriales habeatis conventus, Curiasque celebres visitationis exerceatisque omnis generis Jurisdictiones Ecclesiasticas nomine & jure vestris sine speciali permissu *Litterarum patentium* à quibus in vos deriveretur autoritas; cumque hanc auctoritatem *jure divino* vindicetis, propriisq; nominibus executioni demanderis, haud dubio hæretis criminibus perjurii, infidelitatis & contumacissimi contemptus erga Regiam Majestatem, Coronam & dignitates ejusdem. Nec innocentiam suam fidemque purgaverint Judices temporales, Justitiiarii, officarii, majores, Causarum patroni, graduati Academiarum, quot quot per ignorantiam animi & desidiâ usurpationi vestræ Regiam in causis Ecclesiasticis prærogativam conculcanti non obstiterint, repugnaverint, reluctatiq; fuerint: licet & fides & conscientia ab iisdem postulant, in qua infidelium nave ego quidem non navigo: mihi enim potissimæ curæ fuit, satisfacere Jurisjurandi conscientiæ, neque pati ullam in Regno nostro adolescere Ecclesiasticorum insolentiam, quæ juri Regio emancipata, suam auctoritatem *αὐτὴν ἑαυτῶν* faceret.

Episcopos non turbo, qui emanantem ex Regio jubare lucem recipiunt, & inde fulgent. At in illos impetum feci, qui credunt se lumine suo,

L 4

nullis

* 1.El.c.15. El.c.18. El.c.10.

nullis à Rege influentibus radiis effulgere.
 Qua in re graves multæ me causæ movebant.
 Videbam in literis Patentibus Milonis Cover-
 dale * Joannis Ponet, Joannis Scet, Nicolai Ridly (1.
 4. & 5. Eduardi Regis sexti) omnem Eccle-
 siasticam & Episcopalem Jurisdictionem *ipsis spe-*
cialiter regio diplomate delegatam, NOMINE, VICE ET
 AUCTORITATE TANTUM REGIS EXE-
 QUENDAM; AC PRÆTER ET ULTRA
 EA, QUÆ EPISCOPIS DIVINITUS CON-
 CESSA DINOSCUNTUR ipso Diplomate es-
 se definita. Videbam Statutis & antiquis &
 novis hujus regni, prærogativæ Regis in causis
 Ecclesiasticis consulti. Videbam econtra clan-
 destinis Episcoporum amolitionibus veluti per-
 cuniculos jus Regium subruï. Quin dolebam
 totum illum ordinem contumacia tua, & jacta-
 tione divini Juris obnoxium factum esse pœnis
 illius statuti (cui nomen præmunire est) Nam
 cum Episcopi discreta voce, imo magno clamo-
 re pro tribunalibus, editisq; typo libris jus divi-
 num ferociter crepent, cumque jurisdictionem
 in subditos Regis exerçant nomine & jure su-
 is, haud dubiè auctoritatem erigunt & veneran-
 tur vi sua stantem nixamque, nec quicquam
 Regiæ debentem indulgentiæ. In quo totum
 illius criminis venenum est. Cæterum ne quid
 calumniari aut temerè dicere viderer, Regni
 statuta & Leges produxi; exinde Episcoporum
 prævarantium contumaciam evici, quo pari-

* Eduardi 6. Pars 2.

ter conatu ostendi opinionem *idcirco* neque
 novam neque hereticam neque Statutis Legibus-
 que Regni adversam. Imo causa non est, cur Aërio
 & mihi quisquam succenseat, qui Anselmum
 & Armachanum tantamq; seriem patrum & se-
 natorum, qui ipsos Anglicanae Ecclesiae Episco-
 pos in d. totius republicae moderatores, ejus-
 dem sententiae fautores, assertores, propugna-
 tores Cognoverit. Simul pietati & in animabus viri
 maximi Johannis Calvini perlitasse me putabo,
 si memoriam illius veneratione dignam à di-
 cteris & contumeliis ingratae posteritatis vin-
 dicavero. Neque poenitebit me Praesules, pa-
 lam fecisse, quam impudenti confidentia non-
 nulli pro Curiae Vestrae Tribunali totius anti-
 quitatis suffragantia sibi testimonia jactabundi
 crepaverint. Illius arrogantiae falsitas ut spero
 perlucet. Finem fecero, ubi mentem vobis æ-
 quiozem & minus infestam veritati fuero pre-
 catus.

*Fastuosa Praesulum im-
 pietatis exosor*

JOHANNES BASTWICK.

L 5 Ad

AD INGENUUM LE-

ctorem peroratio.

EXorari finas humanitati tuæ genium (Lector amicissime) si te Epilogo simplicissimo, non pictâ splendentibus fucis & operoso vultu superbiente Apologiâ ad insidias mentium sub fine operis paulisper demoror: Quamplurimis portenti instar horrendissimi videtur *flagellum vestrum Pontificum & Episcoporum Latialium diris-
simam Prælatorem Lambethanorum censuram* intau-
sto omine subiisse, cum ipsi Romano præfuli
verbis olim scriptisque infestissimi extiteret,
& quæcunque de suis tribunalibus sanctis pro-
ficiscitur, vox æquitatis, Veritatis ac justitiæ esse
creditur: eâ etenim *laude & integritate* (uti vul-
go fabulatur) ab ipsis geruntur universa, ut fu-
gitivam humanis congressibus justitiam credi
merito possit, non tam in cœlorum adyta revo-
lasse, quam in ipsorum pectora (dignum sua
puritate sacrarium) remeasse. Attamen si hoc
iniquitatis abstrusissimum *μυστήριον* penitus ri-
mari sategerint, indubitatam Sententiæ nostræ
atrociore rationem facile investigabunt, quam
*N. Le Maître, in instauratione Antiqui Episcoporum
principatus, Parisiis 1633. impressa ignorantibus*
(nescio an verius quàm elegantius) his elogiis
propalavit. (a) *Certè ita juncta est & fœderata Pon-
tificia & Episcopalis dignitatis Majestas, ut manus ita re-
gere hostes non potuerint, quin eadem audacia quæ in*
summa

(a) Epistola dedicatoria.

summi Pontificis verticem grassabatur, Episcoporum quoque apices conouteret, & uno veluti ictu ad vulnere utrumque latus incesse-
ret. Unde factum est, ut doloris Episcoporum (ob flagellatum Romanum præfulem) cresceret atrocitas; ut suffectura domesticis injuriis patientia ad summi Pontificis discrimina laxaretur & in acerrimam indignationem odiumque (flagelli nostri) erumperet: ut inde constaret, nunquam tutiorem fore sui nominis gloriam, quam ubi summis honoribus Pontificis magnitudo decorabitur, quâ (nostri flagelli verberibus) violatâ, necesse est omnem Episcopalis ordinis lucem emori ac vilescere. Hinc enim divino quodam nutu ac consilio factum cernimus, ut in eadem provincia (eisdemque etiam scripturis, rationibus, argumentis) Episcoporum authoritas pulsaretur, è qua (per quas) Pontificiam Majestatem non inauspicata libido (ut ille) sed sincera devotio propulerat. O præclarum Oraculum! ô fatidica verissimæ causæ tum censuræ, tum naufragii nostri prædictio! Pontificiæ & Episcopalis dignitatis culmina couterini, & unius sementis sunt germina. Eisdem plane nituntur fundamentis, eisdem profligantur arce-
tibus, scripturis, argumentis, eisdem vapulant flagellis. Flagellum itaque Pontificis & Episcoporum Latialium protinus potestate, non ratione, Censuris, non scripturis debellandum, ne Præfules Pontificesque Anglicani Romanorum Antistitis verberibus vapulantes aliquid detri-
menti caperent. Hinc nostra dira & inauspicata fata, malorumque omnium semina pullula-
runt. Nec mirum sane; etiam (b) *VVicklefus* noster
(Anglo-

(b) Joannes Foxus acta & monumenta pa. 1414.

(Anglorum Apostolus vulgariter nuncupatus) olim in Concilio Constantiensi à præsulibus inter alia injustè damnatus erat, quia statuit: Quod tempore Pauli suffecerunt duo ordines in Ecclesia, scilicet, Sacerdos etque Diaconus: quodq; Apostolorum sæculo adinventum non fuit distinctio Paparum, Patriarcharum, Archiepiscoporum & Episcoporum, sed superbia Casarea hos gradus & ordines invenit, & quod duodecim sunt discipuli Anti-Christi Papa, Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Officiales, Decani, Monachi, Canonici, Fratres, Condonatores. Sic (c) VVilhelmus Svinderbey Clericus & Martyr, una cum VValtero Brute Anno Domini 1391. coram Episcopo Herefordensi inter alia criminabantur eo quod affirmarunt, universos sacerdotes ejusdem potestatis esse in omnibus, licet eorum nonnulli in hoc sæculo altioris & amplioris honoris, gradus aut præminentie existant. Et quod ille Sacerdos (cujuscunque ordinis sit) qui plurimum secularis dominationis, & potestatis cupit eisdemq; maximè potitur, est maximus Antichristus sacerdotum omnium, qui in terris existunt. Quod isti Martyres nostri constantissimè ad mortem usque affirmarunt. Sic etiam (d) Michael Cefinas, Marsilius Patavinus Petrus de Corbaria, Ioannes de Poliacò, VVillelmus Ockam, Ioannes de Castilione, Franciscus de Arcatara cum pluribus aliis à Ioanne (Papa) 23. circa annum 1324. vel interfecti vel sententialiter damnati

(c) Joannes Foxus acta & monumenta pag. 430. 431 431. 439.

(d) Joannes Foxus Acta & monumenta 358. 359. 360. Extravagantia Joannis cap. 23. licet inter doctrinam Antonimie in quarta parte summæ Catalogus testium veritatis tit. 524. 488. 489.

minati fuerunt, quia omnes Episcopos ac sacerdotes cuiusque gradus equalis authoritatis, potestatis jurisdictionis esse ex Christi institutione dogmatizaverunt. Sic præclarissimus Joannes (e) Hus Bohemiæ decus à præsulis Romanis in Concilio Basiliensi flammis adjudicatur, quoniam inter alia veritatis dogmata, omnes Sacerdotes ejusdem potestatis esse docuerat. Immo sic Aerius primævis temporibus hæreseos infamiam ab Epiphanio (f) injustissime degravabatur eo quod Episcopum nihil differre à Prebytero, vel ordine, vel honore, vel dignitate decreverat: quod illo ipso tempore Epiphanius Hieronymus verissimum esse probaverat, ut recte notat (g) Chemnitius, qui Aerii in hac parte innocentiam (una cum (h) Magdeburgensibus (i) Pareo (k) Theodoro Bibliandro (l) Bucano (m) Gersonio Buzero (n) Amesio, aliisque innumeris) egregie iuratur. Prælati hanc veritatem (eorum dominationi, tyrannidi ambitioni, superbie majestatique intolerabilem, Pontificisque monarchiæ Antichristianæ infestissimam planè ac lethalem) cunctis ferè seculis, persecutionibus excommunicationibus, ergastulis, flammis, gravissimisq; censuris studiosissime debellarunt, schedas ipsis in hac

(e) Joannes Foxus acta & monumenta p. 552.

(f) Epiphanius contra hæreses l. 3. hæres. c. 75.

(g) Examen Concilii Trident. sess. 2. de Sacramento ordinis.

(h) Centur. 4. c. 5.

(i) In August. D. D. Harth. 53.

(k) In Chronograph.

(l) In locis commun. loco 41.

(m) de gubernatione Ecclesiæ pa. 283. 189.

(n) In Bellarmino enerva tom 2. l. 3. c. 1. 5.

hac lite adversarias in cineres ac pulverem deco-
quentes, ne reduci memoriâ earum manes ani-
morum suorum quietem ultra exagitant, &
blandientium honorum pompam dignitatum-
que maiestatem pessundarent. Sed prostrata
insidiis & armata potentia, non argumentis ex-
pugnata Veritas duplicatis viribus tanquam
novus Phœnix e cineribus iterum pullulavit, &
persecutionibus, quasi novis ignibus inflamma-
ta referbuit. Inde tot tantique Paritatis no-
stræ Patroni ubique gentium enati, quorum
nomina Bibliothecam potius quam iudicem in-
struerent, ut doctissimum (o) *Carolus Molinæ*
jurisconsultum Pariensem, aliorumque præallega-
tas in hac controversia sententias prætervolem,
duorum vel trium solummodo opiniones Epis-
coporum Presbyterorumque paritatem propu-
gnantes, unitatque fictæ ab Episcoporum æc-
clesiæ scaturienti obviantes subficiendas, neces-
sarium dabo. (p) *Wolfgangus Musculus de officiis mini-
strorum* verbi hisce syllabis suam in hac re senten-
tiam promulgavit: *Eosdem esse presbyteros quoque &
Episcopos & pastores ex eo patet, quod act. 20 legimus in
hunc modum.* A Mileto autem misis Ephesum
nunciis accersivit presbyteros Ecclesiæ, qui cum
pervenissent ad ipsum, dixit iis: Attendite igitur
vobis & cuncto gregi, in quo vos Spiritus san-
ctus posuit Episcopos ad pascendam (ποιμαίνον)
Ecclesiam Dei. Quos Lucas vocat Presbyteros Ecclesiæ
Ephesi-

(o) Commentarius in Edictum Henrici 2. contra parvas,
datas & abulas Curix Romanæ p. 153. usque 176.

(p) Loci communes Basilicæ 1560. p. 246.

*Epheſina, hos Paulus vocat Episcopos & dicit, "Eos esse a Spiritu Sancto positos, ut pascant Ecclesiam Dei. Sic palam videmus, EOSDEM ESSE PRESBYTEROS, EPISCOPOS & PASTORES. Deinde in una & eadem Ecclesia simul & conjunctim * plures fuisse Episcopos, idque a Spiritu sancto positos, quemadmodum videre est ex eo quoque, quod Philip. 1. legimus: omnibus sanctis qui sunt Philippis, unum cum Episcopis ac Diaconis. Ecce & Philippum plures simul erant Episcopi. Erant autem illi Seniores Ecclesiae: Et ubi in Epistola ad Titum c. 1. legimus: Hujus rei gratia reliquit te in Creta &c. ut constituas oppidarium presbyteros, sicut ego tibi ordinaram &c. Oporteret enim Episcopum inculpatum esse &c. Annon hic quoque videmus, EUNDEM ESSE PRESBYTERUM ET EPISCOPUM. Et 1. Petr. 5. tres haec voces πρεσβυτερος, ποιμαίνετε, & ἡγήσασθε ad eosdem ab Apostolo scriptae leguntur; unde videas Apostolorum tempore in Ecclesia Christi EOSDEM FUISSE PRESBYTEROS, PASTORES & EPISCOPOS. Quod si cui libet, legat hac de re distinctione 53. Can. legibus; quae ex scriptis Hieronymi citantur. Est itaque prorsus indubitatum, IN PRIMA ET APOSTOLICA ECCLESIA SIC FUISSE PER APOSTOLOS DISPOSITUM, ut seniores Ecclesiae ἡγήσασθε id est, gregis dominici curam gerentes, Communi opera ministeria docendi ac regendi obirent, essentque ut ita dicam ἀνὴρ πᾶσι, id est nulli capiti ac praesenti subiecti, quales hodie quoque in nonnullis Ecclesiis verbi ministri reperiuntur, inter quos nemo ceteris est superior officio & potestate, etiam si alius sit vel eradi-*

* Vid. actor. 11. 30. c. 14. 20. cl. 15. 17. 2. 4. 6. 22. 23. c. 16. 4. c. 17. 12. c. 20. 17. 28. c. 21. 18. c. 22. 15. 2. Tim. 5. 7. 1. Pet. 5. 2. Joan. 5. 17. Hebr. 13. 17. 1. Cor. 14. 29. 30. 31. 32. 1. Thess. 5. 12. 13. Rom. 16. 3. 12. Col. 3. 7. c. 4. 22. 17.

eruditione vel dono sermonis, aut sapientiæ potior. Verum
 POST APOSTOLORUM TEMPORA, cum inter Seniores Ecclesi-
 arum (sicuti Hieronymo placet) dissensiones &
 schismata subnascerentur & ut mihi verosimile est tentatio
 illa de majoritate (à (q) Christo olim in Apostolis
 damnata) mentes Seniorum Doctorum ac Pastorum in-
 vaderet, paulatim cæpit de numero seniorum unus aliquis
 eligi, qui reliquis præponeretur. Atque ita sublimiori gradu
 positus Episcopus nominaretur, atque ita quod cæteri ante
 communiter, ipse solus ac singulariter vocaretur. Profuerit-
 ne vel secus hoc consilium Ecclesiæ Christi, qua tales sunt
 Episcopi magis consuetudine (ut Hieronymi verbis u-
 tar) quam dominicæ dispositionis veritate introducti, qui
 majores essent Presbyteris, melius est posterioribus seculis
 declaratum, quam dum hæc consuetudo primum introdu-
 ceretur, * cui debemus omnem illam principalem & eque-
 striam Episcoporum insolentiam, opulentiam ac ** tyran-
 nidem, imo omnem Ecclesiarum Christi corruptionem;
 quam si Hieronymus cerneret, dubio procul agnosceret con-
 silium non Spiritus sancti ad tollenda † schismata, sicuti
 prætendebatur, sed ipsius Satanz ad vastanda & perdenda
 prisca pascendi dominici gregis ministeria; quo fieret ut ha-
 beret Ecclesia non veros pastores doctores presbyteros & E-
 piscopos sed sub nominum istorum larvis otiosos ventres ac

(q) Matth. 20. 20. usque 29. Marc. 10. 35. usque 46. Luc. 22.
 25. 26. 27.

* Nota.

** Sic etiam Joannes Calvinus in 1. Cor. 5. 4. Et in Actis
 15. 22. Et Theodorus Beza Confess. Christ. fidei c. 5. di-
 stinct. 29. Et annot. in Phil. 1. 1.

† Quæ communi Presbyterorum concilio melius quam
 Episcoporum falligio extirpantur. Act. 15. 1. usque 30. 6.
 21. 22. usque 23. 1. Cor. 14. 23. usque 29. Matth. 18. 17.

magnificos principes, qui non modò non pascunt ipsi populum Domini doctrinâ sana ac Apostolica, sed & improbissima violentiâ cavent ne id per quenquam aliam fiat. Hoc scilicet consilio Satanae factum est, ut habeat Ecclesia pro Episcopis potentes dominos ac principes magna ex parte ex ordine nobilium ac satraparum sæculi delectos, qui cùm sumptum cognatorum potentiâ suffulti pro arbitrato suo in grege dominico dominantur: Hæc ille, Cui (r) Hieronymus Zanchius totidem ferè verbis in paritate Episcoporum ac presbyterorum concini, statuens cum Hieronymo, Episcoporum ac presbyterorum disparitatem post APOSTOLORUM TEMPORA magis ex consuetudine, quàm dominicæ dispositionis veritate profectam esse, ut dissensionum plantaria tollerentur & schismatum. Hæc sanè, inquit, ratione, quæ etiam de Archiepiscopis, imò & de quatuor patriarchis ante ipsum etiam Concilium Nicænum creatis constituta fuerunt, excusari defendiq; posse, sentimus; quanquam omnia successu porrò temporis ad summam tyrannidem ac ambitionem deducta fuerunt Quæ causa est, cur, quò propius acceditur in iis etiam ordinibus ministrorum ad simplicitatem Apostolicam, eò etiam magis nobis probeatur, atque ut ubique accedatur, dandam esse operam judicemus. Nec dissencit (s) Antonius Sadeel. Episcopos (inquit) & presbyteros EOSDEM ESSE JURE DIVINO HINC MANIFESTUM EST, quod Episcopi & presbyteri vocabula ad rem eandem significandam, tanquam Synonima in sacris literis usurpentur ut Tit. 1. 5. 7:1 Pet. 5. 2. Act. 20. 17:28: Philip. 1. 1. Ex quibus posterioribus locis manifestum est plures olim fuisse unius urbis Episcopos, nempe totidem

M

tidem

(r) Fidei Confess. c. 25. sect. 19. & de statu pecc. & Legal. in 4. præceptum.

(s) Respons. ad Turriani Sophisma par. 2. loc. 18.

tidem quot presbyteros. Cum tamen inter pontificios una
 urbs non alat duos Episcopos, non magis, quam arbor una
 duos erythacos (quanquam (t) Epiphanius & (u)
 Eusebius Paulum ac Petrum uno eodemque
 tempore etiam ipsius Romæ Episcopos extitisse
 tradunt.) Quin etiam Ephes. 4. ubi Paulus recenset præci-
 pua Ecclesiæ munera, Pastores & Doctores nominat, certè
 non omiffurus eximium illum Episcoporum ordinem &
 gradum, siquidem tunc inter presbyteros eminebant. Nam
 Turrianus non auderet presbyteris parochis denegare Pastro-
 ris nomen, cum (ut ipsi Pontificii loquuntur) curam anima-
 rum habeant. Ergo si vera est Turriani sententia, debuit
 Paulus inter Pastores distinguere, quemadmodum distin-
 xerat Apostolos ab Evangelistis, & Evangelistas ab ordina-
 riis Pastoribus. Nam omnes illi quidem erant Pastores, sed
 quia certis gradibus differebant: idcirco Paulus alios ab al-
 iis distinxit, idem procul dubio facturus in Episcopis, si eo-
 rum vocatio ab aliorum presbyterorum gradu distincta es-
 set. Quamobrem si quis diligenter ad hunc Pauli locum
 attenderit & circumstantiam loci nota verit, non dubito, e-
 um nobis facile assensurum. Huc accedit quod idem Aposto-
 lus Presbyteros commendans Ecclesiis Tim. 5. 17. Qui be-
 ne præliunt presbyteri (inquit) duplici honore
 digni habentur, maximè qui laborant in sermo-
 ne & doctrina: Num obsecro superiorem illum Episcopa-
 tus gradum hic omisisset Apostolus, si tunc locum in Ecclesia
 habuisset. Ita igitur ex hoc Pauli loco argumentemur: Cum
 Paulus eos describit, qui sunt inter Apostolos præstantissimi
 dicit eos laborare in sermone & doctrina: At Presbyteri e-
 possunt

(t) Contra Tar. lib. 1. Hæres. 27. col. 88. & 89.

(u) Lib. 3. Eccles. hist. c. 21.

possunt laborare in sermone ac Episcopi. Nihil ergo habet Episcopus, quo presbyteros antecellat &c. Longum verò Catalogum veterum recensens, ut nobis probes, Episcopos esse presbyteris superiores: Paucis respondeo, superiorem illum Episcoporum gradum vetustissimum quidem, sed tamen HUMANUM INSTITUTUM esse, quo pii Majores schismaticis occurrere voluerunt; (x) (quanquam innumera ferè schismata ac infinita contentionum, factionum, bellorumque semina ab isto prælatorum turgidissimo fastigio cunctis retro seculis pullularunt,) & quanquam fortassis habita temporum illorum ratione remedium illud non fuit inutile; experientia tamen docuit, bonos illos Patres dum Charybdim vitare cupiebant, in Scyllam incidisse. Nam quæ subsecuta est Prælatorum * ambitio non minus ex tialis fuit Ecclesiæ, quam illa schismata. Et (ut vere dicam) hoc fuit schisma omnium perniciosissimum, cum ab Evangelii paritate & à vera doctrina divortium factum est, & spiritualis Ecclesiæ disciplina fuit in regiam auctoritatem terrenamque potentiam commutata. Quamobrem Turriane, dum veterem Episcoporum ordinem tantopere inculcas, dum nobis Cornelium, Fabianum, Cyprianum & alios hujusmodi pios ac sanctos Episcopos commemoras, tu plane res dissimiles conjungere conaris, quandoquidem tui Episcopi præter hoc Episcopi nomen nihil habent cum istis veteribus commune. Absit autem ut quicquam de piorum Episcoporum virtute & probitate detractum velimus: hoc enim tantum agimus, ut superiorem

M 2

Episco-

(x) Vide Zabarellam, Marium & Theodoricum à Nyem de schismate & Catalogum testium veritatis. Joannis Foxi Acta & monumenta pa. 156. usque 280 sparsim.

* Vide Gersonium Bucerum de Guber Eccl p. 410 usque 412. 555. 556. 557. Bezam de minist. Euang grad. ca. 23.

Episcoporum gradum non jure divino fundatum esse, ex scriptura confirmemus. Concludimus igitur, cum superior illa dignitas Episcopalis humanis tantum institutis afferatur, TANTUM ESSE HUMANI JURIS: contra cum expressis scripturae testimoniis pateat, Apostolorum temporibus Episcopos fuisse cum presbyteris exaequatos, JURE DIVINO POTESTATEM ORDINANDI NON MINUS PRESBYTERIS QUAM EPISCOPIS CONVENIRE. Hæcisti. Quod verò Cardinalis (γ) Bellarminus (ζ) Mauritius de Alzedo, (a) Ioannes Filescus, (b) Nic. Le Maistre, (c) aliique moderni Pontificiæ Episcopalisque dignitatis parasiti impudentissimi, ad stabiliendum Episcoporum culmen objiciunt, non convincunt, videlicet; primò ordinandi potestatem solis Episcopis quadrare jure divino, (rectius fortasse Canonico) grande delirium est. Quod Georgius Major, Enar. in Phil. 1.1. Bullingerus decade 5. sermo. 4. Chemnitius, Examen Concilii Tridentini, p. 2. de Sacramento ordinis, Magdeburgenses, Centur. 1. l. 2. c. 4. Centur. 3. c. 6. de ritibus circa ordinationem; Aquinas, Cajetanus, Hyperius, Faber, Calvinus, Marloratus, aliiq; in 1. Tim. 4. 14. Aretius, Hemingiusque in eundem locum, Pezelius Argum. & Respon. pa. 7. de ordinat. Ministro in argum. 1. Plessæus de Ecclesia.

C. 11.

(γ) Tom. 2. lib. 3. de Clericis.

(ζ) de præcellentia Episcopalis dignitatis l. 2. c. 5.

(a) de sacra Episcoporum authoritate l. 1.

(b) Instauratio antiqui Episcoporum principatus l. 1. c. 2.

(c) Anton. de Prætis de jurisdicti. Episcopi, Coninck de Sacramento: Tit. de Sacram. ordinis dispu. 20. dub. 9 n. 75. Vinaldus de Sacram. ordinis n. 17. Barbosa in Pastoralis par. 2. alleg. 3. n. 2.

c.ii. *Zauckius* de statu pecc. & legal. in 4. præceptum, *VVhitakerus*, Centur. 2. Quæst. 5. c. 6. Centur. 4. Quæst. 1. c. 3. sec. 22. *Musculus* in locis communibus, de Ministris verbi Dei, *VVilletus*, Synop. papismi. Controver. 5. Generalis, Quæst. 3. part. 3. in appendice, *Gersonius Bucerus*, de Gubernat. Ecclesiæ p. 308. usque 430. aliique innumeri fusius diluunt; statuentes, potestatem ordinandi jure divino toti Ecclesiæ originaliter & presbyteris æque ac Episcopis ministerialiter competere. Quod illi vero secundo loco retorquent, (d) Episcopos Apostolorum successores esse, presbyteros verò 70. discipulorū solūmodo. Ergo sunt superiores presbyteris, ridiculum planè est. Primò, quia eadem autoritas & jurisdictio à Christo ipso 70. discipulis fuit delegata, ac ipsis duodecim Apostolis, eisdēq; plane verbis, teste *Luca*, c. 10. 1. usque 21. cap. 9. 1. usque 10. *Matth.* 10. 1. usque 42. Apostolos itaque discipulos dignitate ac jurisdictione transcendisse, non est probabile. Secundò, quia omnes etiam presbyteri sunt Apostolorum successores æque ac Episcopi: *Matt.* 28. 19. 20. 1. *Petr.* 5. 1. 2. 3. *Act.* 20. 28. 29. *Eph.* 4. 11. *Rom.* 16. 7. 1. *Corint.* 4. 9. *Rev.* 22. c. 18 20. *Philip.* 4. 3. *Coloss.* 4. 11. 1. *Thess.* 3. 2. *Philem.* 1. 2. 3. *Joan.* 8. hoc est, quoad ministerii ordinaria officia, non extraordinaria Apostolatus privilegia. Hinc *Ignatius* Epist. 5. ad Trallianos. Sed & Presbyteris subiecti estis, ut Christi APOSTOLIS. Presbyteri verò sunt confessus

M 3

quidem

(d) *Mauricius* de Alzedo de præcellentia Episcopalis dignitatis l. 1. c. 8. sect. 3. ubi plures pontificios & Canonicos hujus sententiæ enumerat.

*quidem & conjunctus Apostolorum cœtus. Sic Epistola 6. ad Magnesianos: Presbyteri præfident loco SENATUS APOSTOLI: & Epistola 10. ad Smyrnenſes: Omnes sequimini præbyterorũ Collegiũ, ut Apostolos. Sic Irenæus Presbyteros Apostolorum ſucceſſores nominat, adverſus hæreſ. l. 3. c. 2. 8. l. 4. c. 43. Sic Hieronymus in 1. Cor. 1. Helvetica confeſſio c. 18. Recuſatio Synodi Tridentinæ Principum Germanicorum pa. 2. Aretius problem. par. 3. Locus de miniſterio. Iunius Controv. 5. l. 1. c. 14. not. 15. VVilletus Synopſis Papismi, Controv. general. 4. quæſt. 4. Gerſonius Bucerus de Gubern. Eccleſiæ p. * 495. 496. 497. cum infinitis aliis omnes probos paſtores ac præbyteros Apostolorum ſucceſſores eſſe æque, ac Episcopos definiunt. Evaneſcat igitur objecta ſutilitas. Denique quod (e) nonnulli 3. prætendunt, Apostolos ipſos Episcopos in Eccleſia inſtituiſſe, mera fallacia eſt. Nemo enim unquam negavit, Apostolos Episcopos in Eccleſiis inſtituiſſe à Presbyteris inditriminatos ipſiſque in omnibus cœquales Actor. 20. 17. 28. Phil. 1. 1. Tit. 1. 5. 7. 1. Petr. 5. 1. 2. 3. Sed eos Episcopos diſceſſanos, vel Episcopos Presbyteris gradu ac dignitate altiores in Eccleſiis ordinaviſſe, (quod ſolum inter eruditos controvertitur) neque Scriptura neque Patres affirmant. Hujusmodi Episcopi (teſte Mauritio (f) de Alzedo) ſunt membra & pars Corporis Papæ, cui (g) juramentum fidelitatis & obſequii præſti-*

* Et pag. 261. 269. 270. uſque 214. 471. 499. 541.

(e) Georgius Dounamus Concio de Episcopis.

(f) de præcellentia Episcopalis dignitatis l. 1. c. 1. ſect. 21. & c. 8 ſect. 29.

(g) Mauritius Alzedo de præcellentia Episcopalis dignitatis lib. 1. c. 1. ſect. 10. 11.

praestiterunt (hinc nostro pontificis flagello sese verberatos vociferantur.) Ergo non sunt membra & pars corporis Christi ejusve institutionis, sed Anti-Christi Romani cui modo militant, cujus cruces & Altaria (in (h) reformatione domi forisq; prostrata & confracta) paslim erigunt & restitunt, omnesque ipsis superstitionis ac idololatriæ incurvare monent, suadent, & contra divina ac humana jura impellunt. Memini visitatores (i) Papisticos Academiae Cantabrigiensis sub Cardinale Polo Marianis temporibus, ad promovendam Romanam Idololatriam inter alia statuisse lustrationis suæ decreta, Altaria esse refarcienda, & quâ forma quilibet Academicus in ingressu suo ad Ecclesiam ALTARI INCURVARET. Nonne itaque Prælati illi Pontificiorum partes agunt, qui Christicolas, qui Academicos (præcipuè in Academia Cantabrigiensi) Altari genuflectere instituunt, imo etiam vel poenis adigunt? Qui alias Papisticas ridiculasque Ceremonias diligentius, quam ipsa Dei præcepta & Evangelii mysteria inculcant, earumque omissionem vel neglectum (non à contumacia sed conscientia Religiosissimorum progredientem) atrocioribus suppliciis, quàm divinæ legis violationem atrocissimave scelera vindicant; qui concionatorum fidelissimorum

M 4 ora,

(h) Joannes Foxus Acta & monumenta pag. 795. 579. 1211. 1212. 1345. 1404. 1406. 1512. 1513. 1601. 1603. 1703. 1806. Unde Ridleyus Episcopus Londinensis (teste Balæo) tractatum de confringendis altaribus edidit.

(i) Joannes Foxus Acta & monumenta pa. 1282. 1781. vid. pag. 1333. 1512. 1601. 1610. 1786.

bra, ne peccati Anti-Christique regna labefacerent, passim ad lubitum contra (k) Christi * Canonumque statuta impiissime praecludunt, quique suavisimum Jesu nomen genuflexionibus suis assiduis idolizant, supraque Dei Patris, Filii, Spiritus sancti, Emanuelis, Christi, Salvatoris nomina tremenda multis para sangis evehant (l) disparitatem inter Deltatis personas adequatissimas introducentes ad disparitatem inter Episcopos & Presbyteros statum inandam. Non mirum itaque si Pontificis, Episcoporum Latialium partes in flagello nostro pessundando laudatissime peregerunt, qui eorum Monarchiam in pluribus aliis primitus accuratissime promoverunt. Quamobrem (Lector benevole) horum flagelli nostri indignissimam Censuram, antiquitatis doctorumque fere omnium modernorum sententiis damnatam penitus ac cassatam (quam grandioribus copiis aggredi, nil foret aliud, quam ridiculo conflictu in excisos & exanimos truncos aestuare) tuo examini sincero in neutram partem deflectenti submitto; istamque flagelli Apologiam (felicius votorum humilitate, quam verborum altitudine expressam) humanitatis tuae calculo subicio, te non Lectorem modo, sed etiam (si opus fuerit) Correctorem efflagitans. Faxit Deus, ut sicut nulla incontinens

(k) Matth. 28. 19. 20. Marc. 16. 15. Act. 20. 28. 1. Cor. 9. 16. 17. 18. 1. Thess. 2. 16.

* Can. 45. 21 57.

(l) Bohitalerus contra Guilielmum Rainodum p. 388. 389.

nens scribendi prurigo, nulla ambitiosa gloria Cupiditas, sed veritatis zelus, innocentiae nostrae vindicandae necessitas, Dei gloria, Ecclesiae tranquillitas, errorisque debellandi aviditas, me has schedulas dimembratas raptim luci ac frequentiae credere excitarunt, sic destinatam intentionis nostrae devotissimae metam ejus coelesti conductu, tuisque precibus auxiliatricibus perungere valeant.

Sic precatur

Tui studiosissimus

JOANNES BASTVICK.

M 5

HO.

HONORATISSIMO DO-
MINO EDUARDO SACKEILDIO Co-
miti Dorset & Serenissimæ Reginae
Camerario:

Illustrissime Domine

IN Chartulæ exiguæ ambitu Religionis nostræ
 robur & papisticæ futilitatem complexus fui,
 ne bonas horas in lento carceris otio malè col-
 locarem. Si quis inter acres Romani Nomi-
 nis vindices extiterit, qui scripturâ Teste nos
 convincere possit erroris, vel monere periculi,
 quod in animas fide nostra arcessimus, magnū
 operæ pretium erit ad saniora converti. Id
 autem donec ab illis præclara minantibus, &
 nihil audentibus præstitum fuerit, haud video
 quare de Romana Ecclesia magnificum aliquid,
 de nostra contemptum sentire debeamus.

Dignitatis Tuae Cultor humilimus

JOANNES BASTVICK.

ORNA:

 ORNATISSIMO ET DO-

ctissimo viro D. Senjonio

S. P. D.

JOANNES BASTVICK.

Vir praestantissime,

Non semper fama mentitur. Illate non eruditum modò, sed omnis philosophiæ & Theologiæ arcana callentem concelebravit. Animadverto, illâ modestiæ tuę rationem habuisse. Nam ubi te cognovi, longè mihi Famâ major visus es. Curatissimam enim eruditionem eâ morum suavitate temperasti, ut meritis tuis supergressus sis etiam disertæ amoris præconium. Quæ in te laus eò magis conspicua est, quo infrequentior illi militiæ, cui tu Sacramentum dixisti: utor tecum ea libertate, ad quam tua me humanitas provocavit. Quare cum nos in carcerem eundem, sed causa dispar; te defensus, me oppugnatus Papa compegisset, commercium tui vitæbundus declinabam: non odio in te, sed metu tuorum, à quibus & me & veritatem quæ me mihi rariore est, non bene satis post privata colloquia habitos fuisse memineram, circumsonantibus hinc in Defensores ut bonarum artium nescios, vitâ probrosos, inde in Doctrinam, ut fraudum & imposturarum machinatricem, perabsurdis calumniis. Accidit etiam ut post nos inero casu sociatos & tem-

temporis augustiis ab omni dissertatione exclusos, rumusculi surdi quidem, haud tamen belli proserperent, me quamvis provocatum conscia ignavia detrectasse certamen. Non multum existimationi meae ab ejuscemodi vulnusculis metuendum putabam: prudentis tamen esse, non exponere se nudum & apertum maledictiae. Refugiebam ergo congressum, & quidem eo magis, quod parum spei superesset, te veteranum & jam Judicio simul & aetate in castris papisticis canescentem, veritate victum in partes nostras traducere. Ceterum cum animi tui candorem experiundo didicissem, & prolixum in me affectum, flagrantissimumque salutis meae studium, cepi quoque incallescere desiderio tui tuorumque sermonum. Habere enim hoc humanitas, ut quovis falcino efficacius alliciat. ~~Saepe~~ auditus es dicere, te conversionem mei quovis pretio emptam velle, neque recusare pedibus intectis Romam ire, si modo tam arduos labor mihi prodesse possit ad introitum Romanae Ecclesiae. Quid non de me meretur tam egregius animus? Fateor effervuisse me quoque in vota paria tuis. Quid enim tam sollicito amoris reponere, nisi pro tua quoque salute sollicitudinem? Nec intra vota modò tua torpuit Humanitas, sed lapso manum porrigere, erranti viam monstrare, comiter promisisti. Cepi ergo sic in animum meum inducere, non posse me in Adyta veritatis certi ori Duce penetrare, si fortè hactenus inter anfractus

fractus & ambages palabundus erraverim. Nota mihi erat tua eruditio ; humanitas vero ita obvia, ut etiam invito occurreret. Videbam, utrique otii satis imò superesse. Tum collocandi temporis haud ullā ulteriorem rationem inveniri, neque carceris solatium amœnius. Igitur erudiri à te, corrigi, duci ultro concupivi, non quidem illa reciproca sermonum vice & inter præsentes colloquio, quod turbis obnoxium, neque fortunis nostris tutum est; sed hac pacata sedataque literarum ἀμολιβή, à qua temeritas abest & ἀσχημονία. Memini, quod novissimo congressu constantissimè asseveraveris, solam Romanam veram esse Ecclesiam antiquitate, successione serie, splendore, magnificentia, unitate nobilem. In ejus Fide obdormivisse Maiores nostros, de quorū salute ambigere impiæ posteritatis est: hanc etiam à profectis & capitalibus inimicis pro verā haberi. Ab hac devius & errantibus nihil relinqui nisi vix æternum. Oportere te pro tuo communis omnium salutis studio, ut sopitis dissidiis & sublatis factionibus in hanc omnes redeant, relicto Lutheri Calvinique veterano, quo melius & favorabilius aliquid effingere haud tibi arduum prædicabas. At ego contra non poenitendā pertinaciā, neque veritatis neque salutis exsortem esse Ecclesiam nostram, pertendebam. Et in illa quidem affirmantis negantisque simplici ratione omnis inter nos finiebatur disceptatio. Veruntamen, quia tantinegorium momenti est de quo controver-

vertitur, non dictis nudis, sed dictorum rationibus certandum putavi: cæterum animo neque præfracto, neque inflato, sed humili & melioribus monitis facili obtemperaturo. Ratio autem, quæ me credere impulit, veram esse Ecclesiam nostram, hæc princeps & invicta est, quod omnia illa, quæ essentiam Ecclesiæ constituent, Ecclesiæ nostræ constare & adesse video. Nam qua tempestate Christus erudiendo terrarum orbi circum mittebat Apostolos, id illis solum negotii dedit, prædicandi Evangelium, & administrandi Sacramenta. Omnibusque gentibus & civitatibus Evangelio suo non reluctaturis pacem suam omnes beatitudines completam promisit. Quare cum Evangelii sincera prædicatio & prædicati fides, incorruptaque sacramentorum administratio omnem religionis nostræ cultum comprehendant ipsamque constituent Ecclesiæ essentiam, de Ecclesia nostra non nisi magnifice & sperare & judicare debui, quæ neq; doctrinam Evangelii vitiauit, nec adulteravit Sacramenta. At vestra, cum Evangelii fontes humanarum ad inventionum luto polluerit, puritatemque Sacramentorum novarugarum farragine corruerit longe mihi videbatur à veritate descivisse & Catholica titulum nullo jam jure, sed inani specie obrendere: Nam præclare D. Augustinus cap. v. de vera religione: *Christiani Catholici sunt integritatis custodes & recta sectantes.* Hinc etiam impotentium animorum illa visa sunt convitia, cum nos Hæreticos

verlicos vociferamini : nam expensis ad Euange-
 gelii normam utriusque partis sententiis haud
 arduum iudicatu est utra custos integritatis, vel
 pravitatis hæreticæ manceps sit. Noli putare,
 vir humanissime, hæc à me repeti, ut tibi expro-
 brem, quæ peccantur ab aliis, qui nimio Pieta-
 tis, ut putant, studio violant charitatem. Sanè
 cum genus id hominum cogito, Samaritanæ ec-
 clesiæ species mihi redit in animum : *antiqua e-
 rat, splendida, rituum dives & præfulgens ceremoniis,
 Mosem in honore habebat, Messia venturi avida ; la-
 lutis tamen exsors illius ore pronuntiabatur,
 qui salutis est autor. Hæc apud te loquor confi-
 dentius. moderatissimi ingenii virum & con-
 temptorem inanum. Quam enim vacors est
 illa ostentatio ? Antiqua est Romana Ecclesia. Esto.
 At impia & superstitiosa. Dives, magnifica. Quis
 negat ? Sed prolapsa in cultum idolorum. Nulla ca-
 pitalior Satanæ fraus est, quam execrandos er-
 rores honestare e mentito decore Titulorum.
 His ille artibus quantam in Ecclesia vestra la-
 bem dedit ? Ritus Ethnicorum ab Apostolicis
 explōsos damnatosque reduxit, sed obductos
 novorum nominum fūco. At Christum ipsum
 retento ad speciem nomine, ab Ecclesia & ani-
 mis hominum protrulit. Hac fraude illi gras-
 landum erat, qui Antichristum collocare in do-
 lio Domini satagebat. His technis ad fastigi-
 um surrexit o *anxia*. Nam aperte id a-
 gere, ut Christus maiestate sua deturbetur, stul-
 torum est & insipientium ; cuius vacordia Sa-
 molatenus,*

mosatenus, Arius, Valentinius, Nestorius jam
 ante poenas dederant irrisi, contempique.
 Nam quis adeo spem salutis ejuravit, ut aperte
 Christo maledicentem ferat? qui Dei natu-
 ram, arcana Trinitatis, Christi personam
 convitiis conspuunt, communi consensu
 Christianorum jugulantur. At misterium il-
 lud Iniquitatis per occulta machinarum tor-
 tormenta provehi debuit. Relinquenda erat
 Christo nominis species, sed vis & virtus me-
 ritorum tollenda. Hac vafricie exterminan-
 duserat Christus, ut in æde Dei vacuus fieret
 Antichristo locus. Exitialis impietas, per frau-
 dem negare, quod re ipsa non ausis! Egregiè Se-
 neca: *Quid interest utrum DEUM neget an infame?*
Quid interest, utrum Christum ne-
get, an officiis suis exuas? Nam nisi ami-
 catus decoratusque officiis Christus, nobis nul-
 lus est. Cum enim Christi nomine Regis, Sa-
 cerdotis & Prophetæ officia; *ἡ ἐκείνου* autem voca-
 bulo salutis beneficia è tribus his officiis ema-
 nantia contineantur, haud dubium est, quin
 corruptrix officiorum corrupta sit Ecclesia.
 Non incendam rei atrocitatem invidia verbo-
 rum. Dicam molliter: in Christi officiis
 graviter erravit Romana Ecclesia; officia
 corripit, evertit, violavit. Hujus tanti
 facinoris rea non est nostra, tutrix semper
 & assertrix officiorum. Veruntamen jam
 nunc utriusque partis Doctrinas *παρὰ ἑκαστὴν*
 hoc præmittere volui, in corollariis & addita-
 mentis

mentis Doctrinæ vestræ, quæ veluti simbriæ non satis sanæ Axiomatibus nostris assuuntur, nihile esse, quod non sit supervacuum, quodque ignorari, contemni, despici, odio haberi sine salutis periculo aut dispendio non possit. Sed jam orsi ab officio Regali Doctrinarum instituamus *ἡγεμονισμὸν*. Reformata Ecclesiæ hæc fides est. Christum Jesum universitatis rerum & Ecclesiæ suæ solum & unicum Regem, Moderatorem, Tutorem, Gubernatorem esse, utpote constitutum à Deo super montem illum sanctum, Psalm. 2. traditaq; illi omni potestate in cælo & in terra. Matth. 28. Regem justitiæ Heb. 7. Regem æternum Eisa. 9. Regem Regum Apoc. 17. Illum res quidem omnes, eximiâ tamen curâ tueri Ecclesiam, utpote sanguine suo quæsitam, redemptam & usurpatori Satanæ extortam: huic ab Imperatore suo Christo infundi justitiam pacem, lætitiâ, felicitatem, lucem, cognitionem DEI, & salutis certitudinem, quæque alia ab optimo & maximo Principe in subditos fideles profluunt beneficia. Regnum verò & Imperium hoc cœlestis esse & sydereæ naturæ, non mundani & mox perpetui fulgoris. Joh. 18, 38. Luc. 1, 33, utpote quod Spiritus & Verbi sceptro, non humanæ potentiae virgis & securibus regatur. Vicarium autem huic Regimini datum fuisse neminem, Petrumque Monarcham, Papam successorem nugas esse & inventa ventosæ ambitionis; non reperiri post Apostolorum tem-

pora Duces & Doctores errare nescios. Multitudinem, Miracula, divitias & fastum Ecclesie verè non esse notas. Ecclesiam verò non semper in aperto esse semperque videri. Patribus vero & conciliis, nili Christi Regis Edictis consona statuant, non esse obtemperandum. *At vestra, hoc est, Papali Ecclesie sic placet.* Christum, Regem quidem sed mundanum, neque solum, sed divisam cum vicario curam summam rerum præesse. Illi vicario longa serie Papas succedere, Capita & fundamenta Ecclesie. Non solis Christi legibus, sed Patrum conciliorumque placitis Ecclesiam debere regi, puniendosque severius Canonum temeratores, quam violatores divinæ legis. Neque solo Dei verbo sed traditionibus moderandam. Illa straminea huius sceptri æqualia esse. Eandemque frequentia hominum, successionis serie, pompam & fastum magnifico, miraculis, antiquitate, & robore unitatis, tanquam genuinis indiciis cognosci. Et hic te candoremque tuum appello, ut sepositis tantisper partium studiis, expensam hinc inde litigantium sententiam, sine amore aut odio iudices, utra pars *de Christi officio Regali* sanius sentiat. Nostri Christo privilegia, prerogativas, honorem, gloriam soli & illibata relinquunt. Vestri cuncta hæc vel hominibus afferunt, vel factam inter Christum & homines sceptri societate, contagione sordidissimæ communionis Dignitatem Christi contaminant. Sed forte impietatis Doctrinam illam damnare revere-

ris, cui diu assuevisti. Hoc vide, an saltē superva-
 canea non sit. Quid enim? Si quis Papæ, Pa-
 trum, Conciliorumq; canonum nescius & i-
 gnarus unius Christi sceptro & legibus pa-
 reat, uni fidem habeat, unum in adversis cōsola-
 torem, unum in prosperis Patronum respiciat:
 Illine triste quicquam in extremis ob hanc
 ignorantiam extimescendam putas? Scio ti-
 bi opiniones non ita acerbæ esse. Age tamen,
 si quis Papæ sciens, præfractè tamen & obsti-
 natè credat, Christo vicarium in terris nullum;
 Papam Antichristo quam simillimum; Ro-
 mam hæreticam esse; non Patrum aut conci-
 liorum, sed Christi legibus rectius obtempera-
 ri. Neminem non mortalium errori obnoxii-
 um: multitudinem, vetustatem, unitatem, opes
 malæ & falsæ Ecclesiæ non semel adfuisse. Num
 homini sic comparato, sic credenti, sic morien-
 ti spem salutis una cum anima abrumpas? ab-
 sit ab humanitate tua tanta immanitas. Quid
 enim peccavit? cuius delicti reus est, ita
 qui crediderit? Hoc aveo scire, quam ille
 legem tali fide violaverit. Nam legem trans-
 scendere hoc demum peccare est. Credo igitur,
 haud gravatè te assensurum mihi vir erudi-
 tissime, sine jactura salutis vel nesciri Papam
 & Papæ crepundia, vel non credi. *Reforma-
 ta Ecclesiæ fides est.* Christum inter Deum &
 homines solum & unicum Mediatorem es-
 se; solum DEO satisfacisse, legem imple-
 visse λύτρον persolvisse, victimam sui obtulisse:

solum intercedere apud Deum Patrem, precibus nostris viam patefacere ad Clementiæ aram, nobisque precandi & adeundi fiduciam ingerere. Unicum ergo & Redemptionis & intercessionis illum mediatorem esse: quare neque sanctis vitâ sanctis, nec angelis supplicandum calamitatum nostrarum nesciis, & infirmitatum ignaris, & cogitationum arcana non penetrantibus. Proinde Mediatoris partes male arrogari Mariæ virgini, Mulierum quidem beatissimæ, sed hujus ipsius Mediatoris egenti. Unicum hunc sacerdotem non quidem promiscuè pro omnibus, sed pro grege, pro populo suo obtulisse se victimam Deo. Hunc unicum esse novi fœderis sacerdotem; nec alios in terris dari sacerdotes, qui Christum quotidie offerant victimam propitiatoriam pro peccatis viventium & mortuorum. Hujus Sacerdotis Sacrificium infinitæ virtutis fidelibus per Spiritus sancti virtutem, Evangelii prædicationem, & Sacramentorum administrationem applicari, semelque à se peractû in cruce non iterandum ab hominibus in terra. Hujus Sacerdotis justitiâ nos vestiari, ejusdemque virtute nos exsolvi à poena & reatu. Præter hujus sanguinem haud aliud esse purgatorium, quo labe & maculæ animarum nostrarum expurgentur. Nulla esse tormenta & laniatus, quibus tolerandis homo satisfacere possit divinæ justitiæ. Multò minus opera dari supererogationis, quæ velut in horreum

reum & apothecam Ecclesiæ reposita ; indulgentiarum inde nundinatione vanum expendantur haud ita bene merentibus. Operibus nostris à perfectione longe remotis, vitam æternam non acquiri. Ministris autem peccatorum remissionem, ut præconibus, non ut iudicibus conceditam fuisse. *At vestris hominibus ita videtur :* Christum Redemptionis quidem Mediatorem ; cæterum Sanctis & Angelis suas in mediatione partes esse, multoque maximam virgini Mariæ, Reginae cœlorum, & paradisi Portæ. Illis proinde utpote rerum nostrarum scientibus & peritis vota, preces, supplicationes offerenda. Sacerdotes in terris alios secundum ordinem Melchisedeci constituendos, qui quotidie Christum offerant piacularē hostiam pro delictis fungentium vitā & defunctorum. Hujus Sacerdotis justitiam nobis non imputari. Illius meritis nos à reatu quidem liberatos, poenæ tamen teneri obnoxios. Animas corporibus solutas igne purgatorio lustrari. Passionibus nosmet nostris Deo satisfacere posse. Opera dari supermeritoria & supererogationis q̄ in Ecclesiæ Thesaurū missa à ea ponati Papa vendatur popello vitæ solutioris. Vitā æternā operibus nostris, ut labori mercedē debere. Sufficere ad bonitatē operis, ut mens & intentio operis bona sit. Ministros deniq; peccantib; cōdonare delicta, ut iudices pro sua auctoritate. Quid est vir præstantissime, si non hoc est, Christum nomine tenus Sacerdotem agnoscere, re-

ipsa abnegare? Speciem relinquere, vim vero
 virtutemque eripere? At ingens ille acervus
 acumularum in Christum contumeliarum
 nonne nesciri potest sine fidei detrimento?
 Num Christiano noceant tot commenta non
 credita? Puta virum bonum & salutis non incu-
 riosum soli Christo Mediatori incumbere, so-
 lius nomine preces & vota Deo offerre, solius
 sanguinolentâ victimâ Iustitiam quærere, igna-
 rum aliorum Sacerdotum, nescium alterius Me-
 diatoris, alterius sacrificii, alterius meriti, alte-
 rius purgatorii: vererisne hanc illi ignorantiam
 apud dei Tribunal fraudi fore? Non autu-
 mo, tibi mentem tam lævam esse. Sed puta
 quem obduruisse in hac fide: Nullum esse præ-
 ter Christum, vel mediatorem vel Sacerdotem,
 nec Angelis, nec Sanctis, nec virgini Mariæ
 hujus Dignitatis deberi societatem. Illis res
 nostras neque sciri neque curari: Illis neque vo-
 ta nuncupanda nec fundendas preces. Purgato-
 rium, ubi animæ crucientur, nusquam esse, nisi
 in visis Lunaticorum, vel planorum *παύρνια*,
 Sanctos tam poena quam reatu solutos. Chri-
 sti iustitiam fidelibus imputari. Cruciatus no-
 stros nihil posse ad satisfactionem, nihil opera
 ad salutem promerendam. Supererogationis
 jactantiam inanem esse & aucupium Avaritiæ
 ad pudendos quæstus. Non satis esse bene vo-
 luisse, ut opus bonum sit. Nullam Ministro in
 condonandis peccatis esse auctoritatem. Num
 hujus fidei obstinatio periculosa tibi videatur?
 Nulla

Nulla Lex infringitur ita credendo, nullum
mandatum læditur. Quid verò periculi est *ἡ δὲ
παρεκβαίνοντι* ? *Reformatae Ecclesiae Fides est*, Chri-
stum constitutum à Deo Prophetam, Pastorem,
Doctorem, Testem, Præconem pacis: arcanum
Dei consilium de redimendo genere humano
propalasse, *εὐαγγέλιον* annunciasse, idque ipsum
spiritu suo vegetare & roborare Sacramentis.
Hunc prophetam *omnia nobis eloqui, quæ præcepit illi
Deus: Deut. 18. ver. 18. In hoc Deo fuisse complacitum
illum nobis audiendum. Matth. 17. vers. 5.* Ab hoc
propheta perfectam Dei voluntatem fuisse pro-
mulgatam, consignatamque eodem curante
litteris veteris & novi Testamenti non ambiguis
& obscuris, sed perspicuis & apertis, in quan-
tum satis est promovendæ salutis. Has divi-
nas litteras controversiarum omnium Judi-
ces non egere Traditionum humanarum. Pa-
rendumque Deo non ex hominum mandatis,
sed suis, hoc est verè cœlestibus: proinde cul-
tum Imaginum à Deo non jussu exterminan-
dum è templis & animis. Festos dies à Domi-
no non sacratos impunè negligi. Ciborum om-
nium usum quovis tempore legitimum esse,
modò adsit moderatio & frugalitas ventris. Sa-
cra linguis populo incognitis perperâ celebrari.
Nulli loco lignis & saxis materiato in esse san-
ctimoniam: vel propius in hoc quam in illo lo-
co preces nostras audiri. *Ita credit Reformata
Ecclesia.* Non credit autem illa opinionum
portenta: Fidem justificantem esse posse

sine charitate & operibus bonis ; aut sine sci-
 entia fidem: hominesve merfos in abyſſo cor-
 ruptionis præparatoriis quibusdam imbutos
 eſſe ad gratiam vel inſtructos meritis congrui.
 Conversionē non in ſolidum gratiæ, ſed naturæ
 conatui ex parte acceptæ ferri. Electionē depen-
 dere ex fide præviſa & arbitrii liberi motu. Fideles
 ἱπποκρίται. Cōcupiſcentiam peccati immunē eſſe.
 Reges non præeſſe Jure divino. Clerū Regiis Im-
 periis non eſſe obnoxiiū. Hæreticis non ſervandā
 fidē. Cæcā Monachorū obedientiā laudabilē eſ-
 ſe. Vota liberos rectē facere & ſolvere parētibus
 invitis. Matrimonium clerici cæde & adulterio
 detestabilius eſſe. Continentiæ donum omni-
 bus non reſpicientibus datum. Vectigal Pon-
 tificis è lupanaribus legitimum eſſe. Sacramen-
 ta gratiam conferre ex opere operato. Baptiſ-
 mo ablutos infantes peccati puros eſſe. Chri-
 ſti corpus ſimul eſſe pluribus locis viſum tamen
 tactumque effugiens. Panem & vinum μετα-
 μορφωθῆναι in ſubſtantiam Carnis & Sanguinis
 Chriſti. Impios glutire carnem Domini. Ca-
 licis uſum populo illicitum eſſe. Hæc & ejus-
 cemodi monſtra, quia Propheta Chriſtus non
 docuit, *Reformata quoque non credit Eccleſia.* Ho-
 minibus autem veſtris de prophetico Chriſti
 officio ὑποκρίματα dogma eſt: Chriſtum
 quidem datum à Deo Prophetam, non tamen
 omnem Dei voluntatem annunciaſſe Eccleſiæ,
 nec datā operā redegiſſe in ſcripturam, quæ lu-
 ce & claritate ſui controverſias diſcuterit ; ſa-
 cras

eras literas obscuras, periculosas & laicorum
 oculis subducendas esse. Traditionum, Pa-
 trum, conciliorum auctoritatem Ecclesiæ ne-
 cessariam esse, quæ Scripturæ expleat imperfe-
 ctionem. Colendum Deum pro iussu legum
 humanarum. Imagines in Templis habendas,
 ut eruditrices indoctorum. Deum sculptili &
 mortali effigie rectè efformari. Festos dies re-
 ligiosè observandos. Cibis abstinendum tem-
 poribus statis, Papa jubente. Ignotum lingue
 idioma non officere precibus. Locum hunc
 præ illo sanctum esse. Credi posse & nesciri,
 nullaque re melius fidem definiri, quam igno-
 rantia. Fidei iustificanti abesse posse charita-
 tem. Homines absorptos voragine corrupti-
 onis pollere tamen præparatoriis ad gratiam.
 Conversionem deberi cum naturæ tum gra-
 tiæ. Ex fide & recto arbitrii usu prævisis sus-
 pendii electionem: concupiscentiam eraden-
 dam ex indice peccatorum. Non regnare re-
 ges auctoritate Juris divini. Clerum sæculi im-
 perio non alligari. Monachis cæcum & incon-
 sultum obsequium laudi esse. Clericis Matri-
 monium par esse sacrilegio, aut si quod sit du-
 rius *ajor*. Adulterio non abrumpi conjugii-
 um. Continentiæ donum omnibus promif-
 cum esse. Vectigal meretriciam professis à Pa-
 pa rectè imponi. Liberos parentibus invitis ri-
 te vota concipere. Sacramenta gratiam ex ope-
 re operato conferre. Aqua lustrali ablutos de-
 lictorum puros esse. Baptismo carentes mor-

te mergi æterna. Christum pluribus simul locis esse invisum & intactum; panem & vinum μεταβάλλει in corpus & sanguinẽ Christi. In ventres impiorum demergi corpus Domini. Christiano populo calicis usum nõ cõcedi debere. Ita Christo quidem Prophetæ Doctorisq; nomen manet, cæterum vis & potestas omnis penes Patres, concilia, Papam est. Sed pone jam vir eruditissime, virum aliquem non malum & jam nunc πολιτὸν ὁμῶν in cœlis ita affectum esse, ut soli Christo prophetæ suam dicare velit ἀκρόασι, uni scripturæ patefactæque in illa divinæ voluntati auscultare: pone talem ita existimare, scripturas perfectas, perspicuas, omnium dubitationum eruditrices, omnium litium iudices, omnium nodorum vindices esse: illas à populo debere legi: secundum has & vitam & mores debere componi. Num tali inquam viro, habitum Christo honorem delatamque summo Prophetæ reverentiam, nocumento futuram autumes? absit ab ingenuitate & candore animi tui tam flagitiosa dubitatio. Quid enim ille sceleris admittit, qui traditionum, festorum dierum, Imaginum, Jejuniorum & tot morosissimarum caeremoniarum nescius, Doctrinas illas veneratur quæ à Christo in solatium simul & exemplum fidelibus relictæ sunt? Verum adde virum talem omnino credere, scripturas non sine summo scelere vel imperfectionis vel obscuritatis insinulari: grande nefas esse populum arcere sacris

eris voluminibus: nec minus flagitium iis reli-
 ctis ad Traditiones confugere. Impiam esse
 mortali effigie Deum colere, adorandasve po-
 pulo exponere Imagines. Tyrannorum esse,
 festos dies ab homine confictos terrore sup-
 pliciorum observandos obtrudere, & ventri be-
 nè morato certos cibos statis temporibus eri-
 pere. Haud licitum preces ignoto idiomate
 demurmurare. Absurdum esse loci unius san-
 ctitatem alteri præponere. *Ἀδύνατον* verò, ut
 quis credat simul & nesciat; aut fides iustifica
 subsistat sine charitate; aut homo corruptus
 semet præparet ad gratiam; ut concupiscentia
 tollatur è numero peccatorum. Nefastos esse
 & detestabiles, qui jus divinum Coronæ regis
 eunt ereptum; vel clerum sceptri obsequio sol-
 vunt, vel fidem Hæreticis datam fallunt, vel
 ad cæcam obedientiam Monachos pertrahunt,
 vel clerici conjugium adulterio gravius calu-
 mniantur. Absurdos esse & importunos qui
 continentis donum promiscuum & obvium
 jactant; qui vectigalia è quæstuum corpore fa-
 cientibus laudant; qui vota liberorum paren-
 tibus invitis facta solvenda pertendunt; qui
 conjugium adulterio non violari perhibent.
 Graviter illos errare & falli qui sacramenta ex
 opere operato gratiam conferre cavillantur,
 qui baptismi participes peccatorum immunes,
 lavacri exsortes morti obnoxios vociferantur.
 At furere illos & *ἡγοῦσθαι*, qui Christi corpus
 pluribus simul locis nec visu nec tactu sensibi-
 le præ-

le prædicant, qui μεταμύρεσθαι panis & vini in
 carnem & sanguinem somniant: qui carnem
 Domini ab impiis glutiri delirant: qui calicem
 ab ipso Christo porrectum intercludunt & à
 populo avertunt: qui farinam vice Dei adorant:
 qui præsentiam corporis in terra nugantur,
 quod cœlo clauditur ad finem sæculorum.
 Num talis inquam viri vel ignorantia quisqui-
 liarum Romanensium, vel fides Doctrinæ in-
 taminatæ aut viventi nocere aut mortuo ferre
 possit perniciem æternam? Quis tam crudelli
 reperiatur sententia? Quod enim hîc delictum:
 cujus legis παρέκβασις? Num cuiquam vitio
 erit, quod trepidet ἰδολατρῶν, quod ἐφελοθρησκίαν
 reformidet? Quod Doctore & Propheta cœ-
 litus dato auscultet reliq̃tis hominum vel im-
 pietatibus vel nugamentis? Ita collatis inter se
 adversis circa Christi officia sententiis, haud
 puto dubium erit, utri parti intentius sit pieta-
 tis studium, quod unicum veræ religionis ger-
 men est. Si tibi autem, vir Præstantissime, vel
 Intellectu impeditiore, vel iudicio minus acri
 laborare videbor, quæso succurre laboranti.
 Hoc te dignum est. Hoc mihi invotis. Adhi-
 be Scripturæ lucem & illustra tenebras meas.
 Monstra viam Domini & reduc pedes meos è
 semitis errorum. Procul jubeo facessere per-
 vicaciam opinionum, ubi te munitum animad-
 vertero autoritate Scripturarum. Cæterum
 si clamore & ampullis verborum, & jactantia
 magnorum quidem, humanorum tamen no-
 minum

minum protelare sententiam *Ecclesie nostrae* in animum inducas, in promptu est αλαζονείαν illam contemptu ulcisci. Humanitati tuæ tantum debeo, ut timere non ausim, hoc officium me frustra à te flagitatarum. Nec enim credibile est, te, qui acerrimum quemque nostrorum depoposcisse diceris ad certamen, nunc subterfugiturum partes Magistri, qui discendi avidum erudias in via Domini.

*Vale vir Doctissime, & amati
Studiofissimum*

JOHANNEM BASTWICK.

DOMI

DOMINO COLEMANNO

S. P. D.

JOANNES BASTVICK.

Dies haud ita multi sunt, vir Acerrime, quod in Carceris nostri contubernio de Religione nostra tibi respondi. Cum rationibus tuis profligatis hæeres in luto, non insolito partibus vestris more subsidium petebas à maledictis. Mirabantur altantes intemperiem animi tui & indecoram Ecclesiæ Catholicæ (ut iactas) alumno iurgandi libidinem. Quare cum ab aliis admonitus fuisses modestiæ, acrius in me efferebat facundiæ tuæ rabies: in eo desiit, me occasione captatâ & velut ex insidiis impetum fecisse in te vespera illius diei, quem inter amicos hilarè & rorantia pocula combusseras. Tibi tum plusculum inuitato somni maiorem, quàm disputandi fuisse cupidinem. Sic à vitiosis moribus defensionem petebas imbecillitati causæ.

Huccine recidisse res Ecclesiæ vestræ, ut in tabernis inter mulierum cœtus vel ambiguae vel damnatæ famæ, diem, pudorem, mentem denique illi perdant, qui dogmatum suorum veritatem carcere & vinculis affirmant! Hicine Ecclesiæ Romanæ Martyres? Ire nunc in gratissimi mortalium & Anglicanæ Ecclesiæ Forum invidioso inquisitionis titulo defamate. Damnatus es ad carcerem. Fateor. Sed is tibi vel

vel iudicium vel custodum indulgentiâ, non carceris sed arcis & munimenti loco est. Nusquam libertati Monachorum & Iesuitarum securitate maiore consulitur. Exeuntibus, intrantibus faciles portæ; dies, noctes, ubi vultis, agitis incommutati; incustoditi menses totos vel vobismet ipsis inter vina & mulieres corrumpendis vel seducendis ad foediora imperitis civibus erratis pro lubitu: cum illis interim, qui Regis Majestatem contra vim Papæ, contra infidias & furta protegent, non aeris, vix vitæ liber usus concedatur. Sed ingrata sunt quærelæ, etiam cum necessariæ. Veruntamen, quod te vespere illo victum vino dixeris, equidem miror. Nulla enim emicabant ebrii signa; nisi furorem illum excipias & disputandi libidinem, quantum in me pro-ruebas. Hunc forte in te calorem suscitaverat ignis Bacchi. Cæterum quia spero, tibi dies aliquando siccos agi, consultum putavi te per litteras alloqui, ut sedatior inter nos sermo & composita magis de re tota sit disputatio.

Sæpe enim auditus es optare aliquem dari, qui tecum descendat in certamen. Quare purgatis ab omni livore animis placidè inter nos examinemus Romanæ Ecclesiæ veritatem, quam tu solam & unicam in orbe Terrarum prædicare solitus es. Sanè quanquam jam ante ad Senjonium Sectæ & carceris tui socium, virum uti tu crepabas, invictum & omnium Calvinianorum Malleum, Ecclesiæ nostræ veritatem litteris adhuc responsum flagitantibus asse-

asseruerim : operæ tamen pretium putavi Dissertationi illi *καταστροφικῇ*, & astructrici rerum nostrarum *καταστροφικῇ* & nugarum vestrarum destructricem subungere, ut simul à duobus strenuis viris quid in nos, & quid pro vobis dici possit addiscerem. Quare dum Senjoniustus desudat responsum, exercere nos jam nunc incipiamus. Nec, inique feres sistam in limine tibi *Διαλεκτικῶς*. Syllogismum opposuero.

Ecclesia Idolatrica, in toto simul & partibus corrupta, in qua neque Doctrina neque Disciplina sanæ sunt, illa inquam Ecclesia non est vera. Sed Papistica talis est.

Universam prius arguemus, exinde partes. De universa sic pronuncio. *Ecclesia Papistica non est Catholica, non Apostolica, non una, non sancta. Ergo non est vera. Consequentiam vides, agnoscis enim notas quatuor, quibus ipsi veritatem Ecclesiæ describunt. Antecedens probatu facilis, vobismet ipsis adiutantibus : sanctam enim dici Ecclesiam fatemini propter Doctrinæ sanctitatem, & unam ob unitatem fidei. Fides igitur ad Ecclesiæ unitatem necessaria est. Unde infero. Ecclesia quæ fidem Catholicam & Apostolicam non retinet, illa nec Catholica nec Apostolica est. At Papistica non retinet. Minorem probo. Quæ verbi prædicandi Paritatem & Sacramentorum à Christo institutorum *γνησιότητά* Disciplina *αὐτοδύναμον* amiserit, illa fidem Apostolicam & Catholicam non retinet : Et per consequens neque sancta, nec una, nec Apostolica,*
nec

hec Catholica Ecclesia est. Quanquam enim vos
Papæ Satellites verbi puritatem & legitimum
usum Sacramentorum eraseritis è notis Eccle-
siæ, tamen inter Ecclesiæ dotes non separandas
eadem cognoscitis. Quare nihilominus audeo
concludere. *Papisticam Ecclesiam dotibus his exu-
tam non esse veram & Catholicam.* Sed de dotibus
his, num adsint absintve, videndum restat.

At Verbi quidem in illa exolevisse Puritatem,
ita probo. *Ecclesia Papistica Articulos fidei funda-
mentales evulsit; fidem ipsam corrumpit; Idololatriam in-
duxit. Ergo Doctrinæ puritatem amisit.*

At inter fidei fundamenta, sine qua Deo nemo
placet, salutis certitudo est, quam homines ve-
stri impiissime labefactarunt. *Persuasum mihi est*
inquit Apostolus Rom. 8. ver. 38. *neque vitam, neque*
Angelos, neque Principatus, neque potestates &c. posse nos
separare à Charitate Dei, quæ est in Christo Iesu domino
nostro. Hinc divinis illis elogiis fides insignitur
Hebr. 11. vers. 1. *ἡ πίστις ἡ ἐλπίς* substantia &
evidentia rerum, quæ sperantur. Hinc *ἡ ἀληθοφροσύνη* fidei
comes & affecla. Rom. 4. vers. 21. dubitatio au-
tem umbra *ἡ ἀπίστια*. Hinc firmitas, robur,
vis, potentia fidei toties ab eodem Apostolo
celebrantur, qui nos jubet *σὺν τῇ πίστει ἡ*
ἀσχυρία, *ἀλλ' ἐν δυνάμει*. At apud vos fi-
des & *ἡ ἀληθοφροσύνη* ventosæ & inanis confiden-
tiæ titulo traducuntur; unde Concilii Triden-
tini decretum est Sess. 6. cap. 9. Non credi salu-
tem sed sperari magnâ spei contumelia, quam
fallacem Tridentini & instabilem faciunt, cum

O

tamen

ramen animæ Anchora: Hebr. 6. vers. 19. appel-
letur ab Apostolo & πληροφoρίας attributo de-
coratur.

Sed hoc velim mihi exponas paulò fami-
liarius, quid in Apostolorum Symbolo sibi
velit articulus, credo remissionem Peccato-
rum & alter ille subsequens, credo vitam æter-
nam. Nam si illorum, ut vestri docent hîc
modo sensus est, esse remissionem & esse vi-
tam, aveo scire quî fides vestra præmineat fi-
dei Diabolorum. Nam & ipsi de eo non am-
bigunt. Si dixeris hominem in Potestate con-
stitutum, exclusum Diabolum iterum inter-
rogabo, quî tua fides excellat fidem hypo-
critæ: Nam impiissimè πονηρόμυθον nihil
impedit credere, remissionem esse & vitam.
*Vide quorsum abierit Ecclesiæ vestræ gloria, cum Diabolis
& impiis tanta, quanta vobis fides sit.*

At justificationis doctrinam fidei fundamen-
tum, Januam Ecclesiæ, semitam qua itur in cœ-
los convulsistis, clausistis, obsepistis. Hujus
materiam, Formam, Efficientem prodigiosis errori-
bus corrupistis, ne quid usquam in illa sanitatis
superesset. Sed de materia primùm dispicia-
mus. Illam scripturæ statuunt in Christi obe-
dientia usque ad mortem, unde D. Paulus: *In
Christo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, re-
missionem peccatorum Colos. cap. 1. vers. 14. Et alibi:
Quemadmodum per inobedientiam unius hominis peccato-
res constituti sunt multi; ita per obedientiam unius, justi
constituuntur multi; Rom. 5. vers. 19. Rursus Rom.
8. vers.*

B. verl. 3. 4. *Missus est Christus in Carne peccato obnoxia,*
idque pro peccato. ἵνα τὸ δικαίωμα τῆ νόμου πληρωθῇ ἐν
ἡμῖν ut justitia legis in nobis impleretur. Iterum Rom.
 10. verl. 4. *Christus est finis legis ad justitiam cuius cre-*
denti. Sic D. Petrus Epist. 1. cap. 3. verl. 18. *Christus*
pro peccatis semel passus est iustum pro iniustus, ut nos ad De-
um adduceret. At vultri quamvis Christum Justis-
simum fateamur & lege adimpleta satisfacien-
tem Deo, Christi tamen obedientiam negant es-
se justitiam nostram, sed eam in operibus huma-
nis & meritis collocant. Unde Concilii Tridenti-
 ni Sess. 6. cap 7. hoc effatum: *Materiam justitie no-*
strae esse opera nostra. Cum autem opera nostra im-
 perfectionum foeta sint, nec satisfaciant Legi,
 impossibile est, ut operibus nostris allequamur
 justitiam. Sic quantum ad justificationis Materiam
 à fundamento, à fide, à Doctrina Catholica Papistarum ab-
 erant Ecclesia.

Nunc formam videamus. Hanc scripture con-
 stituunt in impuratione obedientiae Christi,
 quae gratis à Deo applicata & a nobis per fidem
 recepta nos reconciliat optimo Patri. Hoc aper-
 tissime asserit Apostolus. Rom. 5. verl. 10. *Si cum*
inimici essemus, reconciliati fuimus Deo per mortem Fi-
lii ejus: multo magis reconciliati servabimur per vitam
ipsius. Nec ambiguit. 2. Corinth. cap. 5. verl. 18.
Haec omnia sunt ex Deo, qui reconciliavit nos sibi per Je-
sum Christum. Hinc ipsum Evangelium, quo
 forma justificationis nobis proponitur dicens
 v. 1. *τὸς νόμον ἀγῶς, ministerium reconciliationis in-*
digitatur. Et ne quis usquam dubitantibus scrup-

pulus hæreat, disertè eodem loco idem ait Ap-
 stolus. Illam qui non novit peccatum, pro nobis pecca-
 tum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in eo. Hinc
 est, quod toties Scriptura iustitiam nostram
 non in efficacia bonorum operum, sed in ma-
 lorum remissione collocant. Sic Act. 13. 48.
 Notum sit vobis fratres, annuntiavi vobis remissionem
 peccatorum per Iesum &c. Sic Rom. 4. vers. 24. Sed
 etiam propter nos, quibus futuram est, ut imputetur illis
 qui credunt in eum, qui ex causa Iesum Dominum nos-
 strum a mortuis, tradidit propter offensas nostras, et
 exeatatum propter justificationem nostram. At vos ju-
 stificationis Formam non in impurata Christi
 iustitia, sed in bonorum operum meritis col-
 locastis: illis enim iustitiam veram & eter-
 nae vite meritum adscripsistis. Hoc operum
 bonorum meritum vobis forma iustitiæ est. At
 quis illorum opera mereri præmium dixerit,
 qui cum enixe omnia faciunt, servi tamen inaviles
 & nulli rei sunt. Sic in Formâ iustitiæ deserto funda-
 mento, relicta Scripturis, & abjecta fide, voto celo abor-
 nitur. Superest causa efficiens. Illa, si Scripturæ aut
 scultamur, Amor Dei & gratia est. Sic Paulus
 2. Tim. 1. 9. Deus servavit nos & vocavit voca-
 tione sancta, non ex operibus nostris, sed ex suo proposito
 & gratia, quæ donum quidem est nobis in Christo Iesu ante
 tempora sæculorum. Et Ephes. 1. 11. Deus nos prædes-
 tinavit, quos adoptaret in filios per Iesum Christum pro
 benevolæ voluntatis suæ affectu. Rursus ibidem: Deus
 qui dives est in misericordia propter multam illam chari-
 tatem

ratem, qua dilexit nos, etiam cum per lapsus mortui effo-
 mus nos una cum Christo vivificavit, cujus gratia, in-
 quit, servati estis. His consonat illud D. Pauli
 ad Titum. 2. vers. 11. Illuxit gratia Dei salutifera
 quibusvis hominibus. Et illud Iohan. 3. vers. 16.
 Ita dilexit Deus mundum, ut filium suum unigenitum
 dederit, ut qui credit in eum, non pereat, sed habeat vi-
 tam aeternam. In hoc omnes ubique Scripturæ
 concinunt, Dei gratiam, Benevolentiam, Propositum,
 Amorem, Justificationis nostræ solam & unicam
 causam esse. At hominibus vestris quanta hæc
 cum Scripturis dissensio est? Qui liberum homi-
 nis arbitrium in tantum evehunt dignitatis, ut
 inter causas sit & quidem primaria. Nam cum
 mortuum, extinctum, penitus sublatum Scri-
 pturæ pronuntians, vestri sopitum modo & lan-
 guidum admota Dei gratia exsuscitari dicunt
 ad officium; insigni contumelia divinæ gratiæ,
 cui salutis nostræ principalis eripitur effica-
 cia. Jam verò quam immane istud, quam im-
 pudens? Deum commoveri, ut benè velit no-
 bis operibus nostris præparatoriis, quæ gra-
 tiam exinde uberiores proliciant? Inverso cer-
 tè vocationis nostræ statu. Non enim vocat
 nos Deus, vel amore impulsus vel misericor-
 dia, sed inductus operibus nostris, quæ gratiam
 promerentur. Hoc dogma vestrum est, exo-
 sum coelo, exitiabile terris. Hinc mer tum
 illud congrui exclusit Schola omnium porten-
 torum fecunda nutrix, quasi operibus extra fi-
 dem factis aptum sit & congruū *περὶ ἔργων*

gratiam reddi, veluti præmium; homini quippe nondum renato, sed quantum in se est, in bonum incumbenti, de congruo teneri Deum, ut gratiam eidem liberiores impertiatur. Hæc vestrorum constans & pervicax opinio est tantum à Scripturarum distans veritate, quantum ab inferis Superi disident. *Sic doctrinam Iustificationis magnum fidei fundamentum Papiſtica corruptis & convulſit Eccleſia.*

At in demoliendo cultu unius Dei, fundamentali certè omnis Religionis Articulo quantum laboris & impiæ curæ collocavistis? *Vnum colite Deum, unum adorare, Scriptura vox, imò natura est.*

Simulachris aut imaginibus Deum effigiare, ipsius Dei edictis prohibemur. *Dominum Deum tuum coles,* inquit maximus Magister Matth. 4. vers. 10. *καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύεις* & ei soli servies. Idolatriam verò Scriptura quot verbis, tot diris insequitur. At quid Romana Ecclesia? Cultum idolorum verbis damnat, reprobatur, notâ & veteri Judæorum arte. Angelis, Sanctis, reliquiis supplicat: sed *Δουλείας*, non *λατρείας* affectu inquit. Quasi vero colere & servire in sacris diversa sint. Vide Rom. 1. vers. 25. Rom. 7. vers. 6. cap. 12. vers. 11. cap. 16. 18. Ephes. 6. vers. 7. Actor. 20. vers. 29. Phil. 2. 22. & tum illarum vocum, si quod inveneris, jacta discrimen. Finge interim & responde, utra voce cultum religiosiorem contineri putes. Haud dubiè perniciosius peccat, qui in sacris creaturæ servit.

feruit. Sed rudis plebecula num inter δουλείαν
& λατρείαν docta est distinguere? Haud puto,
te tam insulsum esse, ut tam inepta dicas. Cæ-
terum submissis genibus adorare statuam, non-
ne λατρεία est? Eidem preces & vota offerre
ecquidnam est? Si surdis cantas fabulam, stu-
por est & dementia: si exaudiri vos ab illis exi-
stimatis, haud dubiè divinitatem saxo & robo-
ri adscribitis. Cæterum lignæ vel saxæ cru-
ci, quin λατρείαν exhibeatis, ne ipsi quidem ne-
gant, quos nihil pudet. Crux tamen creatura
est, & manibus humanis dedolatur: nec ulla
huic accessit μεταμόρφωσις, qualem in placentu-
la eucharistica somniastis. Nec ipsi modo cru-
ci is honos habetur, è qua pependit Salvator;
sed omnibus simulachris, formis, figuris quæ
ad eam similitudinem effinguntur, ut Thomæ
in parte 3. summæ quæst. 25. articul. 4. Cajetano
in commentariis suis in illum locum Thomæ, &
Andradio in lib. 9. Orthodox. explicat. Ecclesiæ
vestræ oraculis placuit. Haud iniquè feres igitur,
*si Romanam Ecclesiam Idolatricam corrupto fidei
fundamento Catholicæ Ecclesiæ jure & dignitate excidisse,
conclusero.*

Fundamentalium Articulorum sequitur al-
lius non mitius à vobis aut clementius habi-
tus. Scripturæ oraculum est: *DEI legem non
posse impleri ab homine*: proinde è legis obsequio
frustra sperari salutem. Hoc D. Paulus ad Galatas
Cap. 2. vers. 15, 16. omnium Apostolorum no-
mine disertissimis verbis eloquitur: Nos qui na-

*Iura Iudei sumus & non ex gentibus peccatores, scientes non justificari hominem ex operibus legis, sed per fidem Jesu Christi, etiam nos in Jesum Christum credimus, ut justificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propterea quod non justificabitur ex operibus legis ullacaro. Imò ne quid ulli dubitationis hæreat, subdit Cap. 3. vers. 16. Maledictionem omnibus incumbere quotquot ex operibus legis sunt. Lex enim promiscua damnatione in omnes sævit, qui peccatis sunt obnoxii, è quorum numero nullus exemerit: Si diximus nos non peccare, mendacem facimus Deum, & sermo ejus non est in nobis, inquit D. Johannes Ep. 1. Cap. 1. v. 10. Quare D. Paulus ad Phil. 3. vers. 8. divinissime differit in hanc sententiam. Quin etiam certè duco, omnia damnum esse propter eminentiam cognitionis JESU Christi Domini mei &c. ut Christum lucrificiam, & comperiar in eo, non habens meam justitiam, quæ est ex lege, sed eam, quæ per fidem est Christi, justitiam ex Deo per fidem. Et ad Rom: 8. vers. 3. non modo legis ἀδύνατον, sed impossibilitatis illius causam exprimit τὸ ἀδύνατον τῆς ὀργῆς, cujus pondere degravati assurgere non possumus ad illa officia, quæ à nobis efflagitat cœlestis Imperator. At homines veltri, servari posse imple-
 rique legem, acerrimè contendunt; adeo ut Tridentini Sess. 6. cap. 3. contra sentientes impietatis notis inusserint; Ajunt enim. Impia est sententia, Deum impossibilia præcipere. Nec hîc stetit illorum audacia. Majus aliquid & excelsius & excellentius ab homine præstari docent, quam ip-
 sa lex*

sa lex exigit : hinc supererogatoria opera enata sunt & conflatus indulgentiarum Thesaurus, quem tantâ curâ obmuniverunt Tridentini Sess. 21. c. 9. atroci in Salvatore Christum contumeliâ; cuius hæc unius gloria est, quod præstis ultra supraque legem officiis salutē penditis & desperatis hominibus restitueritis. Nam si illius obsequium legis postulatis tantummodo exequatū fuisset, actum erat de nostra beatitudine, quam per gravissimos cruciatus & mortem spontaneam, non flagitatam à Lege, paravit fidelibus. Hoc Christi opus supererogatorium est. Hoc nixa est redemptio, iustitia, salus generis humani. Et hoc quidem loco Romanæ iniquitatis detegitur mysterium, quæ sanctorum hominum supererogatoria opera nobis imputari docet. At Christi obedientiam supererogatoriam illiusque iustitiam nobis imputandam deridet & abnegat. Nonne impius furor est, hoc Christo salutis Auctori eripere, quod homini suffragiis humanis in divos relato concedas?

Sed divertamus ad aliū articulū. Inter sacra principia est: *Doctrinam omnē, quæ saluti necessaria sit, in Scripturis contineri.* Hinc ita sollicitè cavet Moyses Deut. 4. 2. ne quid addamus Dei verbo, detrahāmusve. Hinc contrariū audentibus malum, & vix, & anathema denunciatur. At Romanis quā contemptim habetur id præceptum? Sarcinæ, cumuli Traditionum in Ecclesiam coacervari fuere, quibus obrutæ Scripturæ jam dudum suffocantur: & tamen illas Tridentini Sess. 4. *Pars pietatis affectu recipiendas venerandasq̃, quo scripturas*

precipiunt. Cum ipsi audacia vestra ve illud DEI & anathema provocaveritis, nolite expectare ut concludam, vos à vera & Catholica Ecclesia jamdudum abscissos esse.

Sed articulorum non infimus est: Peccatis omnibus deberi mortem, & quidem è meritis condigni. Hac sententia etiam originale peccatum ma-
stat Apostolus. Rom. 5. sicut per unum hominem peccatum in mundum introijt & per peccatum mors, ita in omnes homines mors pervasit, in quo omnes peccarunt. Et Rom. 6. vers. vlt. in omne promiscuè peccatum hanc enunciat mercedem, hæc ὁ ψῶν; mortem. Sic Deus ipse apud Ezech. 18. vers. 4. Anima quæ peccaverit, ipsa morietur. At vestri, velut emancipati mortis imperio & peccati legibus, peccata sua natura venialia constituitis. Illamq; sententiam Tridentinorum autoritate munitam populo credendam obtruditis. Hinc exarserunt purgatorii ignes, quibus poenæ peccatis venialibus debitæ persolvuntur. Illis quippe flammulis exuruntur peccata ista leviuscula. Medicorum filii eos periculosissimè ægrotare perhibent, quibus mens laborat & mali magnitudo non intelligitur. Vobis res non est in minori discrimine, peccati luem non intelligentibus & supplicii incuriosis. Cæterum, quàm hoc immane est, concupiscentiam, omnis mali fomitem post baptismi lavacrum, peccati absolvere. Sic enim Tridentini Sess. 5. Cap. 5. Naturale est concupiscere, nec magis rationem induit peccati, quam spirare. Quod axioma palmaris impuden-

pudentiæ est. Quare cum Regno celorum excludantur, qui peccata sua non agnoscunt, haud dubie Romanenses Ecclesie vere & Catholicae finibus ejiciendi sunt, qui peccatorum cognitionem ex animis extorremus.

Jam superest alter momenti non levis. Scripturae notitiam populo necessariam esse ad salutem. Hinc illa Magistri Maximi adhortatio: *Scrutamini Scripturas; nam vos videmini vobis in ipsis vitam æternam habere, & illa sunt quæ testantur de me, Joh. 3. vers. 39. & illa Saducæorum Scripturas ignorantium objurgatio Marc. 2. vers. 24. At vos neque Christi exhortatione moti, nec objurgatione deterriti Scripturas populo eripitis. Unde fit, ut extincta luce palabundus miser populus cespitet in tenebris: ut miserimus Grex sævientem atrocissimam lue, subductis bonis & salutaribus herbis inops solatii & remedii acervatim cadat. Hinc concludo, Ecclesiam illam veram non esse, quæ veritatem ab iis abscondit, quorum interest eam habere perspicitissimam. Quid enim, si non hoc abscondere est, ignota linguæ sonitu & murmure imperitas aures obtundere simul & eludere? Jam verti scripturas in linguas populis vernaculas, ægrè conceditis: versas verò pauculis, idq; scupulosa cautione permittitis. Et ne populus, jus suum à Deo datum sibi ereptum, indignetur, incautos mortales fraude faverrima circumvenistis, docendo fidem implicitam, hoc est cæcitatem, ignorantiam, Ituporem, & brutam væcordiam optimum instrumentum esse adipiscendæ beatitudinis. Sane si scribis*

&

& legum peritis vix & extrema malorum Christi obnunciat, quod scientiæ clavem susculis-
sent; Quomodo Pōtifex Romanus & ferruminatus illi cla-
rus effugiet tantam damnationem, qui Scripturæ lucem sa-
lemq̃ sustulit ex Ecclesia?

Articulorum novissimus hic esto. Hominem
idoneum non esse, ut pro peccato levissimo satisfaciat Deo.
Sic D. Petrus 1. Epist. Cap. 1. vers. 24. Christus
peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum, ut
nos peccatis mortui justitiæ viveremus, & addit
cujus vibicibus sanati estis. Sic D. Johannes The-
ologus Apocal. 1. vers. 5. Christus nos lavit à pec-
catis suo sanguine. Sic 1. Epist. Johannis Cap. 1.
vers. 2. Christus est propitiatio pro peccatis nostris.
Sic D. Paulus ad Romanos Cap. 3. Christus est à
Deo propositus, ut esset placamentum sive propitiatio
per fidem in sanguine ejus. Sic Cap. 4. ad Roman.
vers. 25. Christus traditus est propter offensas nostras,
& excitatus propter justificationem nostri. Et sanè
arrogare tibi met ipsi tantum dignitatis & vi-
rium, ut ipse per te DEO satisfacias, quid a-
liud est, quàm exitiosa ambitione niti, ut ipsum
te facias DEUM? Cujus superbiæ & arro-
gantiæ rea est Romana Ecclesia, satisfactioni-
bus humanis, corporis cruciatibus & tormen-
tis, quæ neque Deus præcepit, nec exigunt
Scripturæ, fugitura se mortem æternam & pla-
catura iram Dei, falsissime opinatur. Unde conclu-
do Ecclesiam Romanam satisfactiōis Christi contemptri-
cem, & humanarum satisfactiōum merito confisam &
superbientem, à vero salutis fundamento longè rejectam
esse,

esse, & catholica veraq; Ecclesia finibus longissime ex-
terminatam.

Sed ex illo Doctrina vestra carcinomate, a-
gedum admoveamus manum Sacramētis, quo-
rum ea natura est, ut à Dei verbo & Doctrina
dependeant, divinasq; promissiones & arcana
salutis nobis obsignēt. Quare nec alia ab iis, quæ
Christus instituit, inveni in Ecclesiam, vel aliter
quam ipse præcepit, administrari debent. Eude
Sacramentis quidē in genere primò differen-
dū, exinde de illis in specie disceptabimus. Nec
obijciam vobis Sacramentorum importunam
multitudinem, quamvis auctus eorum nume-
rus flagitiosa fuerit audaciæ, quia tempus mo-
net, ut ad graviora properemus. Id axioma æ-
ternæ veritatis est. Sacramentorum extra usum le-
gitimum, nec usum ullum nec virtutem esse. Legi-
timus autem illorum usus est, uti cum fidei
percipiantur, et infidelibus enim nec usus eo-
rum neque fructus est. At cum fidem dico,
de adultis loquor, non de infidelibus. Infantibus au-
tē Baptismus neque gratiam infundit, aut in-
stillet fidem, sed fidei symbolum est. Cum
enim Sacramenta è verbo dependeant, quod ei-
tra fidem nō juvat, fructus ab illis quoq; sperari
nequit sine fide perceptis. Quare gratiam Sa-
cramenti includere infidelibus etiam efficax
cōstitutio demum est extra fundamentum veri-
tatis opinionum & errorū rudera accumula-
rem. Nam Sacramentis eadem quæ verbo sine fi-
de percepto utilitas. Id autem Israelitis olim

pro-

profuisse negat Apostolus. Heb. 4. vers. 2. quia fide non
 erat contemptum. Euangelii enim fide profu-
 turi appendices sunt Sacramenta non nisi per
 fidem salutaria. Vnde egregie D. Paulus
 Rom. vers. 28. 29. Circumcisionem manu factam
 inanem, at illam cordis efficacem, docet, quæ in spiritu est,
 non in littera. At homines vestri gratiam sacra-
 mentis penitus inherere clamant, & sine fi-
 de ullove bono motu eadem percipientibus
 profuturam. Quæ opinio Sessione 7. Con-
 cilio Tridentini una cum abortu operis opera-
 ti diligentissime fovetur. Contra monstrum
 hoc sic argumentor. Qui ex opere operato sine fide,
 sine motu bono gratiam, peccatorum remissionem, Re-
 gnum cælorum assequi ambit, ille à salutis fundamento
 aberrat. Sed ambit Romana Ecclesia. Sed age, Doctis-
 sime Domine, dic sodes, quanam sit ille gra-
 tia, quam conferri Sacramentis contenditis.
 Estne Remissio peccatorum? Explica me ex
 hoc dubitationis æstu. Potestne adultus fidei
 inanis, imò obstinatus non credere, potest-
 ne talis, remissionem obtinere peccatorum?
 Reclamat Scriptura, negant omnes qui non
 dum mente alienata sunt. Quid ergo?
 Num fidem conferunt? Minimè. Nec e-
 nim parvulis fidem infundit Baptismus, par-
 adultis sine fide ad Sacramenta accedentibus
 fidem ab illis inferi, absurdum. Sed quomodo
 dem? Catholicamne? Nugæ. Illa enim scientia
 pura pura est & Doctrina, quæ tam celeri com-
 meatu non transfunditur: nec enim repente Do-
 ctiores

Etiores prodeunt, qui à Sacramentis revertuntur. Sed dic quam fidem, vir bone, Formata an Informem? Informis certè Deo placere non possit. Formata autem unde infantibus? Informem enim formata subsequitur. At informis quomodo pullulavit in parvulis? Jam Caritas, quæ apud vos fidei forma est, quando erepsit in infantulos? Vides, & quanta vos vir-
camstet absurditatum moles: quanta populorum miserrime circumventum caligo: quanta Romanenses à veritate avulsos ruine formido.

Alterum à veritate Principium accepimus, Sacramenta non causas esse, sed symbola salutis: nec letabilem esse carentiam eorum, sed contemptum. At Romana Ecclesia Tridenti docuit Sess. 7. Cap. 4. Sacramenta tam absolute ad salutem necessaria esse, ut eorum egenis spes nulla supersit salutis, ne parvulis quidem exceptis, quos aquæ penuria arcuit à Baptismo. Quasi salus & vita æterna, quam stabilivit æterna electio, tot promissa firmarunt, tam efficacia Christi merita pepererunt, ab inconstantis aquæ fortuita dependeat aspergine. Qua opinione vix quicquam dementius.

Sed Eucharistiæ Sacramentum speciatim examinemus. Veritatis fundamentum est, Christi corpus è substantia beatæ Virginis semel natum ex alia materia conflare non posse; unumq; Christo semel nato corpus esse. Huic assertioni testem habemus D. Paulum Rom. 1. vers. 3. Factus est Christus ex semine Davidis secundum carnem. & ad Galatas 4. vers. 4. Postquam venit plenitudo temporis, emisit Deus

Deus filium suum factum ex muliere, factum legi obnoxium. & ad Rom. 9. vers. 5. Apostolus ait Christum & Judeis descendisse, quoad carnem attinet. At Romanenses multa Christo corpora & e rebus in idoneis materiata affinxere. Tridentini Sess. 13. Can. 2. & 4. corpore illum farinaceo & in carnem transubstantiatio induunt, & factum e vino sanguinem venis illius infundunt. Ita ut non ex stirpe Davidis, sed tritici & vitis novum nobis Christum exhibeant. Contra hoc porrentum sic disputo. Si tenemur credere, Christum e virgine natum, tum fidei fundamentum evertunt, qui credi jubent Christum e farina conflatum. Sed id jubet Romana Ecclesia. Nam corpus e framento compositum idem non est cum illo, quod e Maria substantia emanavit. Nam quod ex pane est, non est e virgine: atqui verum corpus ex virgine esse, sacra Ecclesia & intemerandum principium est. E quo pernicioso Papistarum dogmate proficit aliud aequè exirabile. Non unum Christo corpus esse sed infinita. Non enim fieri potest, ut corpus idem hoc in loco sit, & deglutatur in alio: hoc enim comminueretur, dum hic manet integrum. Et sane illud qui sumunt, hoc non sumunt, nisi individua multa & diversa numero eadem statuas, quod absurditate sua etiam pluribus ingenius indignationem incutiat.

Atqui fundamentalium Articulorum porissimus hic est. Redemptionis nostrae momentum omne verti in unico & cruento Christi sacrificio. In hoc omnes scripturae sunt. Hoc unum agunt Prophetae, Apostoli, Evangelistae. At Romanenses

Sacri-

Sacrificium aliud idque incruentum excogitarunt, quod pro vivorum motuorumque peccatis quotidie offeratur Deo. Huic sacro peragendo Sacrificulorum major consecrata est turba, quam olim convenerit ad insanam turris Babylonice fabricam, in quorum te quoque numerum, Vir strenue, vel casus coniecit, vel incōsultior voluntas. Hi Christum Deo Patri diluculo immolant, quasi nondum peracto illo sacrificio, quo mundus expiatus rediit cum cœlis in gratiam; qua contumelia nihil in Christum designari potuit atrocius.

Accedit huic Articulis alter. *Unicum sacrificium Christi non potuisse offerri, nisi à semet ipso, qui in æternum Sacerdos est.* Nam in veteri fœdere Sacerdotes mortales erant. Hic autem æternus & imperio mortis emancipatus. Quare solus ille offerendæ victimæ idoneus fuit, cujus æterna foret vis & efficacia, quod in divinissima ad Hæbræos Epistola magna cum maiestate orationis enarratur. Christus enim summo sacerdotio præditus solus erat dignus, qui tantæ victimæ oblationi operaretur. At Romanensium Ecclesia novum & inauditum Sacerdotulorum collegium instituit, Christoque tanti muneris socios penè infinitos dedit homulos certè ineptos, nugas & quisquilias meras, qui se Christum Patri offerre somniant, qui non erubescunt, se dignos credere, ut manibus cōtrecent corpus domini, indigni sæpè qui farinam lingant, aut vescantur muneribus terræ. Illine

Christum offerant? Nec opus est, id faciant; in
 ius id sibi arripiunt; denique ne possunt qui-
 dem. *Sanctificati sumus enim per oblationem semel cor-
 poris Iesu Christi* Hebr. 10. vers. 10. *per oblationem se-
 mel factam*: non sæpe faciendam, non iterum &
 iterum repetendam. In hoc enim sacrificium
 Christi veteribus dissimile est, quod illa fre-
 quenti repetitione iteranda erant non abo-
 litis peccato. Hoc autem plenâ pro pecca-
 tis præstitâ satisfactione, non nisi semel offerri
 debuit placato & reconciliato Patri. Unde ma-
 nifestum est, à repetentibus & restaurantibus
 hoc sacrificium, injuriam fieri Christo, quasi mu-
 nus illud non perfectè adimplenti, cujus in se-
 curam susceperat, nondum placatâ Patris irâ,
 peccatis nondum expiatis, nondum redempto
 humano genere.

Quamquam satietas me jam cepit tot Hære-
 sis, quibus Euāgelium lacerastis, addamus ta-
 men unam. Veritatis ipsius effatum est. *Christum*
è terris subvectum in cælos adsidere ad dextram Patris,
& illic adorandum. At homines vestri detrusum
 è Cœlis Christum, & sub speciebus panis & vini
 veluti larvatum hîc adorant & venerantur in
 terris. Hinc frustulum panis in Christi corpus
 transubstantiatum mimico gestu elevatur,
 cum pompa & ferculis circumducitur, ut om-
 nium ordinum veneratione concelebre-
 tur. Heu cæca & improvida impietas! placentulam
 modo à Pistore subactam & coctam nunc pro
 Deo adorandam obtrudere plebeculæ! Heu de-
 mens

mens & vacors Roma, quis te furor impulit ejurare veritatem?

Claudat agmen insania Tridentinorum, qui Sacramentum sub una specie administrari jubent, quod sub utraque fidelibus porrigi instituit Christus, sicut & ulu suo exemplum ejusediderunt Apostoli.

Ita tandem evici, Doctrinae Paritatem, & legitimum Sacramentorum usum, corrupta & subversa esse à Romanensi Ecclesia. Quid jam è præmissis inferre debeat recta ratio, satis ex antedictis manifestum est.

Superest de Ecclesiae Romanae Disciplina ejusque partibus, & num sanæ incorruptæque sint, disceptationem instituere. At Romanæ quidem Ecclesiae partes in caput & membra dividimus: Pontificem & subditum illi clerum, qui sine exirii poena obsequium capiti negare non potest. De Capite sic ajo. *Pontifex Romanus non est verus Episcopus. Ergo Romana Ecclesia non est vera.* Nam Ecclesia, ut vobis placet sine Episcopo nulla est. Neque mores hic aut vitam culpo Pontificis; sed quia illi abest, quod adesse debet ad munus Episcopi: quod veterib. illis adfuit; quod adesse Christus jussit. Jussit autem ore D. Pauli, ut Episcopus sit *Διδάσκων*. 1. Timoth. 3. vers. 2. ut ipse doceat, instituat, erudiat, nō ut alios erudiendo populo praeficiat; ut ipse aptus sit & idoneus ad docendum; non ut auctoritate sua curam illam aliis demandet. Cum enim de doctibus viri in Episcopum eligendi disserit Apostolus, *Διδάσκων* requirit, hoc est, non talem qui id curet ut alii

doceant, (ignavis enim & indoctus hoc proclive est) sed qui hoc sibi negotii credat dari, ut ipse doceat, erudiat, instruat. Quod disertius ad eundem Timotheum explicat P. Paulus, 2. Timothi, 2. v. 2. *jussum ea, quæ acceperat, aliis transdere idoneis, ad alios docendos.* Quare vetus interpret, ut omnem vocis ambiguitatem excluderet, *didaxi me* interpretatur *doctorem*. Quare qui docere neque potest, neque vult, *Doctor non est, Episcopus non est.* Et quis amabo sexcentis his annis inter Romanos Episcopos gregem sibi commissum docuit? Quis docendi & concionandi munus non indignum putat suo fastigio? cum tamen in terris nemini quicquam contingere possit honorificentius. Nam hoc labore fideliter defunctis gloriam syderibus illustriorem Scripturæ pollicentur. Docere igitur Papa non vult. Sed potest ne? An non possit ille, qui scientiam omnem scrinio pectoris sui occlusam gloriatur? qui se liberum & immunem ab erroribus jactitat? Docentis certe partes nemo dignius sustineat, quam omnium gnarus & errandi nescius. *Sed cum in Romano Papa jam defuetudine oblitteratum sit munus illud didaxi me, concludo bonum illam virum ne particularis quidem Ecclesiæ pastorem, multo minus Ecclesiæ Catholicæ Episcopum esse.*

Inter membra Ecclesiæ Episcopi sunt & presbyteri. Episcopi imitatores sunt & æmuli Papæ compositi ad exemplum. Ne ovum ovo similis, quam illi beati-fimi congerrones suo capiti, ignavi, socordes, muti. Ergo quod de illo

illo diximus, de his dictum pura. Ne in presby-
 teris quidem didactici muneris ulla cura magna
 aut sollicitudo est, & si qua sit, impium sa-
 crificii, quo Christum quotidie immolant, nu-
 gatisimo ministerio fœdatur & aboletur. Ne-
 numis exerceat Epistola moles, rem in pauca
 contraham. *Ubi ministerium legitimum nullum est,*
ibi nulla est Ecclesia. Majorem vobismet ipsis acceptam
 fero. Non enim legitimus est Papa, non Cardinalis,
 non Patriarcha, non Metropolitanus. *Quis enim*
genus hoc hominum instituit? Quo War-
 ranto intrarunt Ecclesiam? Christum? Ne-
 quaquam. Num verbi divini? Non. Au-
 toritate igitur nituntur humana. Efficien-
 tem igitur causam Ministerium Papisticum
 non habet. Forma verò quænam esse possit,
 cum ne vestigium illius in scripturis ostendi
 possit, unde tamen de promi debuit, si jus & ti-
 tulum jactas legitimæ designationis. Materia
 autem qualis? indoctorum sæpe, impiorum
 semper hominum, qui sacerdotii Christum offe-
 rentis munia per scelus & nefas inuasunt.
 Finis autem quis? cuius gratia exercetur? Malus
 & detestabilis. Christum immolare, occidere,
 offerre, & de coelo raptum detrudere in panem.

At populus, quem vos Laicorum probroso
 nomine dedecorastis, qualis tandem tali sub ele-
 ro est? Imperitus, rudis, Sacrorum nescius, no-
 mine Christianus, cæterum imperitia & moribus,
 quovis Saraceno, Turca, Judæo turpior.

Talis est Ecclesiæ vestræ status, talis conditio.

Sic uiverſa ſe habent. Sic in partibus laborat.
 Sic doctrina labalcit. Sic Sacramenta ſidunt.
 Sic corrumpit diſciplina. Hanc tu ſi catholicam, ſi veram, ſi ſanc-
 tam prædicare pergas, haud inuidebo tibi tuam
 inſaniam: Gæterum Deum Opt. Max. precabor,
 ut evulſa tandem altercandi pertinaciâ, lumen
 Euangelii & veritatis accendat in animo tuo,
 ut relicto hoc antro tenebrarum transfugas
 in Regnum lucis. Vale.

Tuus, ut ſolet, in limbo

Patrum

JOANNES BASTYVICK.

F I N I S.

Lectori Candido.

A Pologeticum primo statim Carceris contubernio Scriptum, diu jure prohibuerunt Typorum & operarum difficultates. Eroxum enim Episcopis ne quis impune vocem de injuria quædam typis divulgaret, ita necesse fuit, ut hæ Chartula ad loca liberiora enavigarent. Illic non solum Errata nonnulla typographica irreperunt, sed etiam incrementa quedam Auctore inconsulto (haud dubie à viro Morum, Doctrinæ, Pietatis Egregio) ipsis (ad calcem seorsim adijcienda sed Typographi incuriâ Apologie inserta) accesserunt, quibus nomen suum non vult præterendi. De utrisque te paucis infra monui.

ERRATA.

P. 3. l. 8. lege indecorum p. 13. l. 22. ignorabat. p. 55. l. 10. Paulus. l. Polycarpus. l. 18. Clemens Alexandrinus. p. 58. l. 17. genus. l. penitus p. 61. l. 13. objectionum. p. 78. l. 31. iniicit. p. 76. l. declamationis. l. 20. Romanæ. p. 81. l. 29. gerere. p. 83. l. 11. multis. p. 86. l. 20. præclare. p. 88. l. 12. Expugnator. p. 95. l. 19. innuunt. p. 104. l. 25. p. 161. l. 5. Armachano. p. 112. Pecoche, l. Pavoni. p. 113. l. 6. c. 15. p. 115. l. 6. Bradfordium. p. 123. l. 36. &c. l. Ex. p. 124. l. 11. Lon. 127. l. 17. Et, l. ut. p. 128. l. 4. Cefenatis. l. 8. Tonstali. p. 129. l. 12. f. 499. p. 130. l. 4. Moderator. p. 138. l. 13. hic. l. sic. l. 15. dispositione. p. 147. l. 23. vestro. l. retro. p. 148. l. 13. perducens. p. 149. l. 12. ac fæminas. p. 155. l. 18. cura. l. jura. p. 157. l. 5. finem. l. fidem. p. 158. l. 5. inviolabilem. l. 24. patentium. p. 160. l. 4. Scory. l. 12. definitam. p. 162. l. 10. Pælatorum. p. 166. l. 10. Indicem. l. 13. Molinæum. p. 214. l. 17. illa. p. 201. l. 4. seperandas. l. spernandas.

In Annotationibus.

P. 148, Martyr, l. Major p. 149 *prop* l. pars. p. 16. l. p. 444 p. 164 l. 5. Antoninus. p. 165. De Hærcf p. 170. f. Hær. p. 172. c. Ordinis. p. 176. l. Whitakerus.

Additamenta Auctore inscio, Typographi incuriâ inserta.

P. 30 l. 16. Hinc doctissimus &c. usq; p. 35. l. 8. Evanescat. p. 52. l. 19. Ad Argumenta, usq; p. 61. l. 19. Iam ad p. 111. l. 33. Sequitur &c usque, p. 112. l. 7 sæculo. p. 123. l. 21. Istis alia &c, usque. p. 146. l. 10. Sylloge p. 147. l. 25. & articulo &c, usque p. 150. l. 1 Anno &c. p. 160. l. 5. Videbam, &c, usque. l. 12. p. 162. Ad ingenuum Lectorem Peroratio usque. p. 178.

Patricij Adamsoni Scoti Archiepiscopi Andreanopolitani, in Synodo Fisanâ Palinodia. 8°. Aprilis.
An. Dom. 1591. p. 49. & 55.

FAteor simplici animo sine fuce ac fraude, me prius errasse in eo, quod sentirem regimen Ecclesiæ esse consimile regimini regnorum terrenorum, expresse contrâ mandatum Christi Domini nostri, & Monarchiam quâ regitur Ecclesia, non hære in personâ solius Christi Servatoris, ut reverâ hæret, sed etiam in Ministris; qui tamen nihil aliud sunt quam vassalli, seu clientes infra Christum, & **ÆQVALES INTER SE, &c.** Postremò fateor, quod *Episcopale munus OMNI AUTHORITATE VERBI DEI DESTITUITVR, ET SOLO POLITICO HOMINUM COMMENTO FUNDATUR;* ex quo Primatus Papæ ceu Antichristi orsus est, **ET MERITO DAMNANDUM EST,** quia cætus Presbyterij penes quem est jurisdictio & inspectio tum in **VISITATIONIBUS,** tum in **ORDINATIONIBUS,** hæc ipsa peraget omnia majore auctoritate, pietate & Zelo, quam Episcopus aliquis, cujus sollicitudo ut plurimum intenta est, non in Deum aut functionem, sed mundum, quem præcipuè colit. Perpende quo pacto usurpatum fuit hos annos quingentos proxime illapsos, quanta crudelitate & tyrannide eo ipso functi sunt, & comperies fuisse **PRÆCIPUUM SUPPRIMENDI IN QUOCUNQUE REGNO VERBI DEI ORIGINEM,** quod cuius historiam Ecclesiasticam lustranti liquido constabit. Hæc Archiepiscopus **ADAMSONUS** in suâ Palinodiâ Synodicâ Fisanâ; nec pudeat Archiepiscopos Episcoposque Anglicanos, Celsamue Commissionem, eandem tandem canere Palinodiam, post Apologiz præsentis lustrationem.

no-

asse
re-
um
lia,
erà
unt
ES
um
Et
R;
RI-
uem
tum
au-
sol-
tio-
cto
fos,
om-
que
Ec-
opus
dear
om-
giz